

©289.

5956

Kuningriigi wärawatel.
Knut Hamsun.

Wanemuise
näitelawa
+ TARTUS. +

Mm. 138

Lahkera tähelepanemiseks!

Raamatut palutakse korralikult hoida! —
Arvestatud ehk rikitud eksemplari eest
nõutakse kolm rbl. tasu.

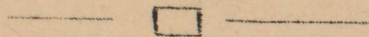
Kuningriigi wärawatel.

Knut Hansson

Näitemäng 4 waatuses.

Fõlnimud: K. Kadak.

Wanemuise näitelawa.
September 1911.

Osalised:

Ivar Kareno, cand. phil.

Prona Elna Kareno.

Ingeborg, tüdruk Kareno juures.

Endre Bondesen, ajakirjanik.

Dr. phil. Carsten Jerven.

Freili Natalie Hovind, Jerveni print.

Professor Gylling.

Üks linnude täistoppija.

Linnanohtunik nahe tunnistajaga.

ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Kirjandusmuuseumi
RAAMATUKOGU

116616

Esimene waatus.

(Red kuskil eeslinnas. Taga ja paremal pool ühe wana kollasena lubjatud maja otswärandaga, kuhu paar trepiastet üles wiivad. Majast pahemal pool, kuid ilma et näha oleks, väljakain uulitsa pääle. Rohu-platsid, pöösad ja suured püüd. Siiwased jalgteed on halvasti korras hoitud. Ühe lehtpuru all pahemal pool ees neljanurgetine piirk lund ja üks piirk.

Uulitsalt on harwa wahel mõne möödasõitwa wankri mürimat kuulda.

Täälänname aeg, hilja suwel.

Prõna Kareno, kakskümmend kolm aastat wana, nõrgete rindadega, heledate juustega ja walge rinnasiseega põllega, ja Ingeborg, noor teenija tüdruk, on selle juures ametis, et lund pääle linast pesu wälja laotada ja kokku panna. Nad uttawad. Üks suurem ja üks vähem pesukorw on maas.)

Pr. Karen. Soo, Ingeborg, nüüd on veel ainult paar taskurätikut ja muud väikest asja järel; seda võin ma juba üksi teha. Mine aga sina nüüd oma asja pärast. Wisna omale rätik ümber. Ingeborg. Ja, armuline proua. [Tahab minna.]

Pr. Karen. Olga siis võtta ometi korvi ühes.

Ingeborg. Ja, õigus! [Wõtab suurema, pesuga täidetud korvi; lähub verandast mööda, maja tagatrepi juurde.]

Pr. Karen [tvõtab kiiresti edasi ja ümber enese ette.]

Ingeborg [tuleb kohe selle järele tagasi, rätik päa ümber]. Ja miidri ei ole midagi, armuline proua?

Pr. Karen. Ei. Nagu öeldud, majanummert ei tea ma mitte, aga sa näed isegi aknast; ta topsib lindusid täis. See on siit ainult viie minuti käik. Tahu teda, nii ruttu kui võimalik tulla. Ma olen

temaga juba warem rääkinud, nõnda et ta sellest teab.

Ingeborg. Hää küll. [Läheb].

Pr. Kareno. Ütle talle, nõige hiljem homme pärast lõunat!

Ingeborg [juba nägemise piirist väljas]. Ja jah! [Kuulda on, kuidas üks aia-warawane awatarse ja väikse kolnaga sinni löödakse.]

Pr. Kareno [teeb töö walmis, paneb pesu korwi, teeb oma pääratiku lahti ja paneb ta nõige pääle.] Nõnda.

[Aia-warawa liikumist on jälle kuulda].

Ivar Kareno, 29 aastat wana, tumedate juukstega, ilma habemeta, kewade kumies, natuke lühikeses pükses ja musta rõwa rõbaraga, tuleb mõningad raamatuid kaenla all, nulisäa päält sisse. Tahab trepist üles minna, näeb oma naest ja läheb tema poole.]

Kareno [naeratades]. Minu väikene maatüdruk, oled sa siin?

Pr. Kareno [ei wasta midagi.]

Kareno. Ma käisin jälle kirjastaja juures.
ja täna ei ütelnud ta mitte ei.

Pr. Kareno. Aga ütles ta ja?

Kareno. Mitte päris. Ei, seda ta ei teinud.
Ta ütles, ma pidada talle tooma, mis
mul käsikirjast valmis on; siis tahab
ta näha. Aga ta usub juba, ütles ta.

Pr. Kareno [näitab tummalt aias ringi].

Kareno. Ja, ma näen, ma tänan sind.
Kõin see pesu, see eksitas mind nõnda,
kui ma siin istusin ja töötasin. [Panab
raamatud laua peäle ja istub.]

Mul on aga veel midagi muud jühtunud.
Ma sain kellegiga kokku, arva ära.

Pr. Kareno. Wiimati Ingeborgiga? Issand
Jumal, sa ei küsinud oneti tema näest
wiimati, kuhu ta pidi minema?

Kareno. Ma ei saanud Ingeborgiga kokku.
On Ingeborg wälja läinud?

Pr. Kareno [vaatab talle otsa]. Missuguse
huwitusega sa küsid!

Kareno. Huwitusega — ?

Pr. Kareno. Ja, mulle näitas nõnda.
 [Mundab tooni]. Ingeborgil on midagi teha.
 Minu jaoks.

Kareno. Soo; salausjad?

Pr. Kareno Kuule õige, Ivar, see ei aita mi-
 dagi, kui sa küsid. Ma ei ütlen seda ju
 ometigi mitte.

Kareno. Ei, ei!

Pr. Kareno. Kindlasti mitte; sest see on asi,
 mida sul tarwis teada ei ole. Mitte enne
 ühikõnnet. Sest see on sinu sündimisepäeva
 ningitus.

Kareno. Ei, ei, ütlen ma ju. . . Nõnda siis,
 esite sain ma Bondeseniga kokku, sa tead
 — Endre Bondesen.

Pr. Kareno. Ei, ma ei tea midagi.

Kareno. Kuidas? Sa ei tea mitte? Endre
 Bondesen? Ei sa ei tea siis mitte? Aga —
 mis sul siis norraga on?

Pr. Kareno [ei vasta].

Kareno [kumardab ette poole ja vaatab
 talle silmi.]

Pr. Kareno. Kui väga meie inimestest
 lahku läheme, Ivar! Nüüd seisan ma
 ja votasin, sa küsid ehk veel nõrd
 minu saladuse järele, ja siis oleksin ma
 sulle sellest natukene jutustanud. Oige,
 õige natukene. See oleks nii kena olnud.
 Aga ei. [Raputab pääd]. Ja nõnda on
 tihti ja tihti.

Kareno [naerab] No, kuule õige, Elina,
 oled sina täna imelik. Sa ütled mulle,
 et üks asi saladus on, ja mina vastan:
 hää kull, siis on see saladus. Ja pärast
 tuled sa ja ütled. . . .

Pr. Kareno. Ja sääl näeme meie terve pääl-
 lõuna waewa, et pesu ära koristada, ja
 ta on ära; aga sina tuled kodu ja ei lau-
 su mitte musta.

Kareno [haarab laua päält oma raama-
 tud]. Svo, puhub tui säält nurgast!

Pr. Kareno [ruttu]. Ei, ta ei puhu mitte
 säält nurgast, ta ei puhu mitte säält
 nurgast. [Läheb ümber laua tema juurde]

ja paneb näe tema öla ümber.]

Minus ei ole üldse nurkasid, Ivar;
tead sa, ma olen ainult niisugune.

Kareno. Ja. [Lühine waheteg.]

Pr. Kareno. Soo, ja nüüd ei räägi meie
enam sellest, mis? Aga tööd teinud
oleme me, sina! Ma ei usu, et sellest rohkem
kui tund mööda on, kui sa ära
läksid, ja selle aja sees oleme me kõik
walms teinud. [Kõerub tema ölega]
Sina, tead sa, sul lähens warsti nut
ülirunne tarwis, näen ma. See siin on
nüüd juba meie pulmadest saadik
teeninud. Mõtke ometi, kolm aastat!
Mis sa arwad selle kohta?

Kareno [waikib].

Pr. Kareno. Mis sa arwad?

Kareno. Ah ei...

Pr. Kareno. Ei? Mis siis ei?

Kareno. Ja, millest sa rääkised? Mina
mõtlesin hoopis millegi muu peäle.

[Paneb näe Elina ümber]. Mis see siis oli,
Elina?

Pr. Kareno [nihkub lüua juurest ära].

Midaagi.

Kareno [tõuseb üles]. Elina, ma nimmitan sulle, ma ei kuulnud mitte, mis sa ütlesid. Muidu. . . .

Pr. Kareno. Ei, see p see on, et sa seda ei teinud. Ja see on ka täitsa ükspuhas. . . . Sa vaatad mulle jälle otsa, Ivar, ja see on ju küll võimalik, et mul jällegi õigus ei ole, kuid. . . .

Kareno. No, õigus ei ole. . . .

Pr. Kareno. Ma ei räägi ju sugugi nii palju sinuga, et sa pääalt kuulata ei wõi, kui ma midaagi ütlen.

Kareno. Ja, Elina, seda oleksin ma ka tõesti tegema pidanud. Aga. . . .

Pr. Kareno. Ei, ma ei räägi tõesti mitte enam sinuga. Sina, sinul on ainult isenesega tegemist. Ei ole sa raamatukogu, et raamatuid tuma, siis istud sa ja kirjutad. Ma näen sind, aga ma ei kuule sinu näest sõnagi. Lähed sa jalu-

tama, siis ei võta sa mind ialgi kaasa;
sa lähed üksi. Ja kui sa nodu tuleb, is-
tud sa jälle kirjutama.

Kareno. Ma saan kõige paremine mõelda,
kui ma üksi olen, Elina.

Pr. Kareno. Ja ma saan sellest arv. Aga
sellepärast ei ole see mitte vähem igaw.

Kareno. See aeg lähub mööda, tõesti ta
lähub mööda. Kannata natukene; sa
ei pea seda kahetsema. [Soojalt]. Ei, kui
armas see oli, et sa selle walge pesu ära
wõtsid! Ta tuletas mulle nõnda lund
meelde; ma ei saanud mitte midagi
teha. Sa oled armas, Elina.

Pr. Kareno [tuleb laua juurde]. Soo,
olen ma seda tõesti?

Kareno. Ja, ja, seda sa oled. [Ishtub].
Ja nüüd kumle. Ma sain Bondeseniga
kokku.

Pr. Kareno. Ei tunne.

Kareno. Ah ei! Noh, ta on sullemees, aja-
kirjanik. Muide on ta ka veel ilujoonik,

aga see ei tee midagi. Ta teab kõik,
teab mis räägitakse, teab mis tehakse.
Ja, võis; minu pärast oldakse jälle
päris pöörane.

Pr. Kareno. Oldakse sinu pärast siis jälle
pöörane?

Kareno. Minu saksakeelse kirjatöö pärast.

Pr. Kareno. Ütles Endreen sulle seda?

Kareno. Bondesen. Ei, ta ei ütelnud seda
mitte otseselt välja; ta ardis ainult
mõista. Ma küsisin temalt, kas ta arvab,
et mul lootust on, et see nõud teistmoodi
vastu võetakse, kui määratsemise ja
sõimuse sõnadega; aga ta ei uskunud seda
mitte. „Te ei või seda ka vieti mitte ooda-
ta“ ütles ta.

Pr. Kareno. Sa ei või seda mitte oodata,
ütles ta?

Kareno. Ei; sest et ma inhele meie kõige
suurematest teadusmeestest kallale olen
tungenud, ütles ta.

Pr. Kareno. Kellele sa siis kallale oled
tungenud?

Kareno. Professor Gjallingile.

Pr. Kareno. Ja, aga Issand Jumal, et sa na sellele kallale pidid tungima!

Kareno. Seda ei pea sa mitte ütleva, Elna. Mina tungin taevale ja maale kallale; miks ei peaks ma siis mitte professor Gjallingile kallale tungima? Mina tungin nõigile kallale, mis mul tee pääl es on.

Pr. Kareno. No no; ma ütlesin ainult nõnda.

Kareno. Ja, ma tean küll; sina oled minu ristaw tügi. Ma ei jõua sind ka küllalt tänada neil aegadel; sest nüüd on minul kõik kaalus pääl. Niikaua kui sina mul oled, ei pea nad minust jagu saama.

Pr. Kareno [sirutab näe üle laua, võtab temal kübara pääst ja silitab näega üle juukse].

Kareno. Siis läksin ma alla raamatukogusse. Ma kirjutan ma sedolid ja

saan oma oma raamatud. Arxi ütles
raamatute väljaandja: „Keegi oli siin
ja kirjutas teie aadressi järele. „Kes“?
küsin mina. „Professor Gjilling“, was-
tab tema. [Kuatab Eline otsa].

Pr. Kareno. Aa!

Kareno. Ja, eks ole? Kiind on rahwad
rihamas.

Pr. Kareno. Mul on hirm sinu pärast, Juar.
Kareno [naeratab]. Ei, minu pärast ei ole
sul tarwis hirmu tunda. Ei ole ihtegi
inimest, kes mulle midagi teha võiks.

Pr. Kareno. Oo, kui kõik sulle kallale tu-
lewad -!

Kareno. Ja, see on aga otse vastuonsa.
Mina olen see, kes kõigile kallale tungib.

Pr. Kareno. Mõnda see ka on.

Kareno. Ei; mind võib ainult üks asi ku-
nutada. Wõlad võivad mind kurnutada.

[Tõuseb üles ja käib rahutult liirvast teed
mööda, edasi-tagasi]. Ja kui ma mitte
warsti oma töö eest raha ette ei saa, siis

wõivad nad iga silmapilga tulla ja kõik
üles kirjutada. Nad wõtawad meil ka-
tuse pää pääalt ära.

Pr. Kareno. Nad niid asju ei saa, mis mei-
le isa ja ema on andnud.

Kareno. Ma loodan, asi ei lähe nii nau-
gele.

Pr. Kareno. Ja isegi kui nii naugele läheb.
Ma ütlen seda ainult nõnda.

Kareno. Ja, kui nad tulewad, siis wõtawad
nad küll kõik, mis nad leiawad.

Pr. Kareno. Seda tahaksin ma näha. Liht-
sid ka, arwad sa?

Kareno. Need on ju kõbe, Elna. Need wõ-
tawad nad nõige pääält.

Pr. Kareno. Seda tahaksin ma omati näha.

Kareno. Ja, mu armas, kuidas tahad sa
siis seda taxistada?

Pr. Kareno [mundab tooni]. Ei, sul on
õigus; kuidas wõiks seda taxistada! ...
Mis ma ütelda tahtsin, — mispärast, ar-
wad sa, küsis professor Gjelling sinu

adressi järele?

Kareno. Seda ma ei tea; see on mulle üks puhas. Ta saadab mulle vahest väikse, häätahtlise kirjakese. Karilikult nad sedawiisi teevad. [Jääb seisma]. Üht ütlen aga ma sulle, Eline: juba et Gylling sääl all raamatunõguis istub ja minu kirjatükki loeb ja oma märnusi teeb, ja siis pärast minu adressi küsib, — seda ei tee ta igatahes mitte igäike pärast.

Pr. Kareno. Ei, eks ole tõsi? Just seda mõlesin mind ka.

Kareno. Ei, selle juures võid sa kindel olla. Sest professor Gyllingil ei oleks ju tarwis minust nõige vähematgi hoolida, peaks arvama. Niisugune üksildane lind, nagu mina olen.

Pr. Kareno. Ja, niisugune üksildane lind, niisugune üksildane kotkas, nagu sina oled.

Kareno [naeratades]. Noh, just mitte kotkas.

Riiga...

Pr. Kareno. No, turvike ei ole sa mitte. Seda teab Jumal.

Kareno [wainib].

Pr. Kareno. Ja ronn ka mitte.

Kareno [wainib].

Pr. Kareno. Ja kulliks ei wõi sind wieta ka mitte nimetada. Mis?

Kareno. Ma ei saa aru, miks sa mulle wõik linnud ette loed.

Pr. Kareno. Ja, sina, nüüd arwad sa jälle, ma olen rumalust ütelnud. Riiga seda ei ole ma.

Kareno [paneb nūbara pāha]. Noh, selleks ei ole mul kauem aega. Ma pean nüüd sisse oma töö juurde minema. Ma tahan tänna veel üks pāätükk juurde kirjutada, enne kui ma käsikirja ära annan. Siis algan ma wiimast weerandit. . . . Sina, ma wõin sind Jerveni poolt terwitada. Ta tahta iibel õhtul meie poole tulla, ütles ta.

Pr. Kareno. So!

Kareno. Ja Bondeseni kaasa tuua. Ma palusin teda, ka oma tulevast kaasa tuua; siis saame me teda ometi ükskord näha.

Pr. Kareno. Endresen? On see see ülejoonsik?

Kareno. Bondesen. Ja, ta pidada ülejoonsik olema, räägitakse. Ma ei tunne teda aga lähemalt; ma olen temaga ainult paar korda Jeveni juures kokku saanud. [Tõuseb üles]

Pr. Kareno. Sina, kudas, arvad sa, saad sa selle kirja, Ivar?

Kareno. Missuguse kirja?

Pr. Kareno. Kirja professori käest!

Kareno. Ja, aga armas... See ei ole ju veel sugugi kindel, kas ta mulle üldse kirjutab!

Pr. Kareno. Wahest tuleb ta ise?

Kareno. Ah, ei, Eline.

Pr. Kareno [hõutust näotades]. Ja kas seda siis ei võiks juhtuda?

Kareno. No, no, no! - Ei, seda ei võiks juhtuda. Mis pärast peaks professor Gyl-ling Jumala pärast siia tulema? Seda tahaksin ma tõepolest teada.

Pr. Kareno. Ei, ja ta ei ela wähest sugugi selle tee peal.

Kareno. Oo siisgi; ta elab islipel pool sellesamas nultsas. Aga kui see! [Kehitab olgu.] Las ta elab, kus ta tahab. Ei mina pean tööd tegema. [Lähel mõtetes aeda ja ja pöörab tagasi]. Ja kui ma nüüd mitte raha ette ei saa, kui kanna jõuame endid veel jalal hoida? Kas meil süögitagawara on?

Pr. Kareno [kes väikse korwi wõtnud on ja oma mehele järele minna tahab]. Mõneks ajaks. [Panab korwi jälle maha].

Kareno. Ja, on meil - ? [Lootusrikkalt]. Käed on, ta ei andnud mulle kindlat lubamist: „Tõoge aga oma käsikiri siia,“ ütles ta. Aga ta ütles seda nii kindlasti lubawal toonil. Mitte sugugi nagu tahaks

ta ainult lahti saada. Nüüd lähen ma
 kumme näsikirjaga sinna.

Pr. Kareno. Ja, ja.

Kareno. Aga üheks ei kesta see ju
 enam igavene aeg, kuni me päästetud
 olime. Kui ma nägu nõrd ja nõhus asja
 juurde jään. Sest sel päeval, kus mul ter-
 ve raamat valmis on, on mul ju ka
 raha. See on selge. Kõsimees on ainult,
 kuidas praegu läbi saada. Ah, see on õnne.

Pr. Kareno [ümiseb midagi].

Kareno. Mis?

Pr. Kareno. Ah, midagi! Ma ei julge ju
 ometi mitte, seda ütelda.

Kareno. Ei, kui sa mind jälle oma wane-
 mate poole juhatada tahad, siis ära tee
 seda mitte.

Pr. Kareno. Nad on ometi kõige lähemad,
 et nende poole poolda, peaks arvama.

Kareno. Kas ma ei ole sulle seda tuhat
 korda ütelnud! Nemad aitaksivad tasan-
 sest; nemad avateleksivad mind wale

teele ja mina ei või nende tahtmist teha. Nemed on riiknad ja jumalakarlikud talupojad; nemed ei saa minust aru. Ma ei taha sellega midagi halba ütelda; nad on tublid inimesed; nad palvetavad minu eest. Ma ei ole sellesarnast ilmasgi näinud; nad paluvad taeva poole, et minu käsi paremine näiks ja ma varsti professoriks saaksin. Ma ei mõista sellele pääle midagi vastada. See ei sunni mitte pilkamiseks, Elina; aga ma ei tea lihtsalt mitte, kas ma sellepärast ühte sõnagi ohverdada võin.

Pr. Karen. Aga sa võiksid mind asju isa ja emaga ära ühendada lasta. Sinul ei oleks tarvis sellist teadagi.

Karen [inestab; südamelikult]. Elina, sa oled nii häa; Issand jumal kui häa sa oled! Aga ma olen kindel, sa ei tea ise mitte, kuhu sa mind viia tahad. Nii tihti kui sa oma vanemate poolt tulid, pidid sa mulle vastu hüüdma: „Pigista

silmad ninni, Ivar! Sest nüüd tulen
ma sületäie hääde annetega kodust."

[Dr. Kareno väiskib. Kareno võtab tema
käärvarre, waatab talle otsa. Nad har-
kawad pikkamisi ninema, pööravad
ümber.]

Dr. Kareno. Ma ei ole kunagi kuulnud,
et abi vastu võtta ei tohi, kui teda tar-
wis on.

Kareno [laseb tema käärvarre lahti, tun-
givalt.] Minust ei pea mitte jagu saada-
ma, Elin; keegi ei pea minust jagu saa-
ma. Mina ei lase ennast ei ära mee-
tada, ega ära maksta. Minu soovtes
voolab ühe väikse wõsa inimesetõnu
veri; mina ei ole mitte siit nurgast pä-
rit; minu esiisa oli soomlane; minu
nimi on Ivar Kareno.

[Wäine wahaeq].

Dr. Kareno. Ja onsjon?

Kareno. Ja onsjon! [Kohkub, sest et uia-
uks lahti tehtakse ja ninni lüüakse].

Aa, mis see on?

Ingeborg [utuga sisse].

Kareno [nergemalt]. Oh, see on Ingeborg!

Fr. Kareno [umbuskliku pilguga]. Ja, see on Ingeborg. Ma ei sa aru, miks sellepärast tarwis särama hakata on.

Kareno. Sellepärast särama hakata? Ei... Ma kartsin, et teised on, kes tulivad...

Armas Ingeborg, sina ei hakka uneti meid juures kõin üles kirjutama, mis? Millal natust päa päält ara wõtma? Jumal õnnistagu sind, tüdruk; ma olen päris rõõmsaks läinud.

Ingeborg [imestades]. Ma tegin armulise proua nõusul ühe näigu.

Kareno. Kas wõid omale ette kujutada? See wäikene rüüm oli mulle otse häa.

Päide selle pean ma sulle ütlima, Elna, et meil, kui asja põhjalikult wõtta, tarwis kaewata ei ole. Inimene peab mõttetark olema; tal ei pea mitte liiga kindel jalge-
alune olema ja tal ei pea mitte elus lii-

ga häa olema! Ta peab ära harjuma
 ühe unse juurdest teise juurde minema.
 Wõtnu nad pääle meil pääawari ära.

Pr. Kareno [waikib].

Kareno. Ja siis on see ainult weel aja-
 küsimus, kumas meil paremini mine-
 ma hakkab, ütlen ma sulle. Jumalale
 tänu, ma woin ometi tööd teha. Seda
 tahan ma neile näidata. [Läheb].

Ingeborg [nis kõin aeg on midagi ütelda
on tahtnud]. Ja, ta tuleb.

Pr. Kareno. Ist!

Kareno [pöörab ümber]. Kes tuleb?

Pr. Kareno. Ah, mitte sinu juurde!

Kareno. Soo, mitte minu juurde! [Läheb
veranda unsest sisse].

Pr. Kareno. Ta tuleb?

Ingeborg. Ja, homse päewa juuksel, ütles ta.

Pr. Kareno. Häa küll.

Ingeborg [tahab minna].

Pr. Kareno. Kas sa ei wõi wõhe seda korwi
 naasa wõtta? Sa ei näe ka midagi. Jumal

teab, seda sa alati vahid.

Ingeborg [vaatab talle arusaamata otsa, võtab korni ja läheb tagumist teed mööda majasse].

Pr. Kareno [hüüab talle järele]. Sina, härra ei tohi teada saada, kus sa olid, saad aru?

Kareno [tagasi raamatute, paberite ja kirjutuse nõudega]. Kus Ingeborg on?

Pr. Kareno. Tundub ta sul?

Kareno. Ma tahtsin teda ainult paluda, täna õhtuks minu lampi korda seada.

Tal ei ole öli sees, nägin ma.

Pr. Kareno. Kas sa ei võinud minet nii paljiv usaldada?

Kareno. Armsam, kui sa seda teha tahad, on muidegi kõige parem. Siis ei lähe na minu paberid segi.

Pr. Kareno. See on ju tõesti imelik, et sa ikka kõigepäält Ingeborgi järele küsid. Sa ei küsi kindlasti ilmasgi minu järele, kui ma ära olen.

Kareno. Mis? Kas ma seda tõesti ei tee?

[Naeratab]. On sellesarnast juba keegi
murdnud!

Pr. Kareno. Ei, minul on see tundmus.

Kareno. Sa ei ole aga kunagi ära. Sa
oled toas või kõõgis ja ma võin sind
säält leida. Sinust tean ma juba, kus
sa oled.

Pr. Kareno. Oo, sa ei peaks mitte nii liiga
kindel selles asjas olema.

Kareno. Mis sa ütled? Ma ei pea mitte
nii liiga kindel olema, et sa minu oma
oled?

Pr. Kareno [murdetud toonil, sunnitud
naeruga]. Kus ma olen arvasin ma. Sa
ei pea mitte liiga kindel olema, kus ma
sul olen.

Kareno [naerab]. Ah soo, sa tahad nüüd
päris teised keeled pääle tõmmata?
Kodust väljas olla? Siin ja sääl ennast
leida lasta?

Pr. Kareno [vaiksib].

Kareno [kunna ta oma paberid lanna pääle

wälja laotab]. Ah soo, Elna, selle pääle
mõtled sa. [Soojalt]. Oo, täna tahan ma
toreda pääturki kirjutada. [Tanub oma
piitru põlma ja wõtub sulle].

[Kuulda on, et aiauks liigub.]

Kareno. Oia! Wuata järele, kes see on, Elna.

Pr. Kareno. Üks wõoras härra.

[Professor Gjelling, kumskümmend aastat wana, halli juurtega, suure halli wiltkübaraga, jämeda jalutusekapiiga ja nõwi otsas rippuwa pilliga, tuleb aega mööda aeda sisse. jääb seisma ja wuatab üles ueranda ukse poole, näeb aega Karenot ja tema prouat ja tuleb lüha juurde].

Karino [tõuseb üles]. Professor...

Pr. Karino [tase]. Kes see on, Ivar?

Karino [ei vasta]

Pr. Kareno. Kes see on; kas sa siis ei kuule?

Ah, sa oled wäljakannatamata.

Professor [teretab]. Tere, armas Kareno.

Wabandage, et ma nõnda ilma pikema jututa [teretab ka prouat, kes ennast tagasi

tõmbab ja pärast veranda ukse pääle
seisma jaab ja jutuajamist pääalt kuu-
lab] teie juurde sisse tuleb. [Annab tema-
le näht]. Ma elan ka siin väljas, ja süäl
 tahtsin ma teid mööda minnes tervida-
 da.

Kareno [kes nübära pääst wõtnud on].
 Kas professori härra ei taha mitte sis-
 se astuda?

Professor. Ah, ei; tänan; mis jaoks?
 Subage mind siin natukeseks istuda;
 mul on ainult paar minutit aega.
 [Istub pingi pääle, hoiab kõik aeg keppi
kaenla all, waatab ringi.] Teie on aed,
 härra Kareno; istute teie siin ja töötate?

Kareno. O ja, mõnikord.

Professor. Teie töötate wist wäga palju;
 teie ei ole enam ni punapõseline kui mõ-
 ne aasta eest. Ma mäletan weel wäga
 hästi, kui teie minuw ettelugemistele käi-
 site.

Kareno. Ma näin inna veel prohweessori
härära ettelugemistel. Nii tihti kui saan.

Prohweessor. Soo, teie teete seda? Ja, ja
ma olen tõesti huvitusega teie tööd
silmas pidanud. [Naeratab]. Sest teie
olete ju ka teatawas mõttes minu õpila-
ne, endistelt aegadelt. Mul on paar õpi-
last, keda ma huvitusega silmas olen
pidanud, — need olete teie ja Jerven.
Teie tunnete ometi Jervenit.

Kareno. Ja, ma tunnen teda väga hästi.

Prohweessor Teie olete viimasel ajal nii
mitmeti tema pääle mõju avaldanud.
Tal on — või tal oli igatahes veel lühikese
ajast — nature teie wägiwaldsusest;
aga tema waim ei mahuta kangeltsi
nõnda palju kui teie oma. Tema dok-
tori = kiri oli siisgi igatahes tubli töö.

Kareno. Ma ei ole teda veel lugenud.

Prohweessor. Ta ilmub warsti trükkis. Ja,
fakultet wõttis ta kohe wastu. Ta on
nii mõõdukalt ja järleksaaluvalt kir-

jutatud, et teie Jerweni waewalt ära
tunneste. Täris wormilik meelemun-
tus.

Kareno. Meelemunetus?

Professor: ja, ma arwan küll, ma
tohin seda nõnda nimetada. Täielik
meelemunetus, endisega wõrreldes.

[Naeratab]. Sest Jerwen ei ole just mitte
kõige ettevaatlikum olnud. Kuid nüüd
näis ta natuke kainemaks läinud ole-
wat. Oo, Jerwenist saab saab weel midagi;
paari päewa pärast on ta doktor ja
siis saab ta abiraha. Nüüd ei ole kel-
lilgi suuremat võigust selle pääle. See
oleks ka asi, mille pääle ka teie mõtle-
ma peaksite, Kareno, abiraha. Ei, kas
teie ei taha ka istuda? [Nihutab ennast
pingi pääl]. Siin on küllalt rummi ka-
he jaoks.

Kareno [kumardab, istub lüüa ääre pääl-
le ja paneb kübara ära].

Professor. Ma olen teie wiimast tööd

lugemud. Ja ma pean tunnustama, mul on kõige suurem arvamus teie anderikuse ees. Ma näitasin teie kirjatükki tänna hommiku ka professor Wahlile ja ütlesin: „Sellest saab ajajooksul meie ametivend”.

Kareno [teib ihe liigutuse].

Professor. Ja seda oleme meie teile võlgu; teie võimisele peab arv andma. Ma ei ole midugi mitte teiega ihal nõud teie kallalatumgimises Stuart Milli ja [naeratab] ja minu kallale. Te näete meist ka natuke valesti arv olevat saanud.

Seda võib inimesele juhtuda.

Kareno. See on ainult minu vabade tundide töö. Ma ei nõua sugugi, et teda põhjalikult peetakse.

Professor. Ei, sellest saan ma küll arv.

[Waatab ringi]. Ja, tüepoolist, teil on siin hääl ja rahulik. Mis see siis sääl on?

[Näitab]. Saal punn otsas? [Tõuseb üles ja lahkeb sinna].

Karino [tema järele]. Need on ainult paar raketi-kista, ärä põletatud tulevärgist. See on veel endisest üürnikust järele jäänud. Ma lasksin ta rinninaelutatud jääda, nagu tema ta jättis.

Professor. Kes elas siin enne?

Karino. Lumeletaja Frgens.

Professor [järele katsudes]. Niisuguses kunstlikus valguses on palju ilu. Kuid sääravaid värvisid. [Pingi juurde tagasi ja istub]. Hm. Ärge pange mulle pahaks, et ma kui vanem mees, teile natuke hääd nõuu annan. Oleksin mina oma norespõlves natuke mõistlikum abi leidnud, siis oleks mul sellest kasu olnud; abi tuli aga alles siis, kui ma rabasse olin sattunud. Enamasti lähel ikka nõnda. Niid mõtlesin ma, ma tahan teid tänna natuke vaatama tulla. [Waatab oma kella pääle]. Nii lühidalt kui võimalik. Sest oleks ometi kahju, kui teie häid waimuandeid tähle ei pandaks

ja mulle näitab otse, nagu langens vastu-
tus na vsalt minu pääle, kui teil mitte
hästi ei lähen.

Kareno. See oli väga lahke, et professori
härä mind meelde tuletasivad.

Professor. Waadake, Kareno, mul on
omati — ma ei taha mitte ütelda „mõju“,
sellest ei ole juttugi, aga teataw seisukoht,
nature lugupidamist. Wastaste lexis ei
olla küll minu vastu liiga palju arustust;
mina olen wabamelne ja uue aja inimene,
wabade Englise mõttetarnade õpilane, ja see
palju inimeste meelest hirmus rõõmeelsus.
Kuid üleüldiselt on mul siiski oma koht
ja nature tuttar nimi; mind teretatakse
unkitsal ja ei jäeta wabest mitte isna
tähele panemata; waljas ilmas ei ole ma
küll na mitte enam päris tundmata. Kuid
ükskord ei olund see mitte nii; ma olin
omal ajal na noor, liiga noor; kui ma
teie wanaduses olin, tahtsin ma sedasama
teha, mis teie nüüd teete; ma tahtsin näi-

ge pääält millegi kallale tungida. [Kaarab].
Ja need olivad isegi klassilised kirjaniind,
kellele ma kallale tungida tahtsin!

Niind võin ma ju selle üle naerda, aga
saxord uskusin ma tõesti, et need wa-
nad kirjaniind mitte võike oma kütust
ära ei ole teeninud. Ninatavv noorus,
näete. Kui wana, arvate te, olin ma siis?
Karino [tahab wastata].

Professor. Kaks kümmeendühensa aastat.
Teie võite niind ise arvata. Ja, mul oli
peaque arvamine, et klassilised kirjani-
ind, nii hästi kui luuletajad kui ka kui
kulturanandjad seda ära ei ole teeninud,
et neid mit päewil inka ja inka jälle
trümitakse. Tärast läksiwad mul, jumala-
le tänu, silmad nende suuruse kohta rohkem
lahti. Ma ütlesin, need wanad kirjaniind
olivad küäd küllalt oma aja jaoks; aga-
ütlesin ma - nende kirjeldused kui kunst
ja nende tööd kui waimusünnitajad, nen-
dest on praeguse aja luuletajad kõngelt

üle jõudnud. Mina olin nimelt sellel ajal klassiliste kirjanduste igavesti kättesaamata nõrguse kohta täiesti pime. Ja mis olivad nad kui kultura tejuhid? Aristoteelse õpetus lutinatist, kes loomade hingist pidada siginema; Virgili seletus, et merilased madanewati loomade sisikonnas sündida; Homeri arwamine, et haigete inimeste sees kirjad waimud olla; Pliniusse mõte, jõudisid wõnuli munadega arstida, — kõik see on ja palju teisi asju oli minu meelest naeruwäärt, kinnus naeruwäärt. Praegu võiksin ma meidugi artikli kirjutada ja just sellepärast klassilisi kirjandust ilustada; sest need on ikkagi klassilised ja mina waatan nüüd nende asjade pääle sügawamalt kui seenord. Ma ei tea, tunnete teie seda minu wana kirjatööd?

Kareno. Küll.

Professor. Noorepõlwe-töö. Ma naagin temast ainult kui näitusest, et ma minul

aeg oli, kus ma küps ei olnud, kui ma
 sunnõnda täis võtsin. [Naurab]. Ma
 mäletan nii selgesti, kui ma professor
 Wahlile selle raamatu andsin, — meie
 olime seekord mõlemad noored. „Siin on
 sul sõjaväerühmitus klassitsistlike kirjanduse-
 dele,“ ütlesin ma. Tema lehitses raamatud ja
 ütles: „Tead sa, Gilling, kelle peäle sa armu
 oled hiitnud?“ „Ei, vastan mina. „Mitte kel-
 legi peäle,“ ütles tema. [Naurab]. Ma mäle-
 tan päris selgesti, seda ütles ta. Ah ja,
 sellest on nüüd kava aega. . . Teie aega,
 Kareno, teie olete praegu umbes niisama-
 sugusel seisukorral kui mina seekord. Teie
 wabandate, et ma seda nii otsesoheselt väl-
 ja ütlen; meie mõttijad võime ju nelja
 silma all inimesteiega natuke awalikult vää-
 rida, eks ole? Aga armas Kareno, pange ometi
 kübar päha.

Kareno paneb kübara päha.

Professor. Ma ei pannud sugugi tähele, et
 teie palju päraga istusite. . . Nüüd olete

teie siin umbes niisama sugusel reisukorral
 kui mina seekord, ainult teie olete omas
 arvamistes ja omas kõneviisis vägivaldsem.
 Nüüd võite teie miidugi õigusega mulle
 vastata, et ma sedasama olen teinud, mis
 teie nüüd teete; aga teie annate mulle iga-
 tahes järele, et enam — kuidas pean ma se-
 da nimetama — nooruse õhinat selleks tar-
 vis on, et kõige suuremate praeguse
 aja mõtlejate kallale tungida, kui vana-
 dele luuletajattele. Arvustus, mida te mul-
 le osaks saada olete lasknud, ei tavisista
 mind tõepoolest mitte, teie suuri väimur-
 andeid nägemast ja neid auustamast;
 ma loodan, teie ei ole minust mitte nõn-
 da aru saanud. Iga kui teie ka Spencerit
 ja Millit, neid terve meie mõtlemise aues-
 dajaid, — kui teie ka neid ainult kui pa-
 ri labase päraga meest kujutate, siis ei ai-
 ta mind isegi teie tööde auustamine enam
 nii häameeliga kui ma miidud seda teen.
Kareno [Kogeldis] ja, wabandage härra prohv-

nessor, ainult kui labase pääga mehi ei ole ma neid kahte inglasi mitte kirjutanud; see on eksitus. Ma olen nendest kui lugupidamise väärilistest ja põhjalikkusest õpetlastest väärinud, kes suure hulga tõearju kokku kogunud ja narraldanud on...

Professor. See on üks ja seesama.

Kareno. Mina tahan nimelt vahet teha teadmise ja võimise vahel, tublide väsimata töötajate vahel, kes väga palju õppinud on, ja mõtlejate, nägijate vahel.

Professor. Mina olen nii wabameelne, kui kui seda iseläidse olla võib, ja ma armastan noorust, sest et ma ise noor olen olnud. Kuid noorus ei tohi na teatawast piirist na mitte üle minna. Ei, seda ei tohiks te. Teatawast mäistlikkuse piirist. Sest mis jooks ka? See, kellele kallale tungitakse, seisab wankumata, jääb wankumata seisma, ja kallalitungija teeb ainult iseenesle kahju.

Kareno. Ciga härra prohnessor unustawad ära, et selle mõttewiisi järele. . .

Prohnessor. Ja, armas Kareno, laske sedaemale ainult nii üleüldiselt ütelda. Tuleb päew, kus teie minu sõnade tõtt ära tunnete. Praegune Inglise mõttetarkus ei ole mitte ainult "määratu mägestik koolitarkust," nagu teie ütlete; sest terve ilm elab temast ja kõik mõtlejad usuvad tema sisse. Mõttetarkusel ei ole mitte pääasjaks, waimurikkaid asju ütelda; mida aga mõttetarkus kindlasti ära keelab, on üleandus. Jätke need kirjutused, Kareno. Ma annan teile nõuu, nende asjadega kannatada ja neid enesele selgida lasta. Eluaastatega tuleb tarkus.

Kareno. Ma arwasin ainult, kui sellesarnast mitte noorespõlmes ei ütli, siis ei ütli seda ialgi.

Prohnessor. Tõesti mitte?

Kareno. Ei; sest siis tuleb wanadus, paol sada aastaid, kulke tarkustsi, wanaca waatlemise wiis. . .

Professor. Siis jätkke see ütlemata. [Waerdes].
Siis jääb see lihtsalt ütlemata. Ilm ei lähe
sellepärast veel hukka. Wiie usute teie
tõesti, et inimesesugun näis ja teie wiimase
sirejatöö järele ohwas?

Karewo [teeb ühe liigutuse].

Professor. Ei, sääl näete ise, kui te selle
üle järele mõtlete. [Otsib taskust]. Ma rir-
jistasin omale mõnda üles teie... teie...
Mind huvitaks teada saada, kas teil sel-
lega tõesti täielik tõsi taga on, mis te
sirejatanud olete. [Wõtub paar sedelit wälja].
Siin see on. [Otsib prilli]. Teie pilkate ing-
lasi nende inimesearmastuse pärast, nen-
de „nõnda nimetatud inimesearmastuse“ pärast,
nagu teie ütlete; teie väagite meie aja töö-
listesõprusest ja liiate, et see mõistmata on.
[Loeb] „Sellega ühenduses“... [Otsib jälle
prilli]. Muid oli üks... Ma ei ole uneti
mitte...

Karewo. Prill? Tohin ma paluda... siin.
[Leiab prilli professori rinna päält].

Professor. Aa . . . täna, täna. [Loeb].

Seelega ühenduses peab üht teist teemasid nimetama: praegust töoliste sõprust, mis meie päevil talupidajate jumaldamise aremele astunud on, mis aastasaja keskel mõnedes maades haiguseks oli. Iga riigivalitsus, iga parlament, iga ajaleht peab oma kohuseks . . .

Koh. [Jätab mittu rida wahela]. „Ja meie oma wabameelne professor Gjelling on palju waewa ja waimurikkust ära raisanud et töoliste asja eest seista. [Jätab wahela]. Töölised ei ole mitte üksi kui tööjond nõrwale heidetud, waid ka kui tingimata tarwilik inimeste-riht on nad umast seisukohast wälja tõstetud. Mis lewad aga riigivalitsused, parlamendid ja ajalehed? [Jätab wahela].

Ei, süü on see koht. [Kõwema häälega]. „Kui nad vjad olivad — kõne on inna veel töolistest ja teie nimetate neid vjad eks — „kui nad vjad olivad, oli neil oma amet: nad tegiwad tööd. Nüüd teewad nende asemel tööd masinad auruga, elektrijõuga,

meega ja tulega, ja töölised jäävad selle
 tõttu ikka enam üheliigseks seisuseks sin-
 maa peal. Orijast on tööline saanud, töö-
 listest ilmaaegne söödik, kes nüüdsest pää-
 le maailmas ilma otstarbeta on. Ja need
 olevusi, kes iseigi oma seisuseoha kui tar-
 vilikud inimesed nähtanud on, püüab riik
 pääleegi poliitiliseks erakonnaks tõsta. Minu
 härrad, kes teie inimesearmastusest rää-
 gite, teie ei peaks mitte töölisi hellitama,
 teie peaksite palju enam neid teisi nende
 olemasolemise eest kaitsma, neid sigine-
 mast takistama, teie peaksite nad "ära hä-
 vitama" . . . Ja seda selitate teie allpool
 lähemalt. [Wautab temale üle prilli otsa].
 On see siin tõesti teie arvamine?

Kareno. Ja.

Professor. Soo, see on tõesti teie arvami-
 ne? Teie soovite nõrget viljatulli, et talu-
 puega kaista, kes elama peab, ja töolist ära
 nälgida lasta, kes sunnina peab? [Wotab
prilli ära]. Kas teie siis sugugi loojenud ei

ole, mis meie võiks selle küsimuse üle kirjutatud oleme?

Kareno [tahab vastata].

Professor. Sest ma võiksin teile selles asjas ligi kuus suuremat ja vähemat tööd minu enese poolt saata.

Kareno. Ma olen neid lugenud.

Professor. Teie olete neid lugenud?

Kareno. Ja.

Professor. Seda saab vaevalt uskuda. Ei, tõesti vaevalt uskuda. [Näitab paberite pääle.] Ma ütlesin ka enesele, kui ma seda süüal leidsin: „ja seda kirjutab üks minu õpilane!“ Seda ütlesin ma tõesti, sest mul oli nähn seda näha. [Teisel toonil]. Noh, võib ju nii kangele minna; muidugi, selles ei ole midagi tee pääl es. Aga teie, Kareno, olete sellens liiga häa. Muidugi, teie ei ole harjunud, et teie sõnu kuulakse, leid on ainult pilgatud ja naeruväärilisens tehtud, nii pea kui teie midagi kirjutasite ja teilt riisuti vastuskõla, mida te ära teenite.

Teie olete tinamüüridele rääkinud. Sellepärast olete te riisatusesse sattunud, liiga nõvasti karjuda, liiga sunni sönn tarvitada ja üldse kõrvu võttes liiga kangele minna. Ma saan sellest täiesti aru.

Kareno. Härra professoril on võib olla õigus, et see kaasa on aidanud; ma ei tea mitte. Kuid . . .

Professor. Eks ole? igatahes natuke kaasa aidanud? Ma võin seda omale nii hästi ette kujutada. Aga seda vastukõla, mis pundub, seda võiks ju saada. See on väga palju iseenese teha. Ilmselt ei peaks mitte teie omale kunilajaid leidma! Majulgen tõendada, kui teie omale eeskirjaks võtaksite, paar aastat oodata, enne kui te millelegi kallale tungite, siis ei saaks teie sugugi kallale tungimiseni minna, ja sääl leiansite teie võike seda vastukõla, mida te soovite, oma vaiksete muumiste jaoks.

Kareno. Härra professor ei arva ameti mitte . . .

Professor. Ma tahan ära seletada, mis ma arvan.

Wabandage, et ma teile waheli rääkima olen sunnitud, aga mul on nii wähe aega. [Waatab kella]. Koh, siis weel paar minutit. Waadake, mina ei kella inimestel ära oma arwamisel olemast. See sünniks minu terve mõtleniisiga halvasti kokku. Kuid arwamine ja arwamine on mitmesugune. Ise asi on noor ulla ja oma werel oma üle walitseda lasta, ise asi igat mõtet alati kindlaks usuks küpseda lasta. Ja, kindlaks usuks. Inimene ei sünni mitte küpselt; ta edeneb küpsuseni; see tuleb, kui teatawasse wanadusesse oled jõudnud... Kuid nüüd tahaksin ma teid paluda, selle üle järele mõelda; meie saame nüll weel kord kokku. Ja kui teie mind waatama tahate tulla, siis südamest tere tulemast. Ma näen teid wäga hää meelega. [Kogub paberid kokku ja pistab taskusse].

Kareno [tõuseb üles].

Prohvektor [annab talle ühe laua käe].

Wäga häa meeliga näen ma teid. Ma võtan teilt suuri asju, Kareno, ja kui teie oma kohust täidate, teete mis peate, siis... ma ei või muudugi mitte murde kui iseene-
se eest rääkida; aga siis võite teie kindlasti meie, teie ametivendade poolt, seda toetust loota, mida te ära teenite.

[Tõuseb üles].

[Pr. Kareno kaub merunda üks pööalt ära sisse].

Prohvektor [näitab käsikirjade pööale, mis laua pööal on]. See on üks suurem töö, mille kallal te ametis olete?

Kareno. Ja, ta paisub mul maha kirjutamis-
sel. Mul on viimane merand käsil.

Prohvektor. On teil kirjastaja? Ehk küll, teie lähete vahist jälle Sansamaele?

Kareno. Ei. Mul on loetus prohvektori härra kirjastajat saada.

Prohvektor [imeslab]. Svo? Teie olete temaga rääkinud?

Karino. Ja. Ta tahtis käsikirja näha saada.

Professor. Soo! [Mõtleb]. Koh, tekke seda; miige talle käsikirja. Wõin ma teile tema juures kuidagi wiisi kasulik olla, siis olen walmis.

Karino [otsuseheselt]. See on liiga lahke; aga ma oleksin professori härrale väga tänulik selle eest! Sest ma olen praegu silmapilgul natuke nimbatuses.

Professor. Muidugi; ma olen walmis teid aitama. Ja kui ehk natuke raha ette tarwis oleks, siis on ta selles asjas harilikult väga wastutulelik, minu kirjastaja. Kuid wabandage, et ma seda nimetan.

Karino. Ja natuke raha ette saada oleks mul küll väga soovitatav.

[Pr. Karino ilmub jälle nähtawale].

Professor. Asi on aga see, et teie siis waeuaks peaksite wõtma wahest natuke rewiderida. Ma ei tea ju mitte, mis te sääl kirjutanud olete; aga selle jutu järele, mis me nahekesi praegu ajasime, saate teie aru. . . .

Kuid niisugune väike rewisjon, see ei tee ialgi kahju. Noh, sellest saate teie küll isegi aru, selle jätan ma teie otsustada. Täiesti teie otsustada. Ma saan siis tege- ma, mis ma võin. [Pöörab ümber ja otsib midagi].

Kareno. On teil midagi püüdus, härra professor?

Professor. Mul oli nõrd üns rüpp.

Kareno. See on professori härral kaenla all.

Professor. Ja õigus! [Waatab ümber].
[Pa. Kareno nilksab majasse].

Professor. Teil on siin haruldane väike murgakene. Ei leierkastisid ega wankri- müüriinat. [Kaakab minema]. On terve maja teie päralt?

Kareno. Ja; kuni senini oli ta.

Professor. Teie mõllete wälja kolida?

[Jäeb trepi ees seisma]. Nii siis elage hästi, minu armast Kareno. [Annab talle kätt]. Wabandage, et mul wõimal mehil

lust tuli teid üles otsida.

Kareno [wõtab nõtbara paast]. Oli mul suureks auuks. Ma tänan teid, härra professor, teie lahkuse eest.

Professor. Ja nagu öeldud, wõtke oma käsikiri weel kord ette ja waadake ta läbi. Lõigake omad metsikud järeldused maha. Laske mul seda näha. Ma soowin teile hääd ja mind huvitab teie edinemine. [Lähewad mõlemad wälja. Kuulda on kui Professor meel kord jumalaga jatab. Aiauks awatakse ja löödakse kinni. Kareno tuleb aegamööda tagasi, tema naene nuttab weranda päält alla].

Pr. Kareno. Oli see professor Gijking?

Kareno. Ja.

Pr. Kareno. Siis jäi ometi minule wigus?

Ta tuli ise?

Kareno. Ja, mis sa selle kohta ütled? Ma Ma ei saanud seda omale ette kujutada.

Ei, ja nõin mis ta rääkis!

Pr. Kareno. Ma kuulsin suuremalt osalt.

Ma ei saanud vastu panna, Ivar; ma seisin veranda ukse pääl.

Kareno [naeratades]. Sa seisid veranda ukse pääl?

Pr. Kareno. Ja, pea terve aeg. Ta ei näinud mind mitte, arvan ma; kumbki teist ei näinud mind. Sa oled nüüd rõõmus, Ivar; seda näen ma.

Kareno [naeratades]. Näed sa seda?

Pr. Kareno. Ma kumlsin, kui ta sind ja iseennast mõtlijateks nimetas.

Kareno. Ja, seda teigi ta.

Pr. Kareno. Ja korra nimetas ta sind ametivennaks.

Kareno. Ja ta oli üleüldse iitlemata sõbralik.

Pr. Kareno. Ja, aga eks ole, sa oled nüüd ka rõõmus?

Kareno. Muidugi; ma ei salga, et see minu pääle mõjus. See on nii imelik, et see just professor Gylling oli, kes siin istus ja minuga nõnda rääkis. See ei olnud

üieti mitte väike asi, see.

Pr. Kareno. Arvad sa vahest, ma ei tea seda mitte? [Küppab paar korda sira ja sinna]. Ei, ma olen päris meelitu ja pööranne. Ma olen nii uhke, et... [Wõtab tema käe]. Mõtlija!... Aga nüüd tahaw mina ka midagi teha, sina.

Kareno. Sina tahad midagi teha?

Pr. Kareno. Ja tead sa, mis see on? [Waatab talle terawalt otsa]. Ma tahaw Ingeborgile üles ütelda.

Kareno. Mis?

Pr. Kareno. Ingeborgile üles ütelda.

Kareno. Seda tahad sa?

Pr. Kareno. See näib sulle wastumeelt olevat, sa oled ju päris nävst muutunud!

Kareno. Aga kummas oled sa selle mõtte pääle tulnud?

Pr. Kareno. Ma olen ise selle mõtte pääle tulnud. Tema on mulle ees. [Kaelustab meest]. Mina tahaw, et sa terwes majas üksi minu pärast oled, saad aru? Kedaagi muud

ei pea siin olema kui sina ja mina
Kareno. See on kõige weidram mõte, mis
 sul ial on olund.

Pr. Kareno. Ja, kui see sulle nii vastumeelt
 on, et ta ära lähel, siis . . . .

Kareno. Minule — vastumeelt? Aga kes
 siis töö ära teeb? Oled sa selle pääle mõtel-
 nud?

Pr. Kareno. Ja, selle teen mina ära, selle
 töö. Nõnda jääb suln vähemaks. [Pigis-
 tab leda].

Kareno. Aga, aga, Elina! [Teeb ennast wa-
 baks ja waatab talle otsa]. Ja, arvad sa
 seda tõesti, Elina? Aga, see on tõepoolest
 armas sinust. Issand Jumal, kui tänu-
 lik oleksin ma sulle, kui sa seda katsuda
 tahaksid. Kui see ei lähel, siis . . . .

Pr. Kareno. Alhidugi lähel see.

Kareno. Moni aeg. Alinult nii kaua kui
 minu töö walms on. Meie võime ta siis
 tagasi võtta.

Pr. Kareno. Ja. Kuid veel parem mõni tei-

ne tüdruk. Sul ei ole ometi midagi selle vastu, et me Ingeborgist lahkume?

Kareno. Ei, kuidas peaks mul - ? Sina armastad hing, sina, - sa näid siis nõnda ümber ja aitad mind vaikselt!

Pr. Kareno. Oo, ma näen, et sa rõõmus oled; sest seda on väga harva, et sa nõnda viisi räägid. [Kargab temale häkki kaula]. Oo, nüüd on minu meelest, nagu võiksin ma . . .

Kareno. Aga Elina, mis on siis sinuga norraga?

Pr. Kareno [lasel teda lahti]. Pfiu, häbene, Ivar; nüüd mõtlesid sa midagi.

Kareno. Kina, mõtlesin midagi? Seda ma ei teinud; kuid . . .

Pr. Kareno. Ja; aga see ei tee midagi, isegi kui sa midagi mõtlesid. [Kargab süüa ja sinna].

Kareno. Kui ilus see on sind nii südamest rõõmus näha! Sina, mis ringad need siis on, millega sa nii ümber kargled?

Pr. Kareno. Waata ise järele.

Kareno [waatab]. Pantohwliid ?

Pr. Kareno. Kas jätad järele ?

Kareno [tostab tema kleidi ääre üles]. Ja
muidugi, need on pantohwliid.

Pr. Kareno [waatab ümber]. Mõttele uneti,
kui sind keegi näinud oleks !

Kareno [ilma et aru saaks]. Mind näi-
nud ? Ja, mis see teeks ? . . . Ei, kunne õige,
Eliina, ma mõtlen sellepääle, mis ta kirjastaja
üle ütles. Tema tahab kirjastajaga
rääkida, ütles ta.

Pr. Kareno [wõtab ühe pantohwli jalast ja
lööb teda sellega põse pääle.] Ma tahan
sulle näidata, mis ringadega ma ümber
kargan !

Kareno. Ei, Eliina, jäta nüüd ükskord
juba need tembud.

Pr. Kareno. Ei, Ivar, nüüd ei taha ma
neid just mitte jätta.

Kareno. Aga, aga. . . Ja, ta ütles, ta tahab
kirjastajaga rääkida.

Pr. Kareno [nukkralt]. Kes tahtis kirjastaja-
ga raaxida?

Kareno. Prohweessor, muudugi. Kas sa seda
ei kuulnud?

Pr. Kareno. Ei.

Kareno. Siis ei kuulnud sa ju kõige täht-
samat. Ja, ta tahab, nii palju kui võib,
mind aidata, et ma raha ette saaksin.

Pr. Kareno. Ei, tõesti? Seda ma ei kuulnud.
Selle juures tahtis ta sind aidata, ütles ta?

Kareno ja. Ja see on pea niisama häa,
nagu oleks mul raha juba näes. Aga
siis tuleb midagi, mis falgamata . . .
peaquegi kõige viimane asi, mis ta ütles.

Pr. Kareno. Mis see oli?

Kareno. Ta rääkis sellest, et ma vma raa-
matut wahest natuke rewiderima pidades.

Pr. Kareno. Ja, aga see . . .

Kareno. Ei, siin on nimelt see konks, Elina.
Just seda saan ma waewalt teha. Ei, ära
siis sellypärast mul jalle kohe kurwaks
saa. Sest ta ütles seda ainult lõpuks na-

gu mööda minnes. Minu raamatut rewiderida, see tähendaks minu raamatut lihtsalt ümber töötada.

Pr. Kareno. Ei, seda ei või ta mitte nõuda.

Kareno. Ei, sellepärast ei nõudnud ta ka seda. Natuke rewiderida, ütles ta. Minu raamat on aga niisugune, et see ilm võimata on. Ja, ära aga nüüd viimati usu, et ma ainult jälle jonnakas olen ennast paanutada ei taha. Ja ära sellepärast ennast veel haawatud tunne olevat. Sest raha pean ma ometi kõigest hoolimata ette saama, isegi kui professor Gjylling mind mitte aidata ei taha.

Pr. Kareno. Ja, aga las ta sind aitab, Ivar, las ta sind aitab. Siis oled sa ometigi kindlam. Mõttele ainult, kui me kindlasti . . .

Kareno. Ist, ära nimeta seda! Arvad sa, ma ei mõtle mitte ise ühtlugu oksjoni pääle? Siis võiksime wahest isegi siin edasi elada. Selles wairses, wanas, kollases majas.

Pr. Kareno [wõtab temal käest kinni]. ja
Mie kahemesi.

Kareno. Ah, Elina, hää tahtmine ei pea
mul mitte pöörduma. Olen selle pääle
julge.

Pr. Kareno. Ma olen selle pääle julge.

Kareno [paneb käe tema ümber]. - Elina,
sa oled täna nii hävi! Ma armastan
sind!

Pr. Kareno. ja, tõesti? Muid midagi ma
ei taha.

Kareno. Aga nüüd mine. Sest ma pean
tööd tegema.

Pr. Kareno. Ah ei, lase mul üks silmapilks
olla. Nüüd tahame enne natuke rõõmsad
olla. Sest nüüd pöörab ometi kõik hääksi.

Kareno [wõtab akki tema ümbert kinni].
Mine kumled sa! Ma tahan ja pean täna
veel ühe päätüki kirjutama. [Sundub
teda jälle]. Sina oled siin ja mina kaotan
õige meeleolu. Siis mine nüüd. Muidu...

Pr. Kareno [naeratactis]. Muidu?

Kareno. Seda ma ei üttele.

Pr. Kareno. Muidu?

Kareno. Muidu ei saa ma midagi teha, sa võid ju seda mõelda.

Pr. Kareno. On ju varsti pime, Joar.

Kareno. Ei, kestab veel kaks tundi, enne kui pimedaks läheb.

Pr. Kareno. Kaks tundi, seda küll. Aga töötada ei saa sa vahust oneti mitte.

Kareno. Mina pean aga saama.

Pr. Kareno. Ja viirus läheb ka.

Kareno [ei vasta, vaid hakkab oma paberid korreldama].

Pr. Kareno. Sina, Joar — pean ma siis sinu lampi õli valama, mis?

Kareno. Ja, palun.

Pr. Kareno. Ja mitte sinu paberitele külge püüdnutada?

Kareno. Ei. Aga miks sa siis ei lähe? Ei niisugust hullu tükki ei ole ma veel ial näinud. [Viib teda trepi juurde].

So, ja nüüd kui tulul sisse. [Teeb ennast

lahti ja tuleb lara juurde tagari.]

Pr. Kareno [veranda päält]. Ivar, ma pun
dutan sinu asju!

Kareno [lehitseb käsikirja ja ei vasta mitte].

Pr. Kareno. Ma puistan nad veel päälegi
teiblisti segamini, mul on praegu selleks
just suur lust. [Naerdes]. Tule aga sisse,
nüüd sa siis näed, et ma seda teen.

[Sisse, paneb ukse sinni].

Kareno [paneb piibli põlema, istub, võtab
sule ja vajub mõtetesse. Läheb kord jalgteed
mööda, istub jälle, loeb mitu korda käsi-
kirja, kirjutab midagi].

Pr. Kareno [veranda päält]. Ametivend!

[Naerab]. Sina, ametivend, ma olen üleane-
tu siin sees.

Kareno [näitab talle rusikat].

Pr. Kareno [läheb sisse].

Kareno [tunseb ärski üles]. Ei! [Teib jälle
ühe käigu jalgteed mööda.] Ei, ütlen
ma!

Pr. Kareno [veranda ukse pääl, tasa ja

õrnalt]. Ivar? Ma tahtsin ainult ütelda, et ma siin sees midagi kirja ei ole teinud.

Kareno [ilma et üles waataks.] Mis? [Tuleb nuttu lara juurde ja tõmbab selle maha, mis ta kirjutanud on].

Pr. Kareno. Aga ma tahaksin ainult nii häämeeliga sinu juures olla.

Kareno [waatab üles, hüüab]. Elina! Rewiderimisest ei tule midagi wälja, iseenesest mõista.

Pr. Kareno [tuleb weranda päält alla]. Millest ei tule midagi wälja?

Kareno. Rewiderimisest. Seda ei võinud ta ka awwata, professor.

Pr. Kareno. Sa ei saa siis mitte rewiderida?

Kareno [raputab peäd]. Mis ma olen kirjutanud, see jääb seisma.

Pr. Kareno. See jääb?

Kareno. Ja mis ma nüüdsest pääle kirjutan, see jääb ka seisma.

Pr. Kareno. Aga, Ivar, sa ütlesid ju praegu,

et sul hääd tahtmist püüdnud ei saa?

Karino. Arvad sa vahest, et ma seda järele ei kaalunud? See peab võimalik olema, mõtlesin ma. Ja ma rõõmustasin, et see vahest võimalik on; just siis olime me päästetud. Ma kirjutasin siis kolm rida. Waata siia! [Näitab talle paberi]. Selle kolme reaga ralgasin ma kakskümmend päätükki omast raamatust maha. [Wiskab paberi ära]. Ei, seda kommetit ei tee ma enam edasi.

Pr. Karino [istub pingi pääle, pahas tynis].

Aga arvad sa, et sa siis raha ette saad?

Karino. Ma ei saa praegu lihtsalt süngi aru, kuidas professor Gjelling siin istuda ja mulle rewiderimist soovitada võis.

Pr. Karino. Tal oli meist küll vist kahju, ja ta tahtis meid aidata.

Karino. Sest ta oleks niisama hästi võinud mind näskida, midagi mind kirjutada, kui mis ma mõtlen.

Pr. Karino. Ja, ja; professor soovib sulle

kääd. Ja ta ütles seda na.

Kareno [waatab naesile otsa]. Sa oled nüüd jälle päris nukk, Elina?

Pr. Kareno [wainib].

Kareno. Veel ei ole midagi nähtatud. Ma wiin homme warakult näsikirja sinna.

Pr. Kareno. Ah, küll sa näed, oksjon ei jää tulemata.

Kareno. Ei, ütlen ma. Wiib julgesti loota, et me sellest pääseme.

Pr. Kareno [lootusetu]. Pääleegi ei ole ainult see üks. Ei, kõik kokku, kõik kokku! Siis olime ju päris waesed. Waata ainult seda ihte, kuidas sa riides käid.

Kareno. Riides? Aga ära ole ometi mõistmata, Elina. Sul on ju veel üks teine ilikond. Wäga ilus ilikond.

Pr. Kareno. Ja, nagu sa arwad. . . . Sa tahad siis nüüd nõnda edasi kirjutada, nagu senini?

Kareno. Ja; nagu senini.

Pr. Karino. Ka professor Gyllingi vastu?

Karino. Professor Gyllingi ja teiste vastu. Ükskord lõheks mul ometi wahest nõrda kedagi leida, kes mind kuulab.

Pr. Karino. Ja, ükskord, ja muudugi.

Karino. Ja, selle wastu ei ole ühtegi abinõu, Elina. See ei aita midagi, selle üle wõel sõnu kuulutada.

Pr. Karino. Ja nüüd, arwasin ma, hakkab selgemaks minema. Ma olin nõnda wõmus, et ma . . . Ei, nüüd läheb küis nagu warengi. [Peidab näo kätega ära].

Karino. Aga Elina, sa peaksid seda tegema, mis ma sulle juba kord soowitasin. Sa peaksid mõneks ajaks kodu sõitma, kuni halb aeg mööda on.

Pr. Karino [waatab jälle üles]. Kas sa mulle juba jälle seda nõu annad? See on ometi tähelepanemiseväär, kui hää melega sa minust lahti tahad saada. Sul on wahest üks wõi teine sala põhjus selleks?

Karino. Sala põhjus?

Fr. Kareno. Ja ma ei tea mitte. — Aga sa oled nunnunud, mis ma ütlesin; mina ei söida mitte kodu.

Kareno. Ei, ei! Sääal ei ole siis midagi parata. . . . Nüüd on minu terve pääle-
lõuna ära rikunud; ma olessin nüüd juba nii kangel võinud olla! Aga see päätuse peab valmis saama! [Estub
ja valmistab ennast töösse hankamiseks].

Fr. Kareno (astub tema juurde). Ja, ma märkan, mis see on. Sa ei armasta mind enam, Ivar. See on see põhjus, mis selle taga on. Sa ütlesid praegu, et sa mind armastad, sina; aga see ei ole tõsi, ütlen ma sulle. Ma näen seda väikestes ja suurtes asjades, ja mitte alles täna. Sa ei taha mitte midagi minu häaks teha; sa ei hooli sellest, mis minu süda ütleb; sa kirjutasid ainult, sina, ja hullemaks ja hullemaks lähed meie lugu. Ja viimaks tahad sa mind noquni kodu saata.

Kareno [on üles tõusnud]. Kulle näitab, sa oled pööranne. Elina ei peaks sind armastama?

Pr. Kareno. Ei, sa ei armasta mind mitte. Sest mindu ei oleks sa niisugune. Aga sa ei pea mitte asja liiga kaugele ajama, Ivar; sest see ei ole sugugi maha tehtud, kas ma sul nii kindel olen. Seda tahtsin ma sulle ainult ütelda. [Läheb].

Kareno. See on nüüd täna juba teine sõrd, kus sa seda pimedutad, Elina. Mida arvad sa sellega, et sa mul mitte kindel ei ole?

Pr. Kareno [veranda ukse peäl]. Küll sa näed! [Läheb sisse ja paneb ukse kinni].

Kareno [wahib talle tükk aega järele. Istub, wõtab sulle].

[Esiride].

Teine waatus.

Kareno tuba.

[Tagasiinas üks, mis unlitale viib; selle ukse kohal konks seinas. Parem- mal pool klaasuks veranda pääle ja üks magamisetuppa; nende kahe ukse vahel riin, mille pääle munde asjade hulgas paar kahearnulist kühtrit seisab. Paremal pool Kareno suur töölaud hul- ga paberite ja raamatutega; üsna taga sellesama poole pääl üks kööni. Schwa, paar lauda, toolid, kullatud raamiga peegel, mõned pildid, kõik püündulik. Põrandal, wiltu üle toa, pikk kitsas põrandariie, mis ukse juurest tuleb].

Ivar Kareno [istub lambitule juures ja kirjutab].

Proua Kareno [tuleb tasa köögist sisse, paneb ühe põlewa lambi ümarguse laua pääle, paneb sinna ühe töö ja läheb jälle

tasa wälja].

[Tagumise ukse püäle koputatakse. Weel kurd, nöwenine.]

Kareno. Sisse!

[Doktor Jerven, kahwatu, mustade juuks-
tega härra, kakskümmend seitse aastat
wana, täishabemega, astub sisse; tema jä-
rele preili Kowind, kahkümmend aastane,
mustade juukstega, ja Endre Bondesen,
kolmkümmend viis aastat wana, walaja
juukstega, kõhukas, wurud, näpitspill,
peenikeselt ja moodsi järle riides.]

Jerven [häält on juba ukse pääält kuulda].
Ja muidugi on ta kodu! Palun wäga! Ei,
ei, — daamed es!

Kareno [tõuseb imestades püsti]. Mis? Jer-
ven? [Paneb sule ära].

Jerven. Anksurat. Ak-ku-rat. Tere õhtust,
majarahwas. [Esitleb]. Minu pruut. Ja se-
da sääl turned sa.

Kareno. Ei, on see aga tore! Istuge! Palun
istuda, preili!

Jerven. Aruwlaine prona ei ole kodus?

Kareno. O ja; ta on nõõgis. Ma nutsun
 nohe... [Avab nõõgiukse ja hüüab:] Elina!
 [Kunna naene vastab:] Võõraid tuli. Kärged
 wõõrad. Mis? ... Aga ära kauaks jää.

[Panab ukse kinni]. Ei, see on ilus! Palju tä-
 nu, preili, et te meid siin üles otsisite.
 Teil on küll häa tükk maad siia?

Pril. Kõrind. Ja; ma elan allinnas.

Jerven. Ära aga arwa, et me mitte sind
 tubliste eksitama ei tulnud.

Kareno. Nõnda on ju õige. Ma olen praeg-
 ju nii kui nii wäsinud! See on wäga
 häa... Sa oled küll kuulnud, et proh-
 wessor Gjelling eila siin käis?

Jerven. Ja, arwad sa tõesti, ma ei ole seda
 kuulnud! Selle üle liiguvad tähelepane-
 mise wäärt jutud. Sa saatsid talle ju
 wäljakutse tagast järele, kui ta ära oli
 läinud?

Kareno. Ei; see ei ole tõsi; ma kaitsesin
 ennast ainult natuke. See oli ainult, mis
 ma sunnõnalikult ütelda mahti ei saa-

ind. Ainult paar sõna.

Jerven. Ja; seda räägitakse . . . Sa oled
nii kaugel oma raamatuga?

Kareno. Ma viisin täna hommiku temast
kolmveerandit kirjastaja kätte. Nüüd
saame näha, kas ta vastu võtab; ta tahtis
mulle paari päeva jooksul seda teatada.
Ja sina oled nüüd doktor. Ma soovin
õnne.

Jerven [tehtud lõbusalt]. No muidugi, mina
olen nüüd doktor. Ja ma olen nii õnnelik
selle üle! Hoho!

Pr. Kareno [astub sisse]. Ei, seda pean ma
ütleva -!

Jerven [temale vastu]. Tere õhtust armuline
prona. Wakandage meie tulekut. Kuid
meie ei saa teid karta tülitama. Ja
päälegi ei too meie muret majasse; meie
oleme kõik viimse kui isheni lõbusas
tunnes.

Pr. Kareno. See on mõistlik. Tere tulemast.

Jerven [tutustab]. Kuidage siis, prona Ka-

uno: see on minu poeg. Tema nimi on
Natalie Kovind. Aga kui me võige hääd
sõbrad oleme, siis nimitan ma teda Na-
talia; sest see kuulub talle nii väga.
Pr. Kovind [katsub talle lüüa]. Ei, nii-
sugune valelik!

Jerven [tutvustab edasi]. Aga see siin,
see on midagi koguni muud. Selle nimi
on Endre Bondesen. Ah, nagu te näete,
võige paremates aastates. Aga mida te
mitte ei näe, see on, et ta mees on, mel-
lel võimsuugu asjade vastu huvitust on.
Praegusel ajal käib ta ümber ja muuab
selle üle pead, kas triibulised püksid
talle mitte hästi ei sünniks.

Bondesen. Sul on nõu, täna õhtu hammast
ihanda, Jerven.

Pr. Karino. Oh ei, Jerven ei ihu kunagi ham-
mast. Ta toob nii palju võmmu enesega,
et . . .

Jerven. Ütle site teie „võmmu“ armuline
prona? Oo, täna.

Bondesen. O ja, viimasel ajal on ta tõesti
 oelaks läinud. Ta oli iga mihe vastu
 halb, mitte kõige vähem iseenese vastu.
 Ma ei tea, mis tal viiga on.

Pr. Kõivind. Minu vastu ei ole ta halb
 olnud.

Pr. Kareno. Kas teil ei taha natuke ülikunni
 ära panna, preili? [Pr. Kõivind paneb kü-
 bara ja jani ära. Pr. Kareno istub tema
kõrvale].

Kareno. Wõtke ometi silmapilguks üliin-
 ded ära, minu härrad.

[Mõlemad härrad panevad ülikunni ära].

Bondesen [istub naisterahvate juurde,]

Joven. Ireenesest mõista istub Bondesen
 sinna! Ta hakkab teid armastama, proua
 Kareno; selle juures ei ole kahtlust. Aga
 ärge usaldage. Sest tema kired kestavad
 ainult nakskümmendneli tundi; nad
 on ainult tema juures öömajal.

Pr. Kareno [naerdes]. Oo, küll ma juba
 muretsen, et nad kauem kestavad, tema

nired.

Bondesen. Täna, armuline proua.

Pr. Karino [Kareno pääle waadates]. Ja, kui ma ainult teaksin, mis eest te mind tänate!

Bondesen. Et teie talle minu eest wasta-
site, talle trehwawa wastuse andsite.

Pr. Kareno. Ah! - Kind arwasin selle eest,
et ma teie kiresid nestwaks tahtsin teha.

Bondesen. See ei maksaks leile kindlasti
mitte palju waewa, armuline proua.

Pr. Kareno. Oo, ma usun juba, et teie niisugune olete, keda kannis taske on kinni hoida.

Kareno [Jervenile]. Professor rääkis eila
sinu üle väga soovalt. . . .

Jerven [lühidalt]. Soov!

Kareno. Ja kiitis sinu wäitewirya. Kind ta ütles midagi, mis. . . Ma ei saanud temast hästi aru; aga see oli midagi sellesarnast, et sina oma meelt olla muutnud, et päris wõrnilin meelemuutus si-

ninga olla sündinud.

Jerven [rohkest] Meelemuutus — ?

Karino. Täielik meelemuutus, ütles ta.

Jerven. Mis seltsi meelemuutus? Ma ei saa aru. . . Mista sellega arvas?

Karino. Ja, seda ei saanud ma tema väest nusiada.

Jerven. Ma ei tea mingisugust meelemuutust oma juures.

Karino. Ja iseenesest mõista! — Ah, siis oli see arvatavasti sinu kirjutöö soon, mille pääle ta mõttis. Et sinu kirjutamise viis vahulik on.

Pol. Kõrvind. Muid meelemuutust sinu juures ei ole; mis, Karsten?

Jerven. Ma ei tea tõesti mitte.

Pol. Kõrvind. Seda loodan ma ka.

Jerven [segaselt] Ärme parem minust räägime! Oh!

Bondesen. Sääl te kuulite! Ta ei anna mitte iseeneslegi armu nendel päewadel.

Jerven. Mis professor Gyllingesse paistub.

siis on ta üks — ma ei taha seda ütelda. Wabameelne ja inimeseurastaja.

[Pöörab Kareno poole]. He, inimeseurastaja, sina! Ahõlleb inimestest nii hästi, näeb nendes, nagu ta ütleb "hääd". Ja räägid sa talle vastu, siis kuulab ta na selle ära ja annab sulle mitmes asjas õigust. Ja, inimeseurastaja kuni miinse piirini. Aga huvitaw ei ole ta mitte.

Kareno. Ei, tüepoolist.

Kareno. Ta ei ole mitte iseäranis huvitaw, ei. Arwustab Hegelit, parempoolsete politikast ja kolmainimise-õpetust, sõdile naeste-õiguse eest ja iteäldise hääleõiguse eest ja näitseb Stuart Milli. Sääb ta sul on. Wabameelne, ja halli mübaraga, ja ilma jämedate wigadeta.

Kareno. Ja, näed sa, — ta on ju teisest poolist.

Jerven (ägedalt) ja muudugi. Ta on teisest poolist, kui mina. Ta on teisest koolist.

rist. Aga ta seisab süäl, tõmbab suu wil-
tu ja on, oma ruumatu t. järele, kõige üle-
selgusel. See on häbemata, nii rahulik
olla nagu tina, mille on kõik ükspeu-
has, mis sa selle kohta ütled.

Kareno. Ma ei räägi sulle ju sugugi vastu.

Jerven. Svo - mitte? Mulle näitas, sina...
Ah, siis mitte.

Kareno. Sugugi mitte. Professor Gylling
ja mina, meie seisame üksteisest nii
kaugele kui ainult võib. Sa oleksid teda
ainult eila kuulma pidanud, ta ei käi-
nud minu Saksa kirjatööga just mitte
õnalt ümber. Ta tõmbas ta otse nagu
randkammiga läbi.

Jerven. Kas ta ei ütelnud midagi 1814
aasta üle?

Kareno. Ei, miks siis?

Jerven. Seda teeb ta hülisult. Kõige läht-
sam asi 1814 aastast saadik, ütleb ta. Ja
seda ütleb ta juba kakskümmend aas-

tat otse iga arja kohta.

Karino [nairatab] ja, see on türi. Ma
oleu seda ka kuulnud.

Jerven. Oled sa tema naist näinud? Ma
arwan, tema viimast naist. Peenise nagu
waat.

Bondesen. Paks nagu waat, tahad sa küll
ütelda?

Jerven [püürab ennast tema poole ja waa-
tab talle otsa]. ja, eks ole, paks nagu
waat, tahtsin ma ütelda? ja Bondesen,
sina oled mul mõttetark. Kui keegi
sulle ütles, et kaks ja kolm viis on,
siis wastaksid sa: "Ei, kaks ja kaks on
neli!"

Bondesen. Centre talle onuti jälle üks
wastus, armuline prona. Sest siis wai-
nib ta.

Pr. Karino. Wärsin ma ainult midagi
hääd ütelda!

Bondesen. Seda wõite teie küll, armuli-
ne prona.

Pr. Kareno. Ja, siis ütlen ma seda parem
teile.

Pr. Kovind [naljatades]. Pean mina ehk ära
minema?

Pr. Kareno. Ei, ma et ütlen seda umetigi.

[Kareno poole waadates]. Ma tahan alles
näha mis inimene teie olete.

Bondesen. Mis inimene ma olen? Seda
näete te ju, armuline proua. Mina olen
nissugune, nagu ma wälja näen.

Pr. Kareno. Teie on nõrge ihusam lipsinõel,
mida ma ial näinud olen?

Bondesen [tahab teda wälja wõtta]. Ta-
hate teie teda saada?

Pr. Kareno [paneb käe vastu tõzudes lema
käte pääle]. Ei, ei, ei! Kas te hull olete?
[Bombab käe ruttu tagasi].

Bondesen. Teie ei põletanud ennast ometi
ära?

Pr. Kareno. Nõrkusene.

Bondesen. Oleks see ainult tõsi!

Pr. Kareno [Kareno poole waadates]. Teie

tahtsite sellega midagi ütelda?

Karino [Jervenile]. See on ju noor naesterahwas, see prona Gjölling?

Jerven. Oo, umbes kolmenäimme aastane. Ja kannab reformkleiti! Ma ütlesin talle, see kleit on inetu. Tead sa, mis ta vastas? [Ahvib järele]. „Mina ei pane ennast mitte riidesse, et”. . . Ei, kuidas pagan ta nüüd on teegi ütles?

Pol. Hovind. Püü, Jerven, kes wannub!

Jerven [ahvib järele]. „Mina ei pane ennast mitte riidesse, et meestele meeldida, vaid et naesi vihastada”. . . Kas sinu meelest ei ole, nagu näeksid sa teda?

Karino [naerab]. Et naesi vihastada, ütles ta?

Jerven [järele ahvibes]. „Et naesi vihastada”.

Bondesen. See ei ole midagi mitte kõige parem vastus. Tema siisukohast.

Jerven [nutuselt]. Jumal õnnistagu sind, Bondesen!

Bondesen [naerab hääsundamliselt]. Oled

sa kumagi niisugust hirmuvalitsejat
näinud! Ja ei luba, et ma suudgi lah-
ti teen.

Pr. Kareno. Jumal! Kas härrased ei taha
wahest kohwi? [Et keegi ei vasta] Ja,
meil ei ole mund midagi jura.

Jerven. O palun, mina tahaksin väga hää-
melliga kohwi

Karino. See on nõnda, nagu minu nae-
ne ütleb; meil ei ole mund midagi kui
kohwi, kahjuks.

Bondisen. Aga taewas hoiden, kohwi on
ju väga hää. Kui see liiga palju tülinat
ei tee.

Pr. Kareno. Oo, Ivar, tee üks lahti ja palu
Engelborgi meile kohwi teha.

Karino. Ja. [Wälja kõõki]

Jerven [waatleb mõlemaid hõbelühtrid].
On need aga ilusad asjad? Panid mid
tähele, Katalia?

Pol. Hovind [läheb sinna]. Ma istun ja
waatan neid kõik aeg... Kingitus, ar-

mutline proua?

Pr. Kareno [waatab rahutult köögiukse poole]. Tulmaksingitus. . . Ei, wist on kõige parem, et ma ise. . . [Köögiukse juurde, wiivitab, awab äkki ja waatab wälja. Säheb wälja]

Bondesin. Kuu ole õige, miks sa tänana nii tiige oled, Jerwen!

Jerwen. Doktor Jerwen, pead sa ütlima, nii sa minuga räägid. Keirra doktor Jerwen.

Pr. Kareno [astub sisse ja räägib tagasi Kareno poole]. Ei, niisugune lugu! Pool tundi ära jääda!

Kareno. Ma tahtsin ju tuld põlema süüdata, kuuled sa. Ingeborgil ei olnud tikkusid.

Pr. Kareno [istub]. Ja; need lühtrid on meil papa ja mamma käest. Ma armastan neid väga.

Pr. Hovind. Seda ma usun.

Bondesin. Teie olite maalt, armuline proua?

Pr. Kareno. Issand jumal, on seda minu juures juba päält näha!?

Bondesen. Ah, sugugi mitte; aga . . .

Pr. Kareno. Sest minu mees nimetab mind inna maatüdrukuna.

Kareno. Kõige paremas mõttes, ja. Selle sõna kõige paremas mõttes. [Silitab tema juuksid. Käib edasi-tagasi.]

Bondesen. Ei; ma olen nimelt kumbrud et teie maalt olete, armuline prona.

Pr. Kareno. Ma ei saa omale ette kujutada, et teie midagi minust olete võinud kuulda, härra Bondesen.

Bondesen. Bondesen. Ja, - mina olen aja- kirjuri, ja säääl, pean ma teile itlema, kunten ma nü mõnda.

Pr. Kareno. Oo, ma ei nähtle, et te oma jagu teate. [Bondesen waatab talle otsa ja naeratab. Pr. Kareno heidab ihe pilgu oma nihu pääle.]

Jermen. Sina Kareno, itle mulle, - saad sa sel ajal oma asjadega toime?

Kareno [jääb seisma]. Oh ei. Ja, mida sa arvad? Milllega toime?

Jerven. Eluülespidamisega, iseenesest mõista. Kas sul mitte mõnikord natuke kitsas näis ei ole.

Kareno. Ja, alati ei lähe just üsna libedasti.

Jerven. Aga ka mitte alati just halvasti, arvad sa? Noh, siis ei ole lugu sinuga nii paha.

Kareno. Oo, paha küllalt. Aga meie loodame, see on ainult ajuti. [Oma naesele] Eks ole, Ingeborg?

Pr. Kareno [kõnseb püoliti pusti]. Ingeborg? Ei, see lähneb nüüd siiski liiga.

Kareno. Ah, rumalus! Elina, tahtsin ma ütelda. [Käib edasi-tagasi]

Pr. Kareno. Ja, jumal teab, mis sa ütelda tahtsid. [Nihutab äkki Bondesenile lähemale]. Mõelge ometi, ma kumlen, kuidas teie uur käib.

Bondesen. Ma ei pea ometi kargemale niir.

tama, loodan ma!

Pr. Kareno. Ei, mitte põrmu. Tii ei istu mul
sugugi lähedal.

Bondeseni. Wististi on see minu sinda, mida
tii kunleti, armuline proua.

Pr. Kareno [paenutab oma kõrwa Bondeseni
poole, Kareno paale pilku heites, ja kuntab,
naeratab. Nad naerawad ja räägivad
ükssteisega.]

Jerven [Karenole]. Waata, minuga on nimelt
asi nõnda, et . . . noh, nõnda, et see mulle
mitte tõhus ei ole. Ei. Ma tahaksin, et
see üks või teine tagajärg oleks, kui ma
omale ise näkku sulitaksin. Siis teeksin
ma seda.

Pr. Kovind [tõuseb üles ja lähleb tema juurde]
Misspärast oled sa täna õhtu niisugune,
Carsten?

Jerven. Mis mina ei ole niisugune. Mine
aga ja istu jälle maha, Natalia!

Pr. Kovind [naeratab ja lähleb oma koha
pääle tagasi].

Jerven. [Karenole] Üleüldse ei peaks mitte inimeste jaoks mõelda ja kirjutada tahtma. Mis jaoks? Talus peaks olema sündinud idividina põlises metsas istuda ja näljasurma surra, ilma et niigi palju mõistust oleks, et üles tõusta.

Karenov. Nõnda räägid sa?

Jerven. Kujuta enesele ette, kui aeg lähes ja maaxera ainult weereks ja weereks, — minn pärast, kui tahad, kõige suurema lõbuga weereks, hehehe, ilma et ma teema lollide liikumiste päale ühe ainsama mõttegagi mõtleks. Mõttega, ütlesin ma? Mitte mõtte kübegagi, kuuldesa. Minn pääaju peaks pimedaks sündinud olema ja selleks jääma.

Karenov. Tja —!

Jerven. Ei peaks mitte inimene olema; ei, waid puutomp, asi. Kui keegi mind uulitsal kinni peaks ja teed küsis, siis tahaksin ma, et ma talle wastata võiksin: „Ma ei tea mitte. — Aga küsi ühe

teise gaasilaterna näest."

Pr. Hovind. Carsten, sa oled lihtsalt tööst väsinud, see on see asi.

Ferven [sellesamas toonis edasi]. Igatahes tahan ma mõtlemist maha jätta. Ja seda peaksid ka sina, Kareno, ma annan sulle puhtast südamest seda nõuu. He, nüüd ela sellel pagana Jaarvetimaal ja pead veel pääliskauba teiste inimeste jaoks mõtteid mõtlema. Mis peavad inimesed mõtetega pääle hakkama, küsin ma? Kas nad ei saa ilma selletagi juba kartulid kasvatada ja raamatuid kirjutada? Kellegi poolt ei ole midagi loota.

Waata oma koguduses ringi. Siin on naks miljoni inimesi, kelle nimi Ole on.

Bondisen. Ei, täna õhtu on ta hoo sees.

Pr. Hovind. Kulle näitab, ma mõistan seda.

Pr. Kareno [raputab pääd]. Mina kahjuks mitte.

Bondisen. Mina ka mitte. Jumalale tänu.

Pr. Kareno. Mii, mis räägime parem üks-

teisega arjudest, mis kergemini arusaadavad on.

Bondesen. Näituseks, et palju ei püüdnud, et ma teile midagi üles tunnistan, armuline proua.

Pr. Kareno. Jumal, ei; seda teie ei tohi. [Räägib novasti tuppa]. Teie ei tohi mulle midagi ülestunnistada olla.

Bondesen. Aga armuline proua, see oli ...

Pr. Kareno [naeratades]. Püü, häbenege; nüüd rihutage natuke kergemale.

Bondesen. Teie mõistate mind valesti; see oli täiesti ilmasüüta asi.

Pr. Kareno. Täiesti ?

Bondesen. Ma tahtsin teile üles tunnistada, et ma teist ka hästi aru ei saa.

Alitte paremine kui Jeruusalim. Teie on midagi, mis mulle kõik aeg silma torkas, kus meie inimesteiga rääkisime.

Pr. Kareno. Soo ?

Bondesen. Wahel naerati teie ja olete tüümus, inimesi käheda teie nii nooreks, nii

nooreks. . .

Pr. Kareno. Ja?

Bondesen. Aga vahel on, nagu tuleks teile äkki üks mõte, ja siis vaatate talle ringi, usna kindlasti, . . . tuppapa sissi. Ma ei tea, mida te vaatate. . .

Pr. Kareno [põnewalt]. Ei, - ja mis edasi?

Bondesen. Ja, siis puudub karwasene, et te nutma hakkate.

Pr. Kareno [istub silmapilke wainkelt, tõuseb äritatult üles ja lalub ära].

Pr. Kovind [ferwenile]. Oled sa wäsinud, Carsten?

Ferwen [raputab peäd].

Kareno [paneb näe oma naese imber]. Noh, Elna, sa seisad siin ja oled sügawates mõtetes?

Pr. Kareno [lühidalt]. Ei. [Läheb Bondeseni juurde tagasi]. Ei, kas teate, sellesarnast ei tohi teie enam ütelda. Ma siisin sääl nurgas ja naersin ennast surmuns selle üle.

Bondesen. Kui kahju, et teie seda mitte siin

ei teinud!

Pr. Kareno. Miks siis?

Bondesen. Siis oleksin ma uneti teie wal-
geid hambaid näinud.

Pr. Kareno [naeratab]. Siiate teie, et minu
hambad nii walged on?

Ferven. Sina, Kareno, ma tean, mille päale
sa mõtled. Sa tahad Bondeseni natuke
kõrwale saada ja tema käest küsida,
mis mul täna õhtu on. Kas ma mitte
lihtsalt natuke joonud ei ole.

Kareno [on seisma jäänud]. Ei, ma ei
ole veel kunagi...

Ferven. Ma ei ole aga midagi joonud, ma
olen ainult siisgi jabus.

Kareno. Ei, aga armas inimene, kes ütles,
et sa joonud oled?

Ferven [naeratab]. Aluidugi mitte. Eenesest
mõista. Aga tule nüüd, wana sõber, ja
ajame juttu. On, nagu ei tahaks sa minuga
rääkida, näib mul.

Kareno [lähel tema juurde, naerades]. Mina

ei taha? . . . Kuidagi, härra Bondesen, —
kas ta siisgi mitte nature jõunud ei ole?
Jerven. Mitte põnnu. Aga ma olen nii
piirita rõõmus, naed s.a. Nii südamest
õnnelik.

Karen. Ei, se ei ole ma vieti mitte
mõrganud. Ehk küll sul midagi ei ole, mil-
le üle nurvastada.

Jerven. Kuidugi mitte. Aga sellest meie
ei räägi. . . Kas ta natus eila sind na-
ture õigele teele pöördä, see professor
Gjylling?

Karen (naeratades). Ja andis mulle hääd
nõu. Nature hääd nõu, nagu ta seda
nimetas.

Jerven. Ja, ma tunnen professor Gjyllingi
hääd nõu. Kui see mees sellegi tuleb, siis
sünnib see, et ühale või tõisele sinu hääle
ettevõttele nahju teha. Usno, lihtsalt.

Karen. Saal sa nurled, Elina. Jerven on
sellesamas arvamisest nagu minagi.

Jerven (äritatult). Kui mõtled, et see inimene

"targaks meheks" üles on puhitud! Ta soovib
ja loeb võiksugu kasulikna raamatuid
ja ütleb: "Waadake, see on häa; see on
asi, kust mõistust võib saada." Ja kui
ta ühe raamatuga valmis on, siis ütleb ta:
"Kus on nüüd järgmine raamat, kust ma
nature mõistust saan?" Ja siis loeb ta
järgmist. . . Ei, waim, see ei ole usinus.
Waim on tulesäde, on Jumal.

Pr. Hovind [särades]. Kuidas küidas ta seda
ütleb! Säde! Jumal!

Bondesen. Sa oled ülekohtune prohmissor
Gyllingi vastu. Sel mehel on ju wäljamaal
ka suur nimi.

Ferven. Ja, see tal on. See tähendab, suur
nimi ei ole tal mitte. [Waatab Bondesenile
otsa.] Mis pagan tead siis sina sellest?

Pr. Kareno [raputab pääd]. Küüd nimub ta
juba jälle!

Bondesen. Ma ei ole temaga mitte enam
ühes mõttes, politika asjus, ni melt. Aga ma
olen teda siisgi sagedasti lehes nimeta-
nud. Näituseks, kui ta nüüd jälle naest

Wanemuise
näitelawa
TARTUS.

91.

wõttis, awaldasin ma nii hästi laulatuse
koha kui aja, ja õige, kui pruntpaar
magistradilt wälja tuli, wotas kannis
suur rahwahulk wäljas ja teretas. O ja,
midagi on professor Gylling inka ära
teeninud.

Ferven [waatab Karenole otsa ja naeratab].
Ja usub seda tõesti; ma olen päris kindel,
ta usub seda.

Fr. Kareno [Bondeseni]. See oli teist ilus.
Seisis rahwas tõesti säääl ja teretas?

Bondesen. Ja. Sest nad tunnewad ju kõik
professor Gyllingit.

Ferven. Ja sul on õigus, Bondesen. Ei oleks
mitte ajalehed seda meest oma kaitse alla
wõtnud, kui ta otsustawasse wanadusesse
jõudis, siis oleks ta praegu veel tundmata.
Kuid teised tuliwad, sina tulid, teie sepsitse-
site tema üle teatrid, tulite teda meelde,
toppsite teda täis, puhkusite teda üles,
hoidsite rattakest käimas. Kuid on ta
suur waim.

Bonderen. Ma arvan, see arjalugu, et professor Gyllingil üleüldine lugupidamine on, peaks sind sinu otsuse vastu, mis sul tema kohta on, umbusklikuks tegema.

Jerven. Ei, just vastuolusa. See teeb mind tema otsuse vastu umbusklikuks.

Karen [nikutab pääga].

Bonderen. See on imelik.

Pr. Karen. Ja, see on imelik.

Jerven. Miks ma nii mees, millel waimu on, oma pää püsti hoiab ja oma selja sirgu, nii kama waiwitakse ta surmiks ehk hakatakse talle vastu; see tähendab, kui tal andi on, mis midagi tähendab.

Kuid hakkab ta järele andma, pääd nõrgu laskma, ennast wõidetud tundma, sääl muutub awalik arwamine; sääl lähel ajanirjandus häatahtliseks, saab armuliseks; tagaastawa vastu näidatakse suuremeelsust üles, temas leitakse häid külgi. Nõnda tekib üleüldine lugupidamine.

Pr. Kivind [raasa ristud]. Ja, nüüd

räägib ta hästi, seda pean ma kuulma.
[Läheb kirjutuse laua juurde ja seisab
 Kareno kõrval].

Bondesen. See on tõesti naeruväärt, et
 ma siin istuma pean, ja meest kaitsma,
 kes mitte minu erakonnastagi ei ole.

Pr. Kareno. See on tiist töepoolest ilus.

Jerven. Talun, võta mõni teine wana
 prohwektor. Kui sa paremal pool mõnda
 leida suudad.

Bondesen [pr. Karenole]. Küind arwab ta,
 et ta teraw oli.

Jerven. Võta nad kõik üheskoos, kui sa
 tahad. Prohwektorid on ju üldse kõi-
 ge sajuaastasemad inimesed ilmas. Mär-
 kavad nad, et keegi noorem sääl on, kes
 midagi murid tahab kui nemad, ja kel-
 lel päälegi nii palju püha jonnid on, et
 ta midagi läbi wiia võib, siis on nad koke-
 temal kannul. Esiti hää nõunuga, siis nõr-
 walelõukamisega, wastupanemisega, wõi-
 nuga. Pane ennast tähele, Kareno. Sa

Sa oled ühte niist annwäärt sulast äri-
tand.

Kareno. Selle est pean ma sind lihtsalt
tänamä. Jerven. Sa oled otse minu süda-
mest rääkinud. [Annab talle käe].

Ma ei ole juha hulgal aal nii palju toe-
tust leidnud.

Pr. Kareno. Jerven ei tunne meie olusid.

Kareno [naeratab liigutatult]. Ma ütlen
päris awalikult, et meil praegusel silma-
pilgul näsi halvasti käib. Meie oleme
nii waased, et me ennast warsti enam
päästa ei saa. Meie wotame kohut, kumme
wõi isehomme tuleb meie juures oksjon,
kui ma mitte abi ei leia. Aga mul on ju
nüüd häa lootus. Ja igalahes ei lase ma
enusega kaubelda, mitte ialgi.

Bondisen. Asi on selles, kas kõige pääle
kõega huiata wõib, kas mitte teatawaid kohus-
tusi ei ole.

Pr. Kareno [niskutab]. Kahtlemata!

Pr. Hovind. Mina olen härra Kareno poolt.

Bundesen. Kas mitte „päha jonniga“ sagedasti rohkem ei kaotata, kui võidetakse!

Karen [ilma et teda kuulaks, jervenile]. Sina ütled täielikult minu tundmused ära.

[Pöörab ümber]. Ma tahan sulle ainult ütelda, Elina, — kui professor veel kord tuleb, siis ei võta ma teda vastu.

Bundesen [hääsüdamliselt]. Oo, seda peaksite te ometi. See ei ole nii paha, kui professor Gylling selja taga on. [Naeratab]

Aga teie möttelarkade juures on see nõnda!

Kui teie omale korra midagi wälja olete mõtelnud, siis jooksete te pimedast pääst selle järele. Meie teised, meie peame ennast olude järele seadma. Kui asi üsna hulluks läheb, peame meie, otsukoheselt wälja ütelda, ka natuke mõne teise wõimude päale lootma. Mõne kõrgema wõimude päale. See ei ole sugugi nii kuulmata.

Jerven [kumardab kuulates ette poole]. Oled sina see, Andre Bundesen, kes ütles: „Kõrgema wõimude päale“?

Bondesen. Ah, ära tee ennast nii targaks, sina! Sa võid ütelda, mis sa tahad; see on muidugi väga ilus, waba waim ja kahlkja ja kõine seda muud olla; aga püha pääle läheb see süsgi natuke tühjak; see ei rahusta mitte täielikult. See on minu elutarkus.

Pr. Kareno. Ja eks ole! Seda sama olen ma sagedasti Ivarile ütelnud; kuid tema ei hooli sellest. Tema ei usu wist mitte Jumalatagi.

Kareno [kuulatab]. Mulle näitab... mulle näitab, nagu oleks aiaks riuksunud?

Pr. Hovind. Ja, mina kuulsin ka mingi-sugust häält.

Kareno [rahutult]. Praegu ei wõi uneti keegi tulla. Kii hilja.

Pr. Kareno [Bondesenile]. Kui tõsi see on, mis teie ütlesite! Ma rõõmustan, et meie nii ühte moodi mõtleme. Sest ma tunnen, et me seda teeme.

Ingeborg [köögist sisse]. Siin on ühes mees,

kus armulise prouaga rääkida tahab.

Pr. Kareno. Minuga? Üks mees? Ah, nüüd ma tean. Aga et ta varem ei tulnud!

[Lähel Ingeborgi järel wälja.]

Pr. Kõrvind. Räägi veel, räägi veel enam, Carsten! Sa rääkisid nii turedasti praegu. Oo, sa oled nii wankumata! „Porr”, ütled sa.

Pr. Kareno [sisse]. Ma pean selle mehe sisse laskma. Aga sina, Ivar, ei tohi teda näha. Sina pead wälja minema.

Kareno. Mina pean wälja minema, ütled sa?

Pr. Kareno. Magamisetuppa selleks ajaks. Koh! [Tahab teda wälja saata].

Kareno. Misugust tempu ei ole ma veel kuulnud.

Pr. Kareno [käsniwalt]. Aga Issand Jumal, siis mine ometi, kas kuulud! See ei kesta ju kaua!

Kareno. Magamisetuppa! Kus pime ja hiki on! [Lähel wastumeelselt].

Pr. Kareno [pöörab ukse tema taga lünnu. Ruluga seletades]. Asi on nimelt see, et Ivar lähematel päevadel hakkab ümmend ühessa aastat vanaks saab.

Teised. Aa!

Pr. Kareno. Ja nüüd on kingitus päralt jündnud. Ma leidsin midagi; aga jumal teab kas see kohane on.

Jerven. Tubarakott, iseenesest mõista?

Pr. Kareno. Ei. [Pilkawalt]. Tubarakott Ivarile! Ei, ma tean, et temale midagi iseäralikku kohane on. Ja nüüd on üks mees siin, kes seda asja vaatama peab. Sääl ülevel on üks konks. Kas näete?

[Näitab ukse poole tagaseinas]. See on veel sest ajast sääl sees, kus kuulitaja Ergens siin elas.

Pr. Hovind. Ma näen, armuline prona.

Pr. Kareno. Nüüd on mul nii sugune himu Ivarile volamata rõõmu teha, ja sinna temale midagi üles panna lasta. Ma mõtlesin mõnda lindu. Sest selle jaoks on

see kuuks vist warem ka olnud.

Ferwen. Lindu? Ometi täistopsitud?

Pr. Kareno. Ja, täistopsitud lindu. On see pöörane? [Wäike waikus].

Bondesen. Ma liian, see on peenikene möte.

Pr. Kareno [umbusklikult]. Siiate tee seda?

Bondesen. Ja, minu arust küll.

Pr. Kareno [soojalt]. Armsad inimesed, tee ei pea mitte seisma ja mind nariuks pidama. Ma tahaksin temale nii häämeelega väikest rõõmu valmistada ja ei leia midagi. Lind ei ole ju wieti kellegi kingitus.

[Teeb kohmetu näo].

Bondesen. Aga see on ju lihtsalt suurepäraline möte, armuline prowa.

Pr. Kowind. Mina arwan ka, et see ilus möte on.

Pr. Kareno [õnnetult]. Ei, seda ei arwa tee kindlasti mitte! [Awab kõõgi ukse, hüüab sellesamas toonis wälja.] Palun, tulge sisse!

Lindude täistoppija [tuleb sisse; kumardab mitu korda].

Pr. Karano. Tanan, et tulite.

Lindude täistoppija [kumardab]. Svodan, et härrased wabandawad.

Pr. Karano [näitab]. Ma olen mõelnud teda sinna üles panna.

Lindude täistoppija. Sinna üles. Ja.

Pr. Karano. Kas tüü ei arwa mitte, et säääl ülewel ka warem üks lind on istunud?

Lindude täistoppija [waatab järele]. Ja; säääl on suur täistopitud lind ülewel olnud, nagu ma näen.

Pr. Karano. Nõnda et selle juures mitte kõige-wähematgi iseäralikku ei ole, kui sinna jälle niisugune üles tuleb. Mis, Jerven?

Jerven [kirjutuse laua juures, näitab mõtetes olles paberinooaga]. Minu arwamine on, et ka warem säääl üks lind on istunud. Ja.

Lindutaja Frgensi päewil. [Tuleb noa ära ja läheb pikkamisi teiste juude].

Pr. Karano. Ah! See ei olnud ju sugugi see, mida ma küsisin. Ma räägin parem teiega, härra Endrisen.

Bondesen. Bondesen.

Fr. Kareno. Oo, wabandage! Ma katsun seda
meelis pidada.

Jerven. See ei tee midagi, proua Kareno; ni-
mitage teda ainult kuidagi wiisi. Nime-
tage teda Endreseniiks; ta on seda ära teeni-
nud ja weel enam.

Lindude täistappija. Siis, missugune peab
lind olema. Ütleme, kotkas?

Pal. Kovind. Muidugi. Kotkas peab see olema.

Fr. Kareno. Ei, jumalopärasest, see on liiga
suurepäraline. Ei, ma tean, ta ei taha
kotkast. „Mina ei ole mitte kotkas“, ütles
ta. Mis teie arvate härra Bondesen?

Bondesen. Tja, — mina ei tunne ju tema
maitset, kuid —

Fr. Kareno. Ja tuwike ei ole kohane.

Tema jaoks, nimelt. Ei, mina mõtlesin
ühe jahikulli pääle.

Lindude täistappija [kumardab] Tähtsin
praegu ütelda, et mina ka jahikulli pääle
olen mõelnud.

Jerven. Tüü topite lindusid täis?

Lindude täistoppija [m mardab]. See on minu elumüts, ja.

Jerven. See on ehk naunis raske amet?

Lindude täistoppija. Kunst. Kunstnikk.

See tähendab, kui töö peenikeselt tehtud peab olema.

Jerven. Tuleb nõnda teha, et kirjand loomulikulind wälja näewad.

Lindude täistoppija. Nagu paris linnud, ja.

Nagu elawad linnud. Asi on selles, et neile rind ette teha ja neid julgaks teha, neile silmad sisse panna, neile iseloomu anda. Neile õrre pääl niisugust kuju anda, et tõesti wälja näeb, nagu wõinud nad näia.

Jerven. Ütlge, millega te niisuguse linnu täis topite?

Lindude täistoppija. Millega topitakse, heintega. Üks tarwitab seda, teine teist, aga toppimise materjali tarwitame me kõik.

Jerven. Ma tulen vist pea ja tellin omale
leie juures ka ihe niisuguse linnu.

Pr. Kõrvind. Sina - ?

Lindude täistoppija | numardab |. On mulle
suureks rõõmiks. Niisugune lind võib inimesele
väga seltsiks olla. Ta seisab sääl peaaegu
nagu inimene ja mõtleb järele.

Jerven. Mõtleb tummalt ja sügavamõtteliselt
ilmajaegade üle järele, ja.

Lindude täistoppija. Ma võin neid ^{ka} nõnda
teha, et nad hädaparast midagi ütlevad.
Kui need pigistad

Jerven. Sov? Siis tahan ma niisugust, kes
ütleb, mille üle ta ise järele mõtleb.

Lindude täistoppija. Ja, neid ei saa ju
õpetada midagi ütleva - inimese keeles.
Aga nad teevad mingisugust häält. Mina
võin, rüna ma nendega nõnda kirjund
olen, selle all võin sügav asju mõista, mis
nad ütlevad. Siis on nendest väga palju
lõhn.

Pr. Kärenof [kes kõik aeg rääkida on tahtnud]

Meie jääme siis jahimulli juurde, ja ta on
teil valmis, ütlete te?

Lindude täistoppija [nimntab pääga]. Sei-
sab mul valmis, armuline prona.

Pr. Kareno. Siis olgu nõnda. Aga teie peate
temaga homme varakult tulema!

Lindude täistoppija [kumardab]. Peab sünni-
dima. [Läheb ukse juurde. Jervenile] Ja kui
te üht lindu soovite, siis...

Jerven [üksluiselt]. Ja, ma tulen ise.

Pr. Kareno. Ärge uga unustage, tiivad
peavad kaiati laotatud olema.

Lindude täistoppija. Seisab mul valmis,
armuline prona, üks niisugune ja pol-
ju teisi valmis. Tiivad täiel lennuk.

[Kumardab veel kord.] Hääd öhtud. Soo-
dan, et härrased vabandavad. [Läheb].

Pr. Kareno. Hääd öhtut. [Avab talle kõogi-
ukse. Läheb talle järele]. Subage, et ma
teile kohe ära maksan. [Wälja].

Jerven. Sa ei annud vna ametivennale
kätt, Bondesen.

Bondesen. Missugusele ametivennale?

Juven [näitab pääga kõõgi poole]. Sellele
sääb.

Bondisen [prl. Hovindile]. Küünd oli ta jäl-
le teraw.

[Kuulda on, et Kareno tasa magamisetwa
ukse pihta kopsutab].

Pr. Hovind. Ei, — meie oleme päris ära unus-
tanud, härra Karenot jälle sisse lasta. [Läheb
ja teeb ukse lahti].

Karenos [sisse, waatab ümber]. Ma tahaksin
teada, mis asju te siis ajasite?

Bondisen. Hja, kui te seda teaksite! [istub].

Pr. Karenos [tuleb jälle sisse].

Karenos [oma naisile]. Ma küsin parajasti,
mis te siin tegite; ma ei saa aga wastust.

Pr. Karenos. See on päris korras; sa ei pea
ka seda teada saama. [Läheb temast möö-
da ja istub.]

Karinos. Aa, siis saladused! Ja, see on teine
asi.

Pr. Hovind [joonseb äkki tema juurde ja wõ-
tab tal käewarrest kinni]. Oo, tee waeneki-
ne, tee! Ilme oleme tüesti halwad teie vastu?

Karenov. Olete te seda? Oh ei, preili.

Pr. Hovind. Teil ei ole aga tarvis selle pärast mure olla. Sest meil ei ole mitte kuri nõu.

Pr. Karenov [pr. Hovindi pääle pilkun heites].
Jumal aidaku mind, nüüd hakkab see ka
pääle!

Bondesen [numardab kuulates ette poole].

Armuline prona ütlesivad midagi?

Jungeborg [sisse]. Bean ma kohvi tooma, ar-
muline prona?

Pr. Karenov. Ja, palun.

Jungeborg [läheb].

Pr. Karenov. Kas teil ei taha tulla ja meie juur-
de istuda, preili? Kui te ennast lahti kisku-
da saate.

Pr. Hovind [istub nende juurde].

[Jungeborg tuleb kohviga sisse. Kogutakse
ümarguse kانا ümber ja igaüks saab oma
tassi].

Pr. Karenov [Jungeborgile]. Tahan, Jungeborg;
sa võid minna. [Kuna Jungeborg ära läheb,
Karenovle]. Ma ei saa aru, mis ta sääl

seisab ja wahib.

[Kareno ja Jerven wõtawad oma tassid ühes kirjutuse (või juurde).]

Jerven [kunstlikult lõbusalt]. Ütleksid sa midagi, Bondesen?

Bondesen. Ei.

Jerven. Minu meelest oli, nagu oleksid sa mulle sigarit pakunud.

Bondesen. Ja, sigarit võid sa saada. Kui daamed sul suitsetada lubavad. [Panib oma sigarietund ringi.]

Kareno. Urmas taewas, wabandage, et mul teile sigarid anda ei ole. Siin on tuld, Jerven.

[Annab Jervenile tuld, panib ise oma piibu põlema ja pistab tikustovsi lagasi laskusse.

Käib edasi-tagasi.]

Pr. Kareno. Kas sa ei näe, et siin veel teistel tuld tarwis on, Ivar?

Kareno [ei kuule].

Pr. Kareno [Bondesenile]. Ja ei näe ei kuule.

Bondesen. See ei tee midagi. Ma võin siin põlema panna. [Tõuseb püsti ja süütab lam-
bi külles põlema.]

Pr. Kareno. Au! Ärge ennast ära põletage.

Bondesen [põlema süüdates]. On see teie südametunnistus, mis teid maanitseb, armuline prona?

Pr. Kareno. Miks see?

Bondesen. Sest et teie ei taha, et ma ennast — veel rohkem ära põletan.

Pr. Kareno. Sellest ei saa ma aru. Ma olen nõnda raske arusaamisega.

Bondesen. Terwe õhtu ei olnud teie minuga mitte nõnda ettevaatlik. Teie istusite siin ja süütasite mind kõige suurema rahuga põlema.

Pr. Kareno [naerab]. Ah, teie lasite sel na kõige suurema rahuga põleda.

Bondesen. Säälsite teie, armuline prona.

Pr. Kareno. Kindlasti mitte. Istuge, härra Endresen.

Bondesen. Mitte minu nimegi ei jõua teie meelles pidada. [Istub].

Pr. Kareno. Au, wabandage! Nüüd pean ma ta meelles.

Bondesen. Kui otsesoheselt teie seda ütlesite!
Ja siis naeratasite teie! ja teie siin oli punane.

Pr. Kareno [läheb tähtlepanelikuks, vaatab talle
otsa; rahutu liigutusega]. Ja, aga nüüd rää-
gime parem millestgi muust. [Jervenile].
Mulle näitab, teie lähete mäest alla, Jerven,
ja teie algasite nii vaimurikkalt, praegu.
Jerven [paberinuga käes]. Mina? Ku ja, mina
seisan siin ja mõtlen.

Pr. Kareno. Ja, mõelge, aga...

Jerven. Mõtlen tummalt ja sügavamõtteliselt
ilmaasjade üle järele.

Pr. Kareno. Ja, aga see on lipingun vastu.
Teie ütlesite ju, kui te tulite, teie olla lõbu-
sas tujus?

Jerven [äkki]. Tja, miks ei peaks ma ka lõbu-
sas tujus olema? Iseenesest mõista! [Viskab
paberinõu nõvasti laua peäle ja lööb oma
tassiga Kareno tassi rülge.] Skol, Kareno!

Kareno. Ja, skol! [Loob; paneb talle paar he-
ledate kaantega ajakirja ette]. Oled sa seda
lugenud, sina?

Jerven. Ära küsi, mis ma lugenud olen. Mina ei ole midagi lugenud. Ja edespidi ei saa ma ka enam lugema.

Pr. Kõrvind. Aga Carsten? Sa vastad õige lühidalt.

Kareno [võtab ajakirjad]. Ja, siin on töö-
poolst mõnda sees, mis mitte nii rumal ei
ole. See on kõige uuem, mis sellel põllul
teatakse. Ma mõtlesin, sul võiks sellest kasu
olla oma doktorikirja juures.

Jerven [astub paar intulist sammu läbi
toa; jääb seisma]. Küünd on juba teine
kord, kus sa minu doktorikirja meele tu-
letad, Kareno. Ma ei mõista, mis sa sellega
tahad. On nagu kahtlustasid sa mind
millesgi.

Kareno. Kahtlustasin? [Vaatab imestanult
teisele otsa]. On keegi juba sellesurnast kuul-
nud?

Jerven [tõusva äritusega]. Minu väitekiri
on valmis, kui sa seda teada tahad. Ta on
trükitudgi, ja ma sain tema eest täna raha

kätte; siin ta on mul. [Lüüb omale kõvasti rinnatasku pihta.] Mis sa veel teada lahad?

Pr. Hovind [läheb tema juurde]. Carsten, Carsten! [Karenole]. Ei ta on tõesti haige! [Jervenile]. Armas Carsten, ütke mulle, mis sul on! [Wõtab tema ümbert kinni].

Kareno. Ma ei saa tüpspoolist enam aru, mis ta räägib.

Jerven. [teeb ennast lahti]. Ei, wabanda mind täna. Ma jätan sinuga jumalaga, näed sa; mina jätan sinuga täna õhtu nõnda ütelda jumalaga. [Lana juurde lagasi]. Veel kord sul, Kareno. Elagu praktiline mõistus!

Kareno. Oo, häämulega. Kui see sulle rõõmu teeb. [Lüüb temaga kokku].

Jerven. Ja, see teeb mulle rõõmu. Ja elagu enesepõlgamine. Elagu täistoppimise materjal, heinad ja takud. [Tema haal murdub; ta laseb tassi maha kukkuda].

Pr. Hovind. Ei, kuulid sa, — mis on siis sinuga?

[Kõin waatawad Jerven pääle].

Jerven [wahib üksisilmi tassi pääle; rahu-
likult]. Kuulge, seda ei oleks ma tegema
pidanud, muidugi. [Kareno]. Aga see
ei pea enam teist korda juhtuma.

Pil. Kovind. Sa oled üle lica töötanud. Ma
olen kindel, see on see wiga.

Jerven. Kõige rohkem kahju on kohwist.

[Kaeratab nõrgalt]. Ma mõtlesin, ma pean
wäikse kõne pidama. Ja ma algasin ka
päris kenasti, kuid . . . . Wabandage, armu-
line prona.

Pr. Kareno. Teie peate veel kohwi saama.

Suowib veel keegi kohwi? [Kuna keegi ei
wasta, läheb ta wälja kööki].

Jerven. He, sa waatad mulle otsa, Kareno,
nagu oleksin ma mõni tähtsapanemise wäärt
elukas.

Kareno. Sina ei ole aga ka sugugi sina ise
täna õhtu.

Jerven [nülmalt]. Täiesti mina. Sillal silma-
pilgul vähemalt. [Tema näewars tüksus nõr-
wiliselt].

Bondesen. Teame meie ehk wabest ära minema.

Jerven. Ära minema! Minu pärast mitte.

Bondesen. Ja, minu pärast juba sugugi mitte

Jerven. Istu, Natalie.

Dr. Kareno [toob kohwi sisse]. Siin palun.

On teil nüüd parem?

Jerven [nauratab]. Ja, armuline prona. Nüüd on parem. He, teie arwate küll kõik, et mul süda paha oli, Ma lasksin aga ainult ühe tassi maha kukkuda.

Dr. Kareno. Noh, see ei ole ju tõesti kõne wäärt. . . Kas meigi härradest ei soowi wälja weranda pääle minna? Meie wiime wäljas linna mura kiulda.

Dr. Kowind. Ja, lähme weranda pääle.

Bondesen [tõuseb üles]. Tokin mina ka?

[Dr. Kareno, Dr. Kowind ja Bondesen lahewad wälja ja panevad werandaukse oma taga riimii].

Jerven. Kuuhe, Kareno, ma tahtsin. . . Sa

ei ole omagi kaawatud, kui ma midagi
aitlen? Sul on praegu raha tarwis, ma
wõin sulle laenata.

Kareno. Mis?

Jerven. Ma wõin sulle raha laenata. [Pis-
tab käl taskusse]. Sina oled rimpus ja
minu ei ole mitte. [Wõtub pakikese paberi-
rahasid ühest ümbrimust]. See on raha
minu töö eest, mille ma täna nätte
sain. [Loeb].

Kareno. Ei, miks sa siis oma paberid siia
laad?

Jerven. Ma tahan neid ju sulle laenata.
Ära ole loll, pakun!

Kareno [taunistab teda]. Sa oled hull. Ma
olen kindel, sul on oma raha enesel tarwis

Jerven. Ei, mul ei ole teda praegu mitte
tarwis, nagu sa küuled. [Loeb]. Mis
kas ei pea üksteist mitte natuke aitama?
Oksjoni eest tahan ma sind vähemalt
hoida. [Lükkab temale paberid]. Ole nii
hää ja lue ise.

Karen (põnewalt). On sul sellega tõsi ta-
ga, Jerven?

Jerven. Mis sa veel seisad ja mõtled?
Arvad sa viimati, see ei ole auusasti saa-
dud raha? Et ma ennast selle eest ära
olen niimud.

Karen. Ei, mis sa nüüd räägid!

Jerven. Ma ei tea ju mitte, mis sa veel
kõik wälja leiad!

Karen. See ei mahu mulle ainull päha.
Aga võiksid sa . . . kui sa ilma temata
läbi saada võiksid . . . Sest ma votan
hõime kohust, naad tulevad nii kind-
lasti nagu ma siin seisan ja kirjutavad
kõik üles, ja siis peame me majast wäl-
ja minema.

Jerven (lõuskab jälle tema poole raha).

Wõta, ütlen ma sulle.

Karen. Päälegi on ju pavlest sellest enam
kui küllalt, et minu wõlgasid ära maksta.

Jerven. See ei ole kindlasti mitte tõsi!

Karen. Jumal hoidku sind, inimene!

Nii suure wõla sisse, kui see siin, ei
 loda ma ialgi langeda!

Jerven. Hõwa; siis itkeme pool. [Soeb pool
tagasi ja pistab taskusse]. Ja nüüd ei
 taha ma selle üle mitte ühte sõna enam
 kuulda.

Kareno. Sa pead ta tagasi saama, kui...
 Sest sa tead, mul on kolm meerandit wal-
 mis, ja sa saad igatahes oma raha taga-
 si, nii pea kui...

Pr. Koviind [sisse; väristab ennast]. Hiv,
 on aqa wäljas külm! [fätab ukse lukki].

Jerven [tasasema häälega]. Täne raha ära.

Kareno. Tänan, tänan, Jerven! [Wõtab pa-
 berid kätte ja jääb nendega seisma].

Pr. Kareno ja Bondesen astuvad sisse].

Pr. Kareno. Teie kadusite ära, preili?

Kareno. Tead sa, Elina, mis Jerven tegi?

Jerven. Pst!

Kareno [hüüab raha kõrgeli]. Waata ometi,
 kui rikkaks ma olen saanud! Ja seda
 on mulle Jerven laenanud.

Fr. Karun. See ei ole ometi võimalik?

Karun. Ja, seda ütlen ma ka. Kuid tema ei kunta. Ma tean, et tal enesel raha tarvis läheb.

Jerven. Oh sa mu aeg, no ütles ometi ise, Na-
halie! [Tõmbab raha Karuno käest ära ja
pistab talle rinna taskusse.] Soo!

Fr. Karun. Ei, see oli ootamata asi!

Pr. Kivind [joonseb akni Jerveni juurde
ja kuulustab teda]. See oli väge, see oli väge,
Karsten! Nõnda peab olema!

Jerven [teeb ennast lahti]. Aga siis ärme
ometi selle pärast päris mõistust kaotame.
Ma ei saa aru, miks me kõik siin seisame
ja üksteisele otsa wahime. Isegi sina,
Bondesen, julged midagi mõelda.

Bondesen. Ei; mida peaksin ma mõtlema?

Jerven. Ja; sa tead mind segasiks. Ma ei
ole raha ometi varastanud ~~ja~~ ~~omesti~~
selle eest mitte ära nüünud. Ma olen
ometi veel waba mees, arwan ma.

Bondesen. Aga halvasti juu oled sa. Kõhku,

seida ei saa salata. Sest seida veld sa. He-he!
 [Wotab lara päält ajanirjad], Oliwad
 need need lehed, millist te rääkisite, härra
 Kareno?

Kareno. Ma võin neid teile väga hästi
 laenata, kui te tahate.

Bondesen. Tuhat tänu; teie loete minu
 soovid silmist ära. See huvitab mind,
 mis asjus nature teada. [Pistab lehed
 oma iliknute taskusse; pöörab proua
 Kareno poole]. Ma toon nad homsme jälle
 tagasi.

Pr. Kareno. Mis siis?

Bondesen. Need lehed. Ma laenasin omale
 kuni homseni paar lehte. Kudas on teie
 abikaas kodus?

Pr. Kareno. See on kuidas juhtub.

Bondesen. Nu ja; ma toon need igatahes.

[Pr. Kareno ja Bondesen istuvad oma
 endistele kohtadele.]

Bondesen. Teil ei olnud siis mitte veran-
 da pääl külm, armuline proua?

Pr. Kareno. Külm? Ei. Kuid ei ole kunagi külm.

Bondesen. Teie olete alati sue?

Pr. Kareno. Seda võin ma ka enesest ütelda, ja. Kuid see sedasama tähendab.

Bondesen. Aga kui see midagi muud tähendab?

Kareno [kes mõtetes seisnud on]. Ja, luba igatahes, et ma sind tänan, ferven. [Wõtab tema käe, mille ta kannab oma käes peab].

Pr. Hovind. Ei, ma ei ole veel ielgi inimest nõnda südamest tänama näinud!

Kareno [naeratab]. Täiesti mitte?

Pr. Hovind. Ma teaksin häamekelega ka teie hüäks midagi, kui ma võiksin!

Pr. Kareno. Issand Jumal, kuidas ta etvistab! Waadake, kuidas ta minu meest püüab.

Bondesen. Kes, armuline prona? Prilli Hovind?

Pr. Kareno. Tunnete te teda?

Bondesen. Mitte lähemalt. Mis parast?

Pr. Kareno. Meeldib ta teile?

Bondesen. O ja. Muidugi. Teile mitte?

Pr. Kareno. Ei, ja üleüldse ei salli ma naas-
terahwaid. Ma ei kannata neid, ma üt-
len, nagu see on. [Kaaratab ja waatab Bon-
deseni otja.] Jumal, ma ei usu tõesti mitte,
et ma temaga terve aeg ka ainult ühe
sõna olen rääkinud.

Bondesen. Ja, aga ärge kutsuge teda praeg-
u siia!

Pr. Kareno. O ja; just see oli minu mõn.

Bondesen [ärdalt]. Aga mitte praegu. Mitte
kõne. Sest muudu ei saa ma teiega enam
rääkida.

Pr. Kareno. Siis võime üksteisele silmi pil-
gutada. [Küüab]. Preili Koviind! Teie hoi-
ate meist eemale.

Pr. Koviind [tuleb].

Bondesen. Armulisel proual on nimelt mi-
nust wiljand.

Pr. Kareno. Nüüd pilgutasin ma teile silmi.

Perwen. Ah so, õigus, Kareno; mul on üks
eksemplar oma kirjastööst sinu jaoks kaa-

sas. [Otsib oma ilikune taskutest ja võtab ühe tinnidas võites raamatu välja; tema näed varisevad natuke]. On võige parem, sa saad ta nüüd, kus sa võmsas triisid oled. Ta sattus sulle ju ikkagi hõmmu ehk mõnel teisel päeval nappe. [Panab raamatu laua peäle]. Ma panen ta siia.

Kareno [tahab minna ja raamatut võtta]. Ei, jäta ta praegu. [Panab ühe ninjavajutise peäle].

Karino. Ja ja; tuhat tänu igatahes.

Jerven. Aga üratemalt palju rõna, kui loed.

Kareno [naerab]. Ei, mul ei ole küll mist tarwis sinu raamatult vähe nõnda.

Jerven [vahib talle otsa; kordab].

Bondisen. Waadake, nüüd hakkavad need sääl pühalikuks minema. Nad ütlevad "nõnda vähe".

Pr. Hovind. Wabundage. [Pr. Karenost mööda]. Ei jääge aga istuma. [Jaab Kareno kõrvale seisma ja maatab vaheldamisi

temale ja Turvenile otsa.]

Pr. Karen [peab teda silmis]. Nüüd pidi ta juba jälle sinna minema.

Bondesen. Ja, nüüd pidi ta jälle sinna minema.

Pr. Karen. Noh, siis jääme meie siia. [Linnal oma tooli kõvasti Bondesenile lähemale].

Bondesen. Nüüd naeti teie jälle wälja, nagu tahaksite te nutta.

Pr. Karen [munstlikult lobusalt]. Mitte põrmu. Nüüd aga olge teie nii lahne ja ütlege midagi, palun.

Bondesen. Käiti te talwel sagedasti teatris, armuline proua?

Pr. Karen. Ei, mina teatris! Miks see teid huvitab?

Bondesen. Ma mõtlesin, kui teil kusti olens... Sest mul on piletid, mul on alati piletid.

Pr. Karen [kõwa häälega]. Ja, tahate teie mind tõesti teatrisse kaasa võtta? Üks-kõik, kui ka ainult galeriile pääle. Sest sellest on juba igamene aeg, kus mul see

Lõbu oli.

Karino [tasama häälega oma naasele].
Kuuhe, Ekina; Ingeborg istub vist veel
ilvel. Kas ta ei võiks nüüd minna
ja magama heita?

Pr. Karino [vaatab talle silmapilks otsa].

Oja, miks siis mitte? [Pöörab ennast
täiesti selle mõtte mõju all Bondeseni
poole; et midagi ütelda:] ja kui te seda
teeksite, mulle ühe pileti annaksite . . .

[Tõuseb äkki üles]. Ma ütlen seda ise Inge-
borgile. Kui seda ülevõidse juba ütleva
peab. [Läheb ruttu Bondesenist mööda ja
räägib tasase häälega läbi kõõgiukse
välja; tuleb jälle tagasi.]

[Pr. Kuvind ja Jerven räägivad teineteisega;
otsivad oma iliriideid].

Karino. Ja, tii ei taha omati juba minna?
Sellega ei ole ju ruttu. Ma arvasin ainult,
et Ingeborg . . .

Pr. Kuvind. Oja, nüüd on tõesti aeg.

Pr. Karino. Ei, tahate te juba minna?

[Bondesenile, kes ka üles tõuseb]. Tahate teie ka minna? [Kareno pääle waadates].

Ah, ma unustasin midagi ära. Kas mõistate tulewikku ette kuulutada?

[Annab Bondesenile lahtise näe.]

Bondesen [wotab tema näe, wastab, pigistab]. Ei, ma ei ole selles ofaw.

Pr. Kareno [nõwasti]. See ei tee midagi. Ma ütlesin seda ainult, et te minna näe wotaksite. Sest teie näed on nii soojad.

Jerven. Siin on see ilikumb, Bondesen. [Annab tema kuu].

Pr. Kareno. Ei, lõepoolest; tema nisub teid minu käest ära. Subage, et ma teid aitan. Ja, ja; see on nii lõbus. [Aitab Bondesenil ilikumbi selga]. Soo!

[Jäetakse jumalaga].

Jerven [tõmbab Kareno nõrwale; paludes].

Aga ära unusta mitte, Kareno; et sa minna raamatult mitte palju ei nõua, kui loed! Armas inimene, tee seda!

Kareno [maljatakse] nii vähe, kui võimalik.
[Tõsiselt]. Ura mind kauem narkiks pea.

[Kiir lahuvad tagaüksist välja, mis lahti
jääb ja murelda on, kuidas nad jälle jumma-
laga jätavad. Pr. Kareno sisse; hakkab tas-
sisid ühe aluse peäle panna. Murelda on,
kui aiauks sinni langeb; Kareno astub
jälle sisse].

Kareno [mõtab oma naise ümbert sinni].
Soo; nüüd oleme jälle üksi.

Pr. Kareno [wainib].

Kareno [mõtab raha taskust]. Ei, Elina,
nüüd oleme päästetud. Waata siia!

Pr. Kareno. Oli sul täna lõbus?

Kareno [paneb jälle raha ära]. Ja. Aga
firven oli nii iseäralik. Ütle mulle,
said sa temast aru?

Pr. Kareno. Ei, ja ma ei mõelnudgi na-
tuna pääle.

Kareno. Üsna teistmugune kui ta muide
oli, näitas mulle. Aga ta on südamest
hää inimene; ta kaebas mulle selle

raha ilma pikema jututa. . . Nüüd
 võime teise lambi ära kustutada, eks?
 [Puhub ära]. Aga ma kaldan talle kobe
 oli sisse; sest võib olla, et ma jälle
 kõik öö ilvel istuma ja töötama pean.
 Pr. Kareno [Kurwaks saades]. Ei, ära tee
 seda mitte.

Kareno [lõbusalt]. Siisgi, Elina; täna ei
 ole mul tõesti mitte hirmu magama heita.
 [Hüüub kása]. Sest nüüd on mul häa
 tuju. Ei, oled sa juba sellesarnast näi-
 nud! [Võtab rahapaberid välja ja waa-
 tab neid]. Esimene asi, mis ma homme
 hommiku teen, on, et ma kohtuniku
 juurde lähen ja ära maksan. [Paneb ra-
 ha jälle ära ja võtab Elina ümber kinni.]
 Sa oled nii wainne, Elina?

Pr. Kareno. Aga sina oled haruldaselt elaw,
 näitab mulle.

Kareno. Mul on ka põhjust sellens.

Pr. Kareno. Nii haruldaselt elaw, näitab
 mulle. Sa oled küll hinge põhjasi wihane

minu pääle, seda võin ma arvata; aga
sa ei taha seda näidata.

Kareno. Ja miks peaksin ma sinu pääle
vihane olema?

Pr. Kareno. Kui sa arvad, et ma täna õhtu
Bondeseniga liiga palju rääkisin, siis
iitli mulle seda üga otse välja.

Kareno [vahtib talle inestamult otsa, rapu-
tab pääd]. Mina ei saa täna õhtu ühestgi
inimesest arv. Karkad sina nüüd na
imeliseks minema? Miks peaksin ma
arvama, et sa Bondeseniga liiga palju
rääkisid? Oli ta siis häbemata?

Pr. Kareno. Oo, see on nergesti võimalik, et
ma tema vastu liiga sobralis olin. Ma
salga seda. Kuid ta meeldis mulle nii
hästi; tal on nii inestamiseväärt and...
Kagid sa, kui peenikeselt ta riides oli?

Kareno. Kes? Bondesen? Ei, ma ei pannud
seda meest nii hästi tähele. Oli ta nii pe-
enikeselt riides?

Pr. Kareno. Soo, sa ei pannud teda tähele.

Kareno. Ja, misidugi vaatasin ma tema

päale. Ja isegi paar korda. Ma märkasin juba, et ta õige peenikeselt riides oli; ja. Kui sa seda ütled. Ah ja, ta on küll sellens sunnitud, tema, kellel nii paljude inimestega tegemist on. . . Ei, ma pean kampsid ole valama, nii kava kui mul see mehes on. Sest Angborg on küll magama hiitnud. [Wõtab ferweni raamatu kätte ja vaatleb sissekõidet.] Ta on siin tõesti tubli töö riivistanud, see ferwen. Ma rõõmustan selle üle, teda lugeda.

[Panek raamatu lara päale, lähed kõõgi-
kõõstest välja, mis lakiti jääb].

Pr. Karino [wiskab ennast wäsinud liigu-
tusega ühe tooli peale].

Karino [tuleb petrooleumi-kanniga sisse].
Sa peaksid magama hiitma, Elna. On juba hilja.

Pr. Karino. Kulle näitas, nagu ei meeldiks sulle Bondesen. Nagu wihkaksid! sa teda ennem, sest et ta minuga nii palju rääkis.

Kareno [täidab lampsi]. Siguigi mitte. See
oleks ilus [kaerab]. No mõtle ometi: vihk-
sin!

Pr. Kareno. Ja kui sa feruunile tihuga tuld
sigari otsa andsid, siis ei unõud sa Bon-
desenile mitte. Kas sul ka sellega isiäralist
nõnu ei olnud?

Kareno. Tegin ma seda? Kas ma talle to-
esti tuld ei andnud. Ja, kas ta siis ei
suitsetanud?

Pr. Kareno. Ta suitstas oma sigari lampsi
kütjels põlema.

Kareno. Ei, see oli minu poolt wiisakuseta.
Koh, see ei haawanud teda küll mitte. Ma
laenasin talle pärast paar ajakirja.

[Wist petroliumikannu jälle wälja, jätab
ukse lahti.]

Pr. Kareno [tõuseb üles, ringutab käsa, taga-
ri hoides]. Ei; misgi asi, misgi asi ei aita!

[Haakab nutma.]

Kareno [nõögist]. Mis sa ütled?

Pr. Kareno [ei wasta].

Kareno. Minu meelest oli, nagu ütlesid
sa midagi

Pr. Kareno [walitseb enese üle]. Mina ütlesin
hääd ööd. [Läheb pikkamisi magami-
niselewa poole].

Kareno [tilib sisse], ja see on õige; heida
magama, Elina. Ma töotan veel natuke
aega, arwan ma. Aga enne tahan ma
natukene Jerveni raamatusse waadata.

Pr. Kareno [läheb pikkamisi wälja].

Kareno [istub ilusasti kirjutuselaual juurde, näänab tuld natuke suuremaks, wõtab
Jerveni raamatu ja loeb. Tema nägu läheb järqest põnewaks; lööb raamatu kesk-
paigast lahti ja loeb]. Ei aga! [Tõuswa
äravusega waatab ta raamatusse ja loeb
pea siit, pea säält].

Ei, ta on meelt muutunud, Jerven on meelt
muutunud! [Kargab üles, jookseb läbi tua, waat-
ab jälle raamatusse]. Araandja!

Kolmas waatus.

[Kareno tuba järgmisel hommikul. Üks lamp tühjaks põlenud ja ära kustunud, teine praagu niivaks põlenud. Päewavalge].

[Kareno istub veel too juures, kahwatu, wäsinud näoga].

Kareno [tõuseb üles, awab nõõgukse ja hüüab]. Ingeborg! [Kuma see wastab]. Palun, tule silmapilguks sisse.

Ingeborg [sisse].

Kareno. On sul aega, mulle kohe ühte käiku teha ?

Ingeborg ja.

Kareno. Kärva Jerweni juurde, Carsten Jerweni juurde, kes nii sagedasti siin on olnud. Sa tead, see on siit ainult paari minuti tee.

Ingeborg. ja.

Kareno. ja nii talle see kiri. [Wõtab ühe walnis kirjutatud kirja laua pöäält].

Sa võid minna, nagu sa oled.

Ingeborg [siirutab käe wälja].

Kareno. Oota veel natuke; siin peab veel raha sisse tulema. Waata siia. [Paneb pakikese paberirahasid kirja sisse ja kleepib ümbrisku kinni]. See on raha, mis ta eila siia maha jättis.

Ingeborg. Ja. [Siirutab käe wälja].

Kareno. Aga sa pead natsuma, tema enesega rääkida ja kirja tema enese kätte ära andma. Kas tahad?

Ingeborg. Ja. [Wõtab kirja]. Kas ma ei pea lampi ära kustutama? On juba ammu-qi walge päew.

Kareno. Tõesti? [Kustutab lampi ära, läheb verandaukse juurde, tõmbab eesriided kõrwale; päike paistab sisse. Kuna Ingeborg teda aidata tahab]. Ei, mine aga sinna. Kas sul kiri käes?

Ingeborg. Ja. [Läheb köögi ukse poole].

Kareno. Oota veel natuke, Ingeborg. — Kui jerven sinu käest midagi küsima peaks...

Kui ta küsima peaks, kas ma teda terwitada ei lasknud, siis võid ütelda, ja, ma lasen teda terwitada.

Ingeborg. Ja.

Kareno. Aga ära ütle midagi, kui ta ei küsi.

Ingeborg. Ei, ei! [Lähel].

[Kuulda on aiaunse liikumist.]

[Kareno istub jälle töö juurde, lehitseb paberid, kirjutab. Aiaunus nägiseb jälle. Kohe selle järel koputatakse kõõgiunse pihta. Selle järel veel nõrd, kõvemine.]

Kareno. Kas sina oled, Ingeborg?

Lindude täistoppija [astub sisse; kannab suurt pakki ajalehe paberi sees, kumardab].

Palun vabandada. Kuidagi ei olnud kõõgis.

Kareno. On see leib, mis te saal toote? Palun pange välja ära.

Lindude täistoppija. Ei, armuline proua tellis . . . .

Kareno. Proua ei ole veel üleval. [Katseb westitaskust]. Tulite ehk raha järelle?

Lindude täistoppija [numardab]. Ma pidin ainult selle siin ära andma [Mahis fabri lahti ja hoiab üht täistopitud lindu kõrgeli].

Kareno [wastumeelselt]. Uh, mis see on?

Lindude täistoppija. Täistopitud lind, mille armuline prona minus käest tellis.

Jahikull.

Kareno. See on wist eksitus. Jahikull, ütlete teie?

Lindude täistoppija. Ei, see ei ole mitte eksitus.

Kareno [läheb sinna]. Prona on selle siis tellinud?

Lindude täistoppija [numardab]. Ja nõnda see on.

Kareno [pistab sormed westitaskusse].

Uga ma ei tea täesti mitte, kas ma...

Kui palju see maksab? Wahest wõtate ta täna jälle kaasa. [Pistab sormed jälle taskusse]. Sest mul ei ole praegu nahjuks mitte raha. Ma toon ta pärast ära.

Lindude täistoppija [kumardab]. Sinnu eest on juba manstud.

Kareno. On manstud? Siis olge nii häa ja pange ta sirna [Lähel kirjutuselaua juurde tagasi].

Lindude täistoppija. See on üks niisugustest, kes mõtlevad.

Kareno. Sov!

Lindude täistoppija. Aga ta midagi ei istle.

Kareno. Pange ta kuhugi ära. Pange ta aga pörandale. [Kirjutab].

Lindude täistoppija. Tere ei taha teda üles seada lasta?

Kareno. Täna, ei.

Lindude täistoppija. Ja tiivad on tükkos lemmiks laiaki. See oli kõige parem lind minu metsas; ma näitasin teda, kui võivad tulivad, minu ukuselind.

Kas te ei ole rahul temaga?

Kareno [tõuseb üles]. Pardon, olge nüüd nii lahke, pange lind sirna ära.

Sindude täistoppaja [paneb kärmesti lin-
nu ära ja rumardab]. Hääd hommikut!

Karuno. Hääd hommikut. [Istub].

Sindude täistoppaja. Soodan, tee waban-
date! [Ära]

[Aia ukse lööclakse kinni].

Pr. Karuno [astub sisse; wõraldab weel omi
silikonda]. Tere hommikust, Ivar. Istud
sa weel töö juures!

Karuno. Praegu lõpetan ma. [Kirjutab
kärmesti paar rida].

Pr. Karuno. Waata, ma olen nii kama ma-
ganud. Sina oled jälle terve õõ ilweel
olnud.

Karuno [paneb sulle ära]. Ma olin täna
õõse wirk. Kirinus wirk.

Pr. Karuno [annab talle nätt]. Ma soo-
win õõne, Ivar.

Karuno [wõtub imestades tema käe]. ja see
ei ole ju mitte esimene kord, et ma wirk
olen.

Pr. Karuno. Ei, selliks päewaks, arwan ma,

ma soovimõne tänaseks päevaks! Oled sa seda siis juba jälle unustanud? Sa saad ju täna nakkümmend ühesa aastat vanaks.

Kareno. Ah ju, see on tõsi!

Pr. Kareno [näeb nulli]. Mis oli see mees siin?

Kareno. Missugune mees? Ja, üks mees oli küll parajasti siin. Ta jättis midagi siia. Ma ei saanud temast aru. [Käitab.] Ta pani ta sinna kuhugi maha. See oli üks lind, ütles ta.

Pr. Kareno [maha löödud]. Ei, et see na nii õnnitult välja pidi tulema!

Kareno. Sina oled ta tellinud, ütles ta.

Pr. Kareno. Ja, ma tellisin ta sinu jaoks. Täna-seks päevaks. Kuid nüüd on terve asi ära rikunud. Ja sa ei võimusta mitte põrnugi selle üle, seda näen ma juba.

[Alkelt heites]. Uh, Issand Jumal null

[Estub].

Kareno [vaatab nägu viltu tõmmates nulli pääle]. On see lind misku jaoks?

Pr. Kareno. ja. See on jahikull. Ma tahtsin teda sulle kingida.

Kareno. See oli algupäraline mõte. Nii-
sugune tühi, täistoppitud lõuts.

Pr. Kareno. ja, midugi on see jälle mu-
malus. Minuval aastal leidsin ma ühe
pildi sinu jaoks; aga see ei olnud ka
mitte väike.

Kareno. Aga kuidas, see oli ju Kristusepilt,
Elina.

Pr. Kareno. Seda ei peaks sa ometi mitte
nii suguses toonis ütlima. Peälegi oli see
üks kivitrüki-pilt Kristusest. See oli üks
nallis pilt, võin ma sulle ütelda, ja nii
isa kui ema andsiwad mulle nõnn,
teda osta.

Kareno. Koh, ta ripub ju ka päris ilu-
sasti minu woodi kohal.

Pr. Kareno. Kudas see mees siin oli? Miks
ta linnu kohe üles ei seadnud?

Kareno. Aga ma ei võinud teda ju mitte
paluda, sinu juurde sisse minema, enne

nii sa ülevel olid.

Pr. Kareno [põnevalt]. Sa ei taha vahest sügugi seda lindu siia sisse? [Väitab].
Sinna üles võnkusu vtsa?

Kareno. Siia sisse? Ja, tahaksid sa seda?

Pr. Kareno. Siis ei. Pistame see aga ka magamisestuppa. Uu! [Tõuseb üles, võtab kulli ja lihvab ta labi nксе magamisestuppa, avab siis kõõgiksse].

Ingeborg! Kas sa ei lubanud lindu vastu võtta, kui ta tiili?

Kareno. Ingeborg on ära. Tal on minu jaoks üks näik teha.

Pr. Kareno [kõõgiksse juures]. Soo?

Kareno. Ta läks Jerven juurde. [Tõuseb üles].
Ma pean sulle nimelt ütleva, Elina, et ma selle raha, mis ma eila õhtu sain, tagasi olen saatnud.

Pr. Kareno [lähel talle lähemale, vastab talle tähtsapanelikult vtsa]. See ei ole niil mitte tõi?

Kareno. See on tõi. Tead sa, mis Jerven tei-

nud on? Tema terve raamat on vana
mõtete mahasalgamine. [Wõtab ferveeni
raamatu kätte; liigutusega:] Mõttele omati
Elina, ferveen on ka vana selga paemitanud.
[Wiskab raamatu lava peäle.] Ha ferveen!
Dr. Kareno. Mis on ferveen teinud?

Kareno. Ta on ümber pööranud. On kõik
vannad endised mõtted ära salanud.
[Wõtab raamatu ja lehitseb.] Ennast ära
müünud, lehekülge lehekülje järel. See p
see on, mis tal eila niiga oli. [Säheb läbi
toa]. Nüüd ei ole ka ferveenist midagi üle
jäänud.

Dr. Kareno [wahaja järel]. Kas sa ei taha
mulle ütelda, on ferveen seda melega tei-
nud?

Kareno. Meelega? Terve raamat ei ole
muid midagi, kui üksainuke pinn üle-
minek inglaste ja professor Gyllingi
pante.

Dr. Kareno. Siis olen omatigi mina see, mil-
lel vigus jääb?

Kareno. Sinul jääb õigus, Elina?

Pr. Kareno. Ja, mis professor Gjellingisse punktub, kui jerven ka tema poole üle läheb.

Kareno [käib ilma et vastaks edasi-tagasi].

See ei ole see põhjus, miks ta eila ennast nii segaselt üles pidas. Ta teudis iseeneses, mis ta teinud oli. [Jääb seisma, enese ette].

Aga ma ei saa tema häbenatusest aru.

Kuidas ta rääkis! Kuidas ta professor Gjellingit naeruvääriliseks tegi!

Pr. Kareno. Ja esimene asi, mis sa täna hommikul tegid, oli, temale raha tagasi saata! Ei, ma ei saa sinust aru. [Langeb ühe tooli pääle].

Kareno. Sa ei arva ometi, et ma nüüd selle mehe käest raha pean lunama?

Pr. Kareno. Suv? Ma ei arva seda?

Kareno. Selle järele? Selle järele kui ta mulle nõnda selja tagast kallale on tunginud.

Pr. Kareno. Ja, on ta vieti sinule kallale tunginud?

Kareno. Minule ka. [Lana juurde; küüb

Jerven raamatu kahti]. See. [Vaitab; kuna prona Kareno waadata ei taha]. Ei, waata ainult siia; see on ainult nawa. Kolm kallaletungimist juba siin. Isegi päälkirjades.

Pr. Kareno. Ja, on ta sulle kallale tunginud, siis pead sa sellega leppima. Sina, mis nõigile kallale tungid.

Kareno [wiskab raamatu laua pääle, käib edasi-tagasi].

Pr. Kareno. Ma arwan, Jerven ei ole nende kallaletungimistega midagi isearalist mõelnud.

[Kareno ei wasta]. Ta oli ju eila õhtu siin ja sinu wastu niisama sübralik kui mindu? [Kareno ei wasta].

Tal ei näinud midagi sinu wastu olevat. [Kareno ei wasta]. Ja igalahes oli see tema poolt ilus, sulle raha laenata.

Kareno. Mina ei wõi seda wastu wõtta.

Pr. Kareno. Ja, kui võimalik oleks, tagasi lihkata; siis oleks teine asi.

Kareno. Kuid mis raha see oli, mis Jerven

minulle pannaus? See oli raha tema raamatust, verehind. Seda tahtis ta minule laenuks.

Pr. Karino. Jja -!

Karino. See on ju pilge. Ta teab väga hästi, et ta äraandjaks on saanud, ja nüüd tahab ta omale kaassündlast. [Jääb seisma].

Ei, jumal karistagu mind, ma ei ole ialgi midagi nii häbemätsat näinud!

Pr. Karino. See on aga nii imelik. Iga tuleks, mis meile põlema süttib, kustub kõhe ära.

Karino. Jja, praegu ei ole õnn meie poolel. Aga see lähub ju mööda. [Ägedaks saadis.]

Ah, pidagu aga jerven oma raha enesele!

Ma saan ehk täna kirjastaja käest häa vastuse. Cita mind, Elina.

Pr. Karino. Ei, oksjon tuleb, nagu ma juba ütlesin.

Karino. Ei, seda ei suuda ma uskuda. Misgi asi minu sees ütleb seda. [Haarab omal otsesisest rinnist]. Nüüd pean ma aga natuke magama; ma tunnen seda;

mul hakkab pää kummisema. Elina, ma
 tüssen natukesse aja pärast, paari minu-
 ti pärast üles, ja siis hakkas ma jälle
 pihta. Oo, sa pead nägema, mis ma ära
 teha jõuan! [Wainustusega]. Täna ööse,
 kui ma kirjutasin, käisivad mul mõtted
 kui palgid läbi pää. Sa ei usu seda
 mitte; aga ma vastasin kõik küsimused
 ära ja tundsin kõige elu ja olemise põh-
 ja ära. Minu meelst oli, nagu wuulak-
 siwad suured jõuud mulle igalt poolt.
Pr. Karenof riidli juures; tästak lihtrid, üht
teise järele; nagu enesele]. Ja, ja ei jõua
 midagi päästa.

Karenof. Ära ole kurb, Elina. Sest mul on
 suured asjad ees. See mõjus muidugi minn
 pääle, et jerven ära langes. Käitas, nagu olen-
 sin ma ühe ööga ilmas ükski ja maha jää-
 nud. Inimese ja wälimise ilma wahel
 seisab müür; aga see müür on nüüd
 õhukeseks läinud ja ma tahan katsuda,
 teda puruks lüüa, pääd läbi pista ja

näha. [Kordab] ja näha. Usud sa mind?

Pr. Karino. Sellest ei saa ma aru.

Karino. Oota ainult, ma ütlen sulle; oota ainult, kuni töö valmis on. Ajagu nad meid kodust ja koldelt; aga kord näib meil käsi paremini. Seda tean ma.

Pr. Karino. Seda oled sa nii tihti ütelnud.

Karino. Aga nüüd tean ma seda. Ja minu kuudis tahes, Jeremi käest ma raha laenuks ei võta. Kui kaugele tahate tulla mind ajada? Ennem kerjan ma. Kuid õnnelikul kombel on üks mees olemas, see loeb praegu minu käsikirja ja näeb, mis ta väärt on.

Pr. Karino. Ja mis sa teed, kui kirjastaja sind tühjalt ära saadab? Siis algab jälle otsast peale. [Käib edasi-tagasi; piinatult.]

Issand jumal, ei, ma olen kõigest sellest juba ära tüdinenud. See kestab nüüd juba terve kolm aastat, ja ialgi ei muutu see.

Karino. Aga kolm aastat ei ole sellegi õnnetus niisugisele mehele nagu mina.

Mehele, kes inimeste eeste pihta nii waba-
de arwamistega koputab, nii wabalt nagu
lind oksa pääl. Kümme aastatagi ei ole
kara. Selle pääle mõtlesin ma täna ööse.

[Kuulda on aiaukse liikumist].

Pr. Kareno [otsustawalt]. Nu ja; me saame
näha. Sinu silmad on punased, Iwar, mi-
ne ja maga natuke. Pean ma sind üles
äratama?

Kareno. Ei; ma ärkan juba ise üles. Wee-
rand tunni pärast olen ma ehk jälle üle-
wel. Ma tahan ainult suikuda. [Ära
magamisetuppa.]

Pr. Kareno [kuulab ukse juures tagaseinas,
awab ja waatab wälja, panub jälle kinni.
Awab kõõgikuksel]. Ingeborg, kas sina oled?

Ingeborg. Ja. [Astub sisse, punane ja hingetu].

Pr. Kareno. Sa näisid ära wäljas, kuulen ma?

Ingeborg. Ja, ma tulin praegu tagasi.

Pr. Kareno. Armas Ingeborg, tee mulle veel
üks käik. Söö aga enne hommikut.

Ingeborg. Ma olen juba söönud.

Pr. Kareno. Sa oled juba sünnud? [Läheb
riieli juurde ja võtab lühtrid maha].

Ingeborg, sa pead neid lühtrit natuke
puhastama, ja kui sa valmis oled, siis
pead sa [ära pööratud näoga], siis pead
sa nad alla linna viima ja vaatama,
kas nende pääle raha laenata saad.

Ingeborg. Pean ma nad...

Pr. Kareno [räägib närviliselt waheli].
Ja, sa saad minust aru. Raha nende
pääle võtma. Mul ei ole neid lühtrid
paar päeva tarvis.

Ingeborg. Ei, ei.

Pr. Kareno. Ära agu kvitungi ära kaota.
Sest see on peamees veel tähtsam kui raha.

Ingeborg [wõtab lühtrid].

Pr. Kareno. Tahad sa seda teha, Ingeborg?

Ingeborg. Ja. [Läheb].

Pr. Kareno. Tänan! [Aianuks löödakse kinni.]

Pr. Kareno [wõtab oma töö, istub ümarguse
laua äärde ja õmbleb. Tema nägu on mure-
lik, tema liikutused väsinud. Ta tõuseb üles,

wahib weraudauksest wälja ja õmbleb.

Kuna aiauks jälle liigub, kuulab ta põne-
walt, tõuseb üles ja lähub ruttu tagasiina-
ukse juurde. Ta on kanges ürawuses. Kupu-
tatakse.]

Pr. Kareno [awab]. Ah, palun aga sisse as-
tuda.

Bondesen [astub sisse]. Tere hommikust, ar-
muline proua!

Pr. Kareno. Tere hommikust. [Annab talle
näe].

Bondesen. On härra Kareno juba wälja
läinud?

Pr. Kareno. Ei, ta nagab, ta töötas terve öö
läbi. Kas te ei taha istuda? [Istub ise].

Bondesen [wõtab paar ajakirja taskust].
Need lehed olivad. [Istub]. Ja teie istute
siin nii üks, armuline proua?

Pr. Kareno. Üksi, üksi!

Bondesen. Seda ei peaks tegema. Te peak-
site vähemalt wälja minema. Wäljas
paistab päike.

Pr. Kareno Ma seisin veranda ukse juures ja waatasin.

Bondesen. Aga tee peaksite wälja minema ja sääl waatama. Onnake wankriline wõtma ja wälja sõitma.

Pr. Kareno [rahutult]. Ei, ärge mulle niisuguseid asju rääkige.

Bondesen. Ja täna on suur wäljasõit maale.

Pr. Kareno [kahtnata]. Tõesti! Ja tee lähete ühes?

Bondesen. Ja mina lähen ka ühes, ja.

Pr. Kareno [imudatud toonil]. Kuulge, härra

Bondesen; ma olin eila natuke liiga üleantetu. Ma loodan, et tee minust mitte walesti aru ei saanud.

Bondesen. Oo, sugugi mitte.

Pr. Kareno. Mul oleks ka kahju, kui tee seda teeksite.

Bondesen. Mina ei saanud mitte sugugi walesti aru. Ma olin wõiks aeg selle üle selgusel, et tee sugugi minu pärast üleantetu ei olnud, nagu tee seda nimetate,

waid kellegi teise pärast.

Pr. Kareno. Kelle teise pärast?

Bondesen. Et te õieti sügugi minguga ei rääkinud, waid kellegi teisega.

Pr. Kareno. Seda ei märganud te õieti? Mis? Sellest ei saanud teil midagi aru.

Bondesen. Mina istusin siin ainult nagu tunnistajatooli pääl. Ma tahtisin kuus-olekust osa wõtta, aga mitte ennast sekka segada.

Pr. Kareno. Ei, nüüd liialdate te. Kui, kuidas teil liialdate! Aga nüüd ärme räägime enam sellest... Ei, olite te jerveni lugu kuulnud?

Bondesen. Et ta üle on läinud? Ma kuulsin seda täna hommiku. Ja süäl kirjutasin ma kohe wäikuse artikli tema üle.

Pr. Kareno. Tema vastu?

Bondesen [naeratab]. Ei; mitte tema vastu. Sest nüüd peab teda toetama.

Pr. Kareno. Ja, eks ole? Sest see ei ole sügugi nii hinnus, mis ta teinud on?

Bondesen [naurab]. Ei, vieti mitte. Minu seisukohast.

Pr. Kareno. Ja, eks ole?

Bondesen. Sest meie peame ju kõik seda teed minema. Varem või hiljem.

Pr. Kareno. Kuidas nõnda?

Bondesen. Sest ükskord saavad kõik lapsed suurtens inimusteks. Kui nad ära ei sure.

Pr. Kareno. Ja, kui selle pääle nõnda vaadate, siis on see nii loomulik.

Bondesen [õlgasid kehitas]. Sa armast taevast, ma olen selle haiguse ise läbi teinud. Olen näremulne olnud ja wabameelne ja waba, nõnda et kust oli näha. Siis tuli silmapilk, kus ma järele mõtlema hakkasin.

Pr. Kareno. Ja mis te siis tegite?

Bondesen. Ma kahtlesin esite natura Darwini ahwitörias.

Pr. Kareno. Ja, ja siis?

Bondesen. Oo, siis oli veel terve hulke muid asju. Ma läksin kiitsalt üle.

Pr. Kareno. Wastu-erakonna poole?

Bondesen. Ammusasti ja awalikult vastu=erakonna poole. Tõõse teise lehe juurde, teiste sihtide häärks.

Pr. Kareno. Aga suutsite teie seda? Sest selles on ju julgust tarwis?

Bondesen. Asi oli nimelt nõnda, et ma tõisili ei võinud. See oli minu julgus.

Pr. Kareno. Aga sääal tungiti küll teile nalalale?

Bondesen. Ja, lehtedes. Hoho! mul oli aga ka oma tugi. Ja nii tõesti nõrd juba seda teed minema pead -!

Pr. Kareno. Ja, täepuolest, ma tunnen, et ma karvapäält sedasama oleksin teinud mis teie. Sel kombel saad ometi üks nõrd rahu ja ei ela mitte enam kareem õhru pääl.

Bondesen. Sääal on teil õigus. Sa ei tunne enamast enam nõnda katri kistud olewat; sinus lähel wainsemaks; sa leiad seespidi rahu.

Pr. Kareno. Kas arwate, et Iwar ka üks nõrd ajajooksul üle lähel?

Bondisen. Seda ma arwan. Ma ei saa aru, miks härra Kareno meil hulgas ainuke peaks olema, kes seda teed ei näe. Aga see võib aega tarvitada.

Pr. Kareno. Ja, kahjuks; see tarvitab vist küll hulks aega.

Bondisen [naeratab]. Teie ütlete „kahjuks”. Seda peaks teie mees kuulma.

Pr. Kareno. See oleks mulle täitsa üksipuhas.

Bondisen. Mis oleks teile üksipuhas, armuline prona?

Pr. Kareno. Ah midagi. Minu mees magab.

Bondisen. Kui wainne terwes majas on!

Pr. Kareno. Mis te maal teete?

Bondisen. Saadame aega lõbusasti mööda. Joome natuke shampanjeri, natuke tantsime.

Pr. Kareno. Tantsite ka? Ma ei ole ju mitte nii väga wana ja mäletan waewalt, mis see on, tantsima.

Bondisen [paludes]. Tulge ühes, armuline prona. Teil peab nii lõbus olema!

Pr. Kareno. Ei, mis teie mõtlete! Võin mina seltskonnaga maale sõita?

Bondesen. Meie tahame teid näte pääl nanda!

Pr. Kareno [mundatud toonil]. Härra Bondesen, teil on päris õigus, et ma eila õhtu pääasjalikult kellegi teise pärast ennast nõnda üles pidasin.

Bondesen. Seda ei ole teil tarwis pihtida, seda nägin ma, armuline prona.

Pr. Kareno. Ja, sa jumal, ma olin meelt ära heitmas! Ja seda tahtsin ma ka näidata.

Bondesen. Ja saite te oma eesmärgi kätte?

Pr. Kareno. Ei. Ma ei saanud midagi kätte.

Bondesen. Sest on kahju, sest teie ei näinud mitte vähe vaeva.

Pr. Kareno [südamelikult]. Ärge olge kihwtine!

Palun, mitte! Teie peaksite aimult teadma, mis see tähendab, mina olla. Mis teie arvate, kuidas meil näsi käib? Täna hommiku saatis ta jervenile raha tagasi, ja nüüd olime me jälle säälsamal kohal. Teie mõtke

minu pääle, ta ei mõtle na iseenele pääle,
waid ainult oma töö pääle, üksi ja ainult
oma töö pääle. Nõnda kestab see nüüd juba
kolm aastat. Aga kolm aastat ei ole kellegi
aeg, ütleb ta; mitte kümme aastatgi ei
ole kellegi aeg. Kui ta ennast niiviisi
üles pidada võib, siis ei armasta ta mind
enam, mõtlesin ma. Ma ei näe teda iga
kord õõsegi; ta istub ka siis siin laua
ääres, ta töötab kuni hommikuvälgeni.
See kõik on tõesti nii hirmus. Sääb läks
mul pää päris segaseks; ma oleksin kõik
tema käsikirjad ära põletada võinud;
ma läksin Ingeborgi pääle armukadedaks
ja ütlesin talle üles...

Bondesen. Ingeborgi pääle? Kes see on?

Pr. Karuo. Teenija tüdruk.

Bondesen. Kes eila nõhvi sisse tõi?

Pr. Karuo. Ja.

Bondesen [naerab ja koputab pääd.]

Pr. Karuo. Ei, see oli rumal, ma tean seda.
Aga mind ei oleks ju tema jaoks sugugi

olemas, ja sellel pidi oma põhjus olema, mõtlesin ma. Küünd tuli null täna hommikku, kui teate see null? Arvate teie, ta tahtis teda siia sisse?

Bondesen. Kuhu ta siis teda tahtis panna?

P. Kareno. Ta ei tahtnud teda sugugi mitte, seda märkasin ma. Küünd seisab ta magamise toas põrandal. Ei, ja nõnda läheb see kõik aeg.

Bondesen [köhatus]. Asi on see, armuline proua, teie olete liiga noor, et mehe naene olla ja muud midagi...

P. Kareno. Ja, selleks olen ma liiga noor. See'p see on.

Bondesen. Ja sellest peab ta aru saama.

P. Kareno. Sellest ei saa ta aga sugugi aru. Põrnugi mitte. Ta on nii julge, et ma täitsa ja täielikult tema pärast olen. [Wahusaja järel.] Aga selle peans ta nüüd jätma.

Bondesen. Mis te sellega arvate?

P. Kareno [wainib].

Bondesen. Tahate teie nüüdsest päält temale

näidata, et see vastu on?

Pr. Kareno [wainit].

Bondesen. Vabandage, kui minu küsimus
pääletungiw oli. Aga see rõõmustaks
mind, kui ma teid kuidagi aidata saak-
sin.

Pr. Kareno [waatab talle otsa]. Ma tänan
teid, et teie nüüd tulite, härra Bondesen.
Ma ootasin teid natuke. Ma olin nii kurb,
ja teie toote nii palju elu enesega ühes.
Tere hommikust! ütlesite teie, ja näitas
nagu oleks see teile õnn, tere hommikust
ütelda.

Bondesen. Seda see ka oli. Teile tere homm-
mikust ütelda.

Pr. Kareno. Eila oli mul natuke hirmu
teie ees. Kas mäletate, kuidas te nendest
lehtedest rääkisite?

Bondesen ja.

Pr. Kareno. Teie tantsite neid täna tagasi
tuna, ütlesite teie, ja sääl küsisite teie,
kunas minu mees kodus on.

Bondesen. Ja, ja siis - ?

Pr. Kareno. Mõteldge, sääl oli mul tundmus, nagu küsiksite teie, kimas minn mees mitte kodus ei ole. Ja saal tuli mul natu-
ke hirm teie es ?

Bondesen. On teil praegu ka hirm minn
es ? [Tahab tema nätt mõtta]

Pr. Kareno [tõmbab oma tooli natuke eemale].
Ei, praegu mitte. . . Aga ärge ka praegu
minust valesti arv saage; ma ei ole
mitte liiga julge, kuid. . .

Bondesen [naeratab]. Olge aga päris rahu-
lik; ma ei saa sugugi valesti arv. Mina
istun ikka veel siin ja olen häälärguseta
tühja naha täitja.

Pr. Kareno. Praegu ? Arvate te seda tõesti,
teie ? [Teisel toonil]. Ja kas paljn naeste
rahvaid ühes maale lähuvad ? Sõidute te ?

Bondesen. Ja. Hobused on tellitud. ja sham-
panjeri ja muresika võtame kaasa.

Pr. Kareno. Läheb Jerven ka ühis ? Ja preili
Kovind nüsama ?

Bondesen. Nad on igatahes kutsutud.

Pr. Kareno. On teil tihti niisugused wäljasõidud?

Bondesen. Täna on iseäralik juhtumine. Kellegil meie hulgas on sünnimispäew.

Pr. Kareno (kohkub). Sünnimispäew?

Bondesen. Ja. Mis see teeb?

Pr. Kareno. Ei midagi. Kulle tuli ainult meelde, et ka meil täna sünnimispäew on. [Naaratab kurwalt]. Kuid ilma suuremate pidustusteta.

Bondesen. Aa? On täna juba härra Kareno sünnimispäew?

Pr. Kareno. Ja.

Bondesen. Siis suurin ma õnne. . . Koh, muusika ja šampanjer on ainult narri-lembrud. Wäib wäga ilusaid sünnipäewi alla ilma sellita.

Pr. Kareno. Ah, kuid see on siiski pidu. Mõelge ainult see sõna: pidu! Alla näen kõik: rõõmsad meesterahwad, lilled nõõbiaugus, riikar suklaa, naermine ja naeratamine.

Pange minu kinda nõupid sinni, siduge
minu kinga paal sinni! Hää meeliga,
preili; ja on teil ka lõbus? Ja siis astub
keegi kivi otsa ja peab kõnet, ja kõik
naeravad kõvasti, kui tal halvasti läheb.
Ja siis mängib muusika.

Bondesen. Ja siis tantsitakse.

Pr. Karenov. Ja siis tantsitakse. [Rahutult;
tõuseb naeratades üles]. See on ju naeru-
väärt, mina istun siin ja teen nagu olek-
sin ma ühes.

Bondesen. [tungivalt]. Ja, kas teie ei voi
ühes olla?

Pr. Karenov. Ei, ei mitte mõeldagi. [Heidab
ühe pilgu värandauksest wälja, pöörab
ümber, läheb Bondesenile lähemale ja sei-
sab ühe silmapilgu ja waatleb teda sel-
jalagast].

Bondesen [pöörab ümber]. Mida teie waa-
tate, armuline proua?

Pr. Karenov [istub]. Mins te ütlesite, et te tühja
koha täitja olla?

Bondesen. Ma ja Endresen woi N N, see on
taitsa ükspuhas.

Pr. Kareno. Ma ei ole teid tänna sugugi En-
dreseniks nimetanud. Woi olen?

Bondesen. Ei, seda ei ole teie sugugi tei-
nud, ja. Ma imestan selle üle.

Pr. Kareno. Mulle on see meelde jäänud.
Ma olen teie peäle mõelnud.

Bondesen [wõtab tema käe]. Armuline
prona, on see tõsi?

Pr. Kareno. Ja see on tõsi. Ja ma wotasin
leid. [tõmbab oma käe tagasi; tõuseb püs-
ti; teisel loonil:] Neid lehti tahsite teie siis
tagasi tulla? Tänan; ma panen nad talle
sina. [Paneb ajalehed Kareno laua peale].

Bondesen [mis ka üles on tõusnud] Tahate
te mind nüüd ära saata? [Kuna Pr. Ka-
reno ei wasta]. Teie wotasite siis mind?

Pr. Kareno. Ja, sest mul pidi keegi olema ju-
tu ajamiseks.

Bondesen. Armas, armuline prona, kas teie
waga kirjaks peaksite, kui ma teile mida-

gi ütlesin?

Pr. Kareno [waatab enese ette maha]. Ja;
ärge ütlege midagi.

Bondesen. Linnult, et teie mind nii kaugele
olete wiinud, et ma tänasest väljasõidust
osa ei wõta. Mina ei sõida mitte.

Pr. Kareno. Ja, aga mispärast mitte?

Bondesen. See ei awatele mind enam. See
jääb nii igawaks. Kui teie ühes ei ole.

Pr. Kareno. Ei, arustatud härra, niisugu-
seid asju ei tohi teie raakida. Mis? Teie
ei pea ara unustama, et —

Bondesen [kõwa äritusega]. Mina ei tuleta
midagi meelde. Mina ei hooli millestgi.

Käen ma teid täna õhtu? Tulete te jaluta-
ma, tulete te alla linna?

Pr. Kareno [tahtmata]. Ei, mitte linna.

Bondesen. Kuhu te lähate? Siin? Sääb wäl-
jas? [Wõtab tema ümbert kinni ja surudeb
keda].

Pr. Kareno. Ei! Ei! Laske mind lahti! [Lüüb
ise käed kirglaselt tema ümber, lasel wadja

kohe jälle lahti, rebib ennast lahti; kiiresti hingates]. Ei, mis teie teete? Olete teie üsna... teie unustate ära. —

Bondesen [ärdalt]. Jumal, kunlge ometi...
Pr. Kareno. Pst! [Kunllab laenitava rinnaga].
 Küid on ta ülehel. elinge, minge! Ei, jääge!
 Ärge minge...

Bondesen [võtab temal keha ümbert kinni].
 Siin all murga juures, kell kahemsa?

Pr. Kareno [ruttu]. Jaa.

[Sel silmapilgul lähib magamisetoa ukse lahti ja Kareno astub sisse. Ta taganeb sammur tagasi selle ees, mis ta näeb. Bondesen lasub pr. Kareno lahti].

Kareno. Aa!

Bondesen. [kumardab]. Ma tahtsin... Ma
 tein lehed...

Pr. Kareno [oma mehele]. Sa ei maganud
 kanda?

Kareno [kõgub ennast]. Ei. Ma ei saanud
 sugugi magada. [Tuleb pirkamisi sisse].

Bondesen. Ma tein need lehed tagasi, mis

te nii lahke olite ja mulle laenasite.
 Tuhat tänuselle eest. [Läheb kirjutuselana
juurde ja võtab lehed; tema kaed vari-
sevad]. Sääb seisis haruldaselt huvitavaid
 asju sees. [Annab lehed Kareno nätte].

Karuno. Täna. [Panab lehed lana peäle,
läheb pikkamisi verandaukse juurde ja
vaatab välja; mõtetes]. Ilus ilm, näen ma.
Bondesen. Väga tore. Tuult ei ole, ainult
 päikesepaiste ja soo.

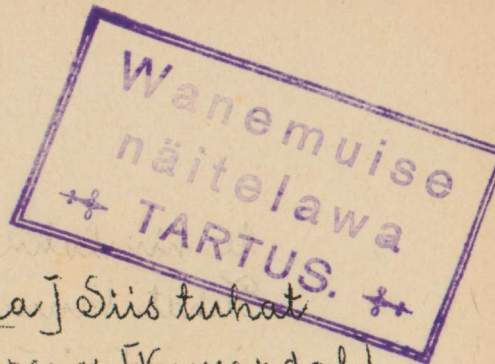
Kareno [pöörab ümber]. Elina, saan ma
 natuke süüa?

Pr. Kareno [läheb paar sammu köögiukse
poole].

Bondesen. Ilm on haruldane pehme. Praegu-
 se vastaja kohta.

Karuno [tuleb verandaukse juurest ära].
 Ja, see on häa, nii kama kui see kestab. Siis
 võin ma aias istuda ja töötada. [Pr. Ka-
renole]. Sina, natuke süüa!

Pr. Kareno. Ja, ja; silmapilk. Ka mina
 ei ole veel hõmmikut söönud. [Läheb köögi-

ukse juurde].

Bondesen [wõtab oma kübara] Siis tuhat
tänu lehtede eest, härra Kareno. [Kumardab].

Hääd päewa.

Kareno. Hääd päewa.

Pr. Kareno [saadab Bondeseni kuni tagauk-
seni]. Ma teen lahti. Jumalaga, jumalaga.

[Saseb Bondeseni wälja, lähub jälle köögi-
ukse juurde. Ilma et Kareno otsi waataks].

Miks sa ei maganud natuke? Sul lähene
seda tarwis.

Kareno. Kuu, Elina, mis asi see wieti oli...

See oli ju wiige iseäraline olemine, kuidas ma
sind leidsin, kui ma sisse tulin?

Pr. Kareno. Iseäraline olemine? Soo?

Kareno. Ma ei näinud orniti walesti, ar-
wan ma. Mul läks nohe nagu pistet sünd-
mest läbi.

Pr. Kareno. Ma ei tea mitte, millest sa rää-
gid.

Kareno. Aga Issanda, nimel, kas tal ei olnud
mitte näsi sinu ümber pandud, sel in- -

mesel?

Pr. Kareno [ei vasta].

Kareno. Sellesõnast ei olnud mul veel juhtunud. Terve näsi. Miks tegi ta seda?

Pr. Kareno [ükskõikselt]. Ei olnud terve näsi.

Kareno. Ma ei saa aru, mis sorti etendus see oli. Sa ei tohi sellele — inimesele tõesti mitte lubada, nii ninakas olla.

Pr. Kareno. Ma ei tea mitte, kellest sa räägid, härra Bondesen ei olnud mitte ninakas. Mitte minu vastu.

Kareno [vahib talle natuke aega otsa]. Soo? Soo? Koh hää küll, minu pärast... Mis ta siis siit täna tahtis?

Pr. Kareno. Ta tahtis ju neid lehti tagasi tulla, mis ta vemale oli laenanud.

Kareno. Ja, aga muidu? See ei võta uneti nana aega, paari lehte taskust välja tõmmata.

Pr. Kareno [avab kõõguukse ja vaatab välja].

Kareno. Kas sa ei kuule? Mis ta muidu tahtis, küsin ma.

Pr. Kareno. Muidu? Mis ta muidu tahtis?
Ma ei tea, et ta muid veel midagi tahtis.
Mei istusime ja ajasime juttu.

Kareno. Mille üle?

Pr. Kareno. Uh, ei, ma pean nüüd viimati
sulle veel üm andma hakkama!

Kareno. Ja, ja muidugi. Seda on hädasti
tarvis, nagu sulle näitab.

Pr. Kareno [naerab]. Ah, see ei huvita mind
varsti mitte enam sugugi, mis "sulle
näitab".

Kareno. Mis sa ütled?

Pr. Kareno. Midagi. Jumala pärast, ärme
ometi toolide otsa ronime, et üksteisega
vääkida... Mis ma ütelda tahtsin:
võileib on wäljas walmis, nagu ma näen,
pean ma ta sisse tooma?

Kareno. Siia tulewad inimesed kõige ise-
äralikuma asjade pärast. Ja kui ma
nõgumata sisse astun, siis näen ma...
Alga minule on see üks puhas. Kui sa
nimelt ise seilega walmis saad, siis...

Pr. Kareno. Pean ma süia tooma?

Kareno [ägedalt] Tüman, ei, ütlesin ma.

Pr. Kareno [ära kõõki].

[Kareno näib kõva äritusega toas ringi, jääb seisma ja wahib pürandale, raputab peäd ja näib jälle. Wiskab ennast ühe tooli pääle.]

[Kuula on aiainse liikumist. Kopsutatarse, Kareno tõuseb püsti].

Jerven [sisse. Jääb silmapilguks uuse juurde seisma. Katsub pääliskaudselt tooni]. Tere hommikust, Kareno.

Kareno. Tere hommikust.

Jerven. Ma tahaksin natuke sisse waadata, [Sirutab näe wälja, mille Kareno wastu wõtab, ilma et talle otsa waataks]. Sa näed natuke wäsinud wälja, näitab mulle.

Kareno [ei wasta].

Jerven [kartlikult naeratades] Ütleksid sa, mina olen wäsinud? [Naeratab alandlikult ja istub].

Kareno. Sa ei ole mulle täna just mitte ise.

äravis armas nälaline, Jerven.

Jerven. Seda ma märkan. Sa saatsid mulle täna hommiku kirja.

Kareno. Ja: Aga täna, sind pärkumise eest, kuid mina ei või seda raha sinu kaest kalmata.

Jerven [wahaja järele, mahakitsentult]. Ma tahtsin aga siisgi paluda, et sa seda teeksid.

Kareno. Ei, kui see sinu tuleku põhjus oli, siis võid sa niusama hästi rühe minna. Kui palju tahan ma sulle ütelda.

Jerven. See on küll minu raamat, mis meie wahel on tulnud, kui ma vieti aru suan?

Kareno. Ja, sinu raamat.

Jerven. Sa ei pannud siis midagi iseäralikku minu raamatu juures tähele? Sa ei märganud, et midagi ridade wahel siisis?

Kareno. Ei. Mis peanis see olema?

Jerven [waikeb].

Kareno. Ei, seda ei märganud ma mitte.

Jerven. Ma arvasin, et sina, kes sa mind nii hästi tunnud, aru saad, et see mul hää tükk waewa maksnud on, seda raamatut nõnda kirjutada.

Kareno. Ma ei wõi ütelda, et ta minu pääle niisugust mõju oleks awaldanud. Ja süügi, ükskord hakatuses, võib olla. Sa kärsid segasiks ja näitasid nagu järele mõtlewat; ja löid silmad maha.

Jerven. Misuguseid kohtasid on mitu.

Kareno. Noh olgu, nature purna püksedel, pisut häbelikku olekut! Sa said warsti sellest üle ja kirjutasid edasi.

Jerven. Selleks olin ma sunnitud.

Kareno. Loo? Sunnitud?

Jerven. Oleksin ma oma töö teisiti kirjutanud, ma ei oleks ial doktoriks saanud.

Kareno. Oo? Aga doktoriks pidid sa saama?

Jerven. Ja muide ei oleks abiraha saanud.

Kareno. Seda ma ei usu. Kes seda ütles?

Jerven. Professor Gylling.

Kareno [wahaja järele]. Ja, see on teine asi.

Kui tina seda ütles.

Jerven. Sellest päevast saadik, kus professor Gjelling minn juurde tuli ja mulle seda hääd nõuu andis, teadsin ma, mis ma tegema pean. See on see näsi, kes kinda suust ära määrab.

Karow. Ja abiraha pidid sa saama? Igal tingimisel? Sa ei saanud muudu elada?

Jerven. Küll. Aga ma ei saanud ilma abirahata naist wotta.

Karow. Kuidas sa seda kõik omale wälja oled mõelnud, Jerven? Tead sa aga ka, et see kõik sinu pääle imelikku walgust hakkab heitma?

Jerven. Ma saan aru, et see sinu meeltest nõnda näitab.

Karow. Ja, mulle näitab nõnda. . . ja selle järele kui kaup tehtud oli ja asi müüdid, tulid sa ja andsid raha minn kätte.

Minu kätte! Selle raha! Kuule, ma ei tea vieti, kuidas ma seda nimetama pean. See tähendab, ma tean liiga hästi, kuidas

ma seda nimetama pean.

Jerven. Ja, sa tead seda küll.

Kareno. Ja muidugi; see on mul otse keele pääl. Koh siis, asi on korras. Ilie teed lähivad lahku; selle juures ei kaota sa aga midagi; sa saad oma palga. Aga ma ei saa ainult sinu eila õhtusest illespidamisest aru, kõigest sinu ägedast prohvesest Gijllingi arasalgamisest. Ilie see pidi tähendama? Ma ei ole sind kunagi näenda kuulnud; sa olid oma kõnedes suurelsem kui kunagi, löid ühe plaksu teise järel, tõukasid teda põlgtusega enesest ära. Ma ei saa aru, mis sa sellega ära teenida tahtsid.

Jerven. Ma ei tahtnud sellega midagi ära teenida, mulle näitas ainult, mul on veel armuaga, kus sa veel midagi ei teadnud. See oli mulle rahustuseks, veel käte ja jalgadega rabelda neil tunnid, mis mulle veel üle olivad jäänud.

Kareno. Kalatsemise väärt armuag.

Jerven [ninqliselt, usinas kätega] Aga ma

seisan ju veel säääl, kus ma seisan! Mind sunniti üht õpetust õigeks tunnistama, mis minu arvamise vastu käib; aga omas südames ja hinges olen ma seesama mis ennegi. Säääl ei saa nad mind mitte paigast, ialgi mitte.

Kareno. Hahaha. Ei, eks ole? Ei, ära wangu aga paigast omas südames, ära seda tee, ialgi mitte. Hahaha.

Jerven [haawatult]. Sulle üle narvad sa? Mis tead sina sellest? Minu seisan kõikumata omal wanal seisukohal, ütlen ma sulle. Ja muidugi.

Kareno [wahib taile natuke aega imestades otsa]. Ja, ja, Jerven. Kuid wabanda; nüüd ei ole mul kauem aega. Ja see maksab mulle ka natuke eneseärasalgamist, sinuga veel kauemini rääkida. [Haknab oma lara pääl paberid korreldama.]

Jerven [tõuseb üles, alandlikult]. Ma lähen juba.

Kareno. Sellest ei tule ka midagi wälja, kui

me edasi räägime.

Jerven. Mul on sulle midagi ütelda, Kareno.
Wõta see raha vastu. Tee seda! Ma palun
sind tungiwalt.

Kareno [pinkanisi]. Aga miks, kas sul siis
sugugi enam häbeli ei ole?

Jerven. Minul seisab nii palju kaalu pääl,
ja ma hakkaks santima, kui ihtegi teist
abinõun oleks. Natalie tuli täna minu
juurde; meie rääkisime sinust. Tema oli
juures, kui ma sinu kirja awasin, ja ta
nägi seda raha.

Kareno. Ja, ja siis - ?

Jerven. Siis nõudis ta kirja lugeda. Ja pidi
tema saama.

Kareno. Noh?

Jerven [liigutusega]. Rohkem ei ole vieti
enam midagi jutustada. Ta andis mulle sõr-
muse tagasi.

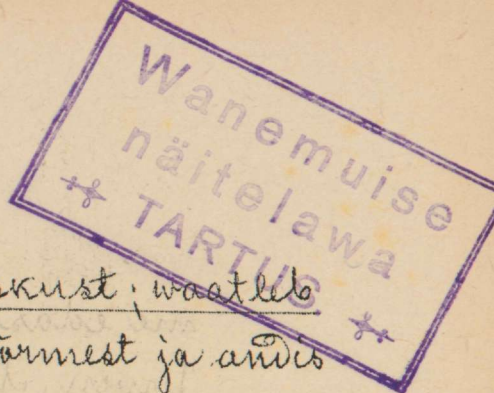
Kareno. Sõrmuse?

Jerven. Ta lõpetas nihluse ära.

Kareno. Mis? Ei, seda ei teinud ta vieti?

175.

Jerven [wõtab sõrmuse mestitaskust; waatleb teda]. Ta tõmbas ta ainult sõrmest ja andis ta mulle.

Karenw. Kas ta ei ütelnud midagi?

Jerven. Ta aimawat, mis ma teinud olen, ütles ta. Et ma midagi halba olen teinud, ütles ta. Seda aimata ta sinu kirjast.

Karenw. Ja siis laks ta? Ilma pikema selgitusega?

Jerven. Oh ei; ta seletas ka oma arvamist.

Sa nägid ju eila, kuidas ta on, waimustatud ja täis usaldust, kirgline. Mingisugust resekteed. See oli teda nõnda rõõmustanud et ma sulle raha võisin laenata ja et sa ta vastu võtsid. Aga täna sain ma ta tagasi saadetud, ja selle juures oli ainult üks selitus võimalik.

Karenw. Sääb näed sa Jerven! Palk, palk igal kujul.

Jerven. Aga sina võid mind veel päästa. Ma küsisin tema käest: Sa annad mulle sõrmuse tagasi, on see igawiseks? - ja, wastas ta. - Aga seda võib wähest veel häaks teha, ütlesin

mina; ei ole veel liig hilja; ma lähen Kareno juurde ja seletan talle, kuidas asi seisab. — Ja, mine Kareno juurde, ütles ta. Karino. Sul ei ole minu juures midagi pääle hakata. Selles asjas.

Jerven. Tema usub sind; sa oled tema pääle mõju avaldanud. Ta rääkis restsaadik sinult sinust. [Kätt taskus hoides]. Võta see raha vastu!

Kareno [piiskamisi]. Mina ei võta iseenesest mõista seda raha mitte vastu. [Pistab ühe paki poberit naenla alla].

Jerven. Tahad sa wälja aeda minna ja töötada?

Jerven. Ja. Kui sa ära lähed, Miks sa seda küsid?

Jerven. Paris ilma põhjusest.

Kareno. Sest ma tahan sääls wäljas üksi olla.

Jerven [tungiwalt paludes]. Kareno, enne kui sa lähed...

Kareno [põrutab jalaga vastu maad]. Jerven!

Jerven [lähleb uks poole].

Kareno. Ja veel midagi: mine ja anna
 oma raha pappidele. [Lana juurde tagasi].
Ferven [ära].

[Aiauks langub kinni].

Pr. Kareno [astub sisse].

Kareno. Ferven oli siin.

Pr. Kareno [wairitõ].

Kareno. Ma ütlesin, Ferven oli siin.

Pr. Kareno. Ja. Ma kuulsin, mis sa ütlesid.

Kareno. Mina ei kuulnud ägatahes mitte, mis
 sa vastasid. See ei huvita sind wahest mitte?

Pr. Kareno. Öieti mitte.

Kareno. Sulle on isenesest nõnda küllalt,
 sest saadik kui sul täna hommikul küllali-
 ne näis.

Pr. Kareno. Aga armas Ivar, mis lähub see mul-
 le korda, et Ferven siin oli? [Wõtab oma õm-
 meluse].

Kareno. Ferveni asjad on halwad. Tema pruut
 on teda maha jätnud.

Pr. Kareno. Maha jätnud?

Kareno. Tema le sarmuse tagasi andnud.

Pr. Kareno. Missis nii?

Kareno. Missis? Sest et ta tida enam ei sal-
linud, arvatawasti. Ta arwas ära, et ta
ennast ära on münud.

Pr. Kareno [kehitate algasid].

Kareno. Mina olen pruudi poolt. See oli uh-
ke tegu. Sinu meelst ei ole see küll mitte
nõnda?

Pr. Kareno. Sellest ei saa mina aru.

Kareno [segaselt]. Ja, sääl võib sul õigus
olla. See on sulle liiga kõrge. Sinu ei oleks
seda mitte teinud.

Pr. Kareno. Ei; minul on küll rohkem kan-
natust. Mina oleksin wälja kannatanud.

Paar aastat wähemalt.

Kareno. Sest sinu uhkus, see ei koorma
mitte liiga paljud.

Pr. Kareno. Küüd on sul jälle õigus. Ma
kannatan liiga palju ära.

Kareno. Ja, sa kannatad liiga palju ära

Pr. Kareno. Kõik, mis mulle näituseks sinu
poolt osaks sai.

Kareno. Wabanda, sa lased omale ka teiste puult palju usaks saada.

Pr. Kareno. Mis sa sellega arwad?

Kareno. Sellega arwan ma, et sa siin seisad ja ennast ühel nõural inimesel kallistada lased, ilma et sa temale müüda kõrvu annaksid.

Pr. Kareno [õlgasid kehitas]. Peame meie jälle sellega pääle hakkama?

Kareno [näib jälle edasi-tagasi]. Naisugune vilets ümarguse kõhuga mehikene! On luomi olemas, keda rasvaminemiseks nimetatakse, ja need roomavad. Seda ütlen ma ainult nõnda.

Pr. Kareno [waikib].

Kareno. Aga ilusasti riides on ta, sina!
Eks ole, ta on ilusasti riides!

Pr. Kareno [waikib].

Kareno. Kuidas on, kas ta ei kanna mitte tikitud taskurätikuid?

Pr. Kareno. Arwatawasti võib ta seda.

Kareno. Muidugi. Ja see sündis talle nii hasti.

Pr. Kareno. ja sündis ka.

Kareno. Koh, ja mis te siis otsusete tegite?
 Altitte et see mulle midagi kurda läheb;
 sest ma olen ju ainult sinu mees.

Pr. Kareno. Kui ma seda mitte paremine
 ei teaks, siis mõtleksin ma, sa oled armu-
 kade.

Kareno [jääb seisma]. Armukade? No, kuu-
 le, elina!

Pr. Kareno. Ja, siis ära räägi nõnda.

Kareno. Armukade? Hohoho! [Edasi-tagasi]
 Ei; aga selle järel, mis ma teist ennist
 ise oma silmadega nägin, võin ma oma-
 le rohkem vodata. Ma nägin seda ju;
 [näitab] ma tulin parajasti sellest uksest,
 ja sa lubasid teda. Siis on küll vigus kü-
 sida: mis siis järgneb? Kokkusaamine?

Pr. Kareno [natukesel järelmõlemise järel,
ärkiste ja ilma tagasihoidmata], ja. Kok-
 kusaamine. [Viskab oma töö lana päale,
tõuseb üles ja astub sammu ettepoole].
Kokkusaamine.

Karino. Sa pead jälle selle tva wabaks tar-
witamiseks saama. Milluks sa tahad?
Aga näen ju praegu, et lühtrid ära on.
Kuhu nad on jäänud?

Pr. Karino [kindlusetä], Lühtrid?

Karino. Ma näsin, kuhu nad on jäänud?

Pr. Karino. Ma palusin Ingeborgi, neid pu-
hastada.

Karino. Ja, sest näitab, et siin majas harul-
dasi asju sünnib. Ja kõik see ei wõi ometi-
mulle teadmata jääda. Sa palusid Inge-
borgi neid lühtrid puhastada?

Pr. Karino. Ja.

Karino [wõtab oma kirjutusenõuud], Kui
üks kiri peaks tulema, siis hüüa alla aeda.

[Werandauksest wälja].

[Pr. Karino silmapilk sügawamates mõtetes;
tõuseb siis ägedalt üles ja käib edasi-tagasi.

Tema nägu ja liigutused on piinatud].

[Kuulda on aiaukse liikumist. Kohe selle
järele tuleb Ingeborg küögist sisse. Ja kan-
nab üht pakki].

Pr. Kareno. Koh?

Ingeborg [mäsiõ paki lahti] Ei, nad ei taht-
nud neid lühtrid. Ma käisin kahe juures.

Pr. Kareno. Pöesti mitte?

Ingeborg. Ei; nad ei ole eht, ütlesivad nad.

[Paniõ lühtrid riinli pääle.]

Pr. Kareno. Mis? Need lühtrid ei ole mitte eht?

Ingeborg. Ei; nad ei olla mitte läbi kõbedast,
mis me kodust olime saanud!

Ingeborg. Ja, aga nad ütlesivad seda mõlemad.
Ja siis arvasin ma, see ei ole vaeva väärt, veel
teiste juurde minna.

Pr. Kareno. See on lollus. Arvad sa, et isa ja ema,
kes nõnda otseschesed inimesed on, meie wõlt-
situd asju annaksivad?

Ingeborg ja, ma wõin ju veel kurd katsuda,
kui armuline prona seda tahab.

Pr. Kareno. Ah ei; jätame nüüd pääle. Aga
ma ei taha ainult, et sa usud, nad on üle
hõbetatud, Ingeborg. Sest meie olime nad
kodust kaasa saanud.

Ingeborg. Ja, seda arwan ju mina ka.

Pr. Kareno. Noh tänan - muud ei ole mida-
gi enam. Sa ei räägi selle üle, saad aru?
Ära räägi, kus sa käisid.

Ingeborg. Muidugi mitte. [Ära].

Pr. Kareno [natsub lühtrid, koputab neid, kuu-
lab]. Kõbitatud? [Paneb lühtrid oma koha
pääle, avab verandaukse ja hüüab.] Ivar!
Tule silmapilguks siia.

Kareno [kõbe selle pääle sisse]. On kiri tul-
nud?

Pr. Kareno. Ma tahtsin sulle ainult lühtrid
näidata.

Kareno. Ja, aga kas kirja ei ole tulnud?

Pr. Kareno. Ma tahtsin sulle lühtrid näidata,
ütlen ma. Sääb nad seisavad. On mõige
parem, et sa tead, missuguseid haruldasi asju
siin majas sünnib.

Kareno [nagu kahetsija patune]. Aga armas
Elina, ära räägi nõnda.

Pr. Kareno. Mis sa võeti arvasid, mis ma
lühtritega olen teinud?

Kareno. Ei, ma olin ainult äritatud.

Pr. Kareno. Ja, aga ma tahan seda teada.

Kareno. Ma ei mõtelnud selle üle pikemalt järele. Ma arvasin, kui nii pahasti läheks, et kohtuniks tuleks, ta siis kõin eest leidma peaks, mis meil oli. See oli, mis mul läbi pää läks. Ja pead mind wabandama, Elina.

Pr. Kareno. See ei lähe, et sa nii mõistmata oled. Sa lähed hullemaks ja hullemaks; wiimati ei tohi ma ennast liigutadaagi, ilma et sa teada tahaks saada, mispärast.

Kareno. Ei; ma ei hakka sinu järele walgama. Ma olen selle pääle juba mõelnud.

Pr. Kareno. Ma pean kõige wäheha kui asjakesegi üle pikalt ja laialt aru andma. Ma olen kindel, kui ma näituseks tänan õhtu uksest wälja lähen, ainult wälja mulitsale, siis rohe suur möll tõuseb.

Kareno. Aga ei, Elina.

Pr. Kareno. Wähest tulid sa mulle järele ja wahid isegei.

Kareno. Ei, aga mis sa müüd räägid! Ära

nüüd sina mõistmata ole. Mine nullit-
sali, tee mis sa tahad, ma jään üsna
rahulikult siia istuma. Arvad sa, ma
olen nii alatu? [Paneb käe tuma ümber].
Pr. Kareno [teeb ennast lahti] Uh, ei, seda
mitte.

Kareno. Elina, ärme kauem vihased oleme.
Ma istusin all aias ja mõtlesin järele. See
ei lähe lihtsalt mitte.

Pr. Kareno. Ei, seda arvan mina ka.

Kareno. Ta ei olnud siis täna mitte häbe-
mata minu vastu, see Bondesen? Ütle mulle
ainult seda.

Pr. Kareno. Ei, midagi mitte.

Kareno. Seda kartsin ma ainult. Mulle näi-
tas, nagu oleks ta sulle liiga lähedale tik-
sunud. Käega, ja nagu oleks ta sulle tea-
tava asjatundja pilguga otsa waadanud.
See oli, mis ma mitte kannatada ei võinud.
Ega ei pea sellipärast mitte minu pääle wiha
kandma, Elina; ma ei saanud midagi pa-
rata. Wäsinud olen ma ka, ma ei ole täna

ööse maganud.

Pr. Kareno. Ja, miks sa ei maga?

Kareno. Hüüd? Ei, nüüd tahan ma tööd teha. Mind eksitati natukese aja eest nõnda; mul oli päris nagu vastuvõtmine. Sel kombel ei lähe. Ah, ma tunnen, et ma tund tunnist kõvem olen! See ei pea mind ma- ha rohuma, vastuonsa... Sa ei waata mulle otsa, Edina, ja sa kuulad mind nii külmalt?

Pr. Kareno. Ma kuulen, mis sa ütled.

Kareno. Ja, aga sa seisad nii külmalt sääl ja mõtled muude asjade peäle.

Pr. Kareno [võtab oma töö ja istub].

Kareno. Ili olime tänas teineteist narivus.

[Kareno]. See oli meist inetu. Aga nüüd oleme niisama hääd sõbrad nagu ennegi, eks ole? Iliie oleme nüüd tagastjärele isegi veel pa- remmad sõbrad.

Pr. Kareno. Tead sa, palju kull on?

Kareno. Ma lähen kõõki ja waatan järele.

[Tahab välja].

Pr. Kareno. Ei, tänan; seda ei ole tarwis.

ometi veel, mis? [Läheneb ja waatleb teda.]
 Sul on nii läikinud juuksed siin kuklas.
 [Pundutab ettewaatlikult tema juukseid
kuklas].

Pr. Kareno [tõuseb paugupäält üles].

Kareno [naeratab]. Kallis, ma tahtsin ainult ...
 Sa oled nii närwiliseks läinud. Ja oled nii
 mõtetes. Mille päale sa mõtled? [Isutab tema
kõrwale]. Mis, minu väike maatüdruk?
 [Paneb käewarre tema õmber].

Pr. Kareno. Uh, ei; ära piina mind nõnda!
 [Nihutab eemale].

Kareno. Kas sa siis tänast tüli sugugi ära
 unustada ei saa, Elina? Minu poolt on ta
 unustatud. Mis lähed see mulle korda, mis
 Bondesen sulle ütles! Ma ei taha seda enam
 teada, sugugi mitte. Sa naersid küll ise
 kõrge üle; selles olen ma kindel. Naisugune
 väljashitnud nukk mehe eest!

Pr. Kareno. Ma ei tea, mis lõbu see sulle
 teeb, kõis aeg Bondeseni söimata. Minule ei
 tee sa sellega sugugi mitte lõbu, wäid mind
 uskuda.

190.

Kareno. Aga armas, nallis . . .

Pr. Kareno. Minul ei ole sugugi niisugune
arvamine Bondesenist, nagu sinul.

Kareno. Tõesti mitte? Ku ja; iseenesele on ta
ju hää küllalt. [Tõuseb üles.]

Pr. Kareno. Ja, ja na mille.

Kareno. Wähast on see siiski tema, kelle pääle
sa siin kõik aeg mõtled?

Pr. Kareno [ei wasta].

Kareno. Kas sa mind nüüd enam ei armasta,
Elina?

Pr. Kareno [ei wasta].

Kareno [tõuswa ärevusega]. Ma palun sind,
wasta mulle ainult selle pääle!

Pr. Kareno [panib loori ära ja tõuseb üles]. Ei,
Issand jumal, see on et mine hulluks. Sa piin-
nad mind oma küsimistega swmiks. [Ära kõõri]

Kareno [wastab talle järile, hirmuga]. Sa ei
armasta mind enam!

Neljas waatus.

[Üks päew hiljem. Kareno tuba. Pärast lõunat. Päikese walgus.]

[Pr. Kareno sellega ametis, et üht pumast nleiti korda seada. Kareno astub werandauksest sisse].

Kareno. Ja kirja ei ole veel tulnud?

Pr. Kareno. Ei, ma ei ole ühtegi kirja näinud. Päälegi kumled sa ise aiakse kriuksummist, kui kirjakandja tuleb.

Kareno. Ja, see on tõsi. Selle pääle ma ei mõtelnud. . . Täna ei niiku kirjutamise mitte päris hästi. Mul on nii palju muud asju pääs. Kui sina ära oled, siis on küik ära.

Pr. Kareno [kõrwale puigeldes]. Oled sa kindel, et sa täna selle kirja saad, Ivar?

Kareno. Ja, täna peab ta tulema. . . Ma ei tahta sind piinata, Elina; aga eila õhtu, kui sa nii kaua ära olid, läks mu meel ütlema

192.

kurwaks. Seda tahtsin ma sulle ainult
ütelda.

Pr. Kareno. Ma ei olnud ju nii kaua ära.

Kareno. Eei, muidugi mitte. Ära minust wa-
lesti aru saa; ma ei olnud sellepärast
sinu pääle kade. Tseenesest mõista. Ja
ma ei taha ka sugugi teada, mis sa wäl-
jas tegid; ära ainult seda arwa. Sa tulid
nii säraw tagasi; jumal, kui priske sa
olid, kui sa luuri ära wõtsid!

Pr. Kareno. Seidsid sa ?

Kareno. Mina aga näisin toas ümber, edasi-
tagasi, ja mõtlesin eneses, kui sa poole tunni
pärast tagasi tulid, wõi tunni pärast, wõi
nõige hiljem kahe wõi kolme tunni pärast,
siis ei tule sa ometi mitte minu juurde
tagasi. Skitte võeti minu juurde. Seda mõt-
lesin ma.

Pr. Kareno [tõuseb üles]. Ma tahan ainult
sinu lampsi õli walada, sest et see mulle
parajasti meelde tuleb. [Wõtab lampi ja
läheb kööki].

Kareno [näib edasi-tagasi. Kohe selle järel tuleb Ingeborg täiskallatud lambiga tagasi.]

Kareno. Sina oled, kes lambi sisse toob, Ingeborg?

Ingeborg. Ja, armuline prona saatis mind temaga sisse.

Kareno. Tänan väga. On prona kõõgis?

Ingeborg. Ja.

Kareno. Sina, Ingeborg, on sul sellest aimu, mis tixitud taskurätikud maksavad?

Ingeborg. Ei.

Kareno. Kui palju näituseks tuleks kahe kolme eest.

Ingeborg. Ja, seda ma ei tea. Tixitud taskurätikute eest.

Kareno. Ja; sa tead, niisugused, mis tixitud äärtega? No, see on ju ükskõik. . . Palun, harja minu must ülikond ära - sa tead, must, - hästi ära. Ma tahan teda selga panna.

Ingeborg ja. Peab seda kohe tegema?

Kareno. Ja, palun, otsenkohe. . . Kuule, Ingeborg,

194.

kas sa vieti leidsid, et ta nii hirmus peenike wälja nägi see Bondesen, kes üle eila õhtu siin oli?

Ingeborg. Missugune Bondesen? See härra, kes sääl [näitab] istus, kui ma kohwiga sisse tulin?

Karew. Ja.

Ingeborg. Ei; oli see nii peenikene?

Karew. Eks ole? Temal ei olnud midagi nii iseäranis toreidat.

Ingeborg. Ei; ma ei ole seda aga ka sügugi ütelnud.

Karew. Aludugi mitte. See tuli mulle ainult nõnda meelde... Siis sa oled nii hää ja harjad minu riideid. Sest mul on neid tarwis.

[Ingeborg lähub magamisetuppa ja tuleb ühe musta meesterahwa ülikonnaga ja harjaga wälja ja lähub verandauksest wälja.

Jr. Karew tuleb tolmurätikuga sisse ja hakkab pühkiima.]

Karew. Ostad sa wõraid?

Pr. Kareno. Kas ma wõraid wotan? Ei.

Kareno. Ma seisaw ainult ja waatlen sind, Eelina.

Minu meeltest on, nagu ei oleks ma ial sind nii noore näinud. Sa oled karwapäält nagu mõni tütarlaps.

Pr. Kareno. Ma ei ole küll täna teistmoodi kui muudw.

Kareno. Süsgi; sul on teine sära ümber, sul on uus waade. Ei, lähed sa juba jälle wälja?

Pr. Kareno. Ja.

Kareno. Sa hakkad tuba kastma, kui ma siin sees olen. Jää aga sina. Mul ei ole tarwis siin olla.

Pr. Kareno. Aga mul on natuke köögis tegemist
[wälja]

[Ingeborg riietega sisse, mis ta magamisetuppa
wiib.]

Kareno. Täna, Ingeborg. [Magamisetuppa ja
pöörab ukse liikku].

Pr. Kareno [waatab sisse]. Kus hära on?

196.

Ingeborg [näitab magamistoa pääle].

Ta on sääl sees.

Pr. Kareno. Mis ta siis teeb ?

Ingeborg. Ta paneb teisi riideid selga. Ta paneb musta ülinonna selga. Ma puhastasin seda. [Üra].

[Pr. Kareno näitab inestama, istub ja võtab oma töö. Tagarina ukse pääle koputatakse ettevaatlikult. Bondesen astub sisse].

Pr. Kareno [kargab üles]. Tii vlete ?

Bondesen. Tere, armuline prona. Täna ei-lase ihtu eest.

Pr. Kareno. Tõliti tee praegu ? Ma ei kuulnud aiaukse liikumist.

Bondesen. Ei, ma olen seda ainult uurinud. Seda võib ilma närata lahti teha.

Pr. Kareno. Aga Jumala pärast, münd peate te rohe jälle minema.

Bondesen. Ei, mitte rohe ! Eks ole ?

Pr. Kareno [näitab magamistoa pääle].

Bondesen [astub tahtmata tagasi]. Aa !

Pr. Kareno [tagasihvitult kirglselt]. Ei, ärge

minge, ärge minge! Süisgi, minge, aga tul-
ge tagasi. Tulge natukesse aja pärast
tagasi; siis olen ma wakest üksi. Minge
tühki maad mulitsat mööda. Aga ma ei
saa tänna õhtu wälja tulla.

Bondesen. Oja, teie peate. Teie lubasite mulle
eila. Ma ei ole seitsaadiks millegi minu
pääle mõtelnud.

Pr. Kareno. Ma ei ole ka millegi minu pääle
mõtelnud. Millegi minu pääle. Siiate te, et
see inetu on, et ma seda ütlen? Ma ei saa
iseenesest enam aru. [Taneb käe otsa pääle.]
Ja see on teie süüd. [Waatab üles ja naeratab.]

Bondesen. Olite te eila liiga kaua ära?

Pr. Kareno. Ei; ma ei ole sugugi pikemalt
selle üle rääkinud; mina ei ütlen midagi.
Ma ei hakka selle üle seletust andma. Ma
palun pärast tema käest andeks; aga nüüd
ei mõtle ma tema pääle. Mõelate te, kui
te esimene õhtu siin olite?

Bondesen. Ja üleüldiselt õhtu.

Pr. Kareno. Teie istusite siin. Teie ei olnud

198.

tühja naha täitja. Siisgi, alguses küll, aga see ei kestnud mitte kõiks aeg. Üksnord, igatahes, ütlesite te midagi, mis mind puudutas.

Bondesen. Mis ma siis ütlesin?

Pr. Kareno. Ma ei mäleta seda. See oli ehk peaaegjalikult teie hääl. Sõnn ei mäleta ma, aga nad puudutasivad mind, ja siis tõusin ma üles.

Bondesen [kõnelustab teda].

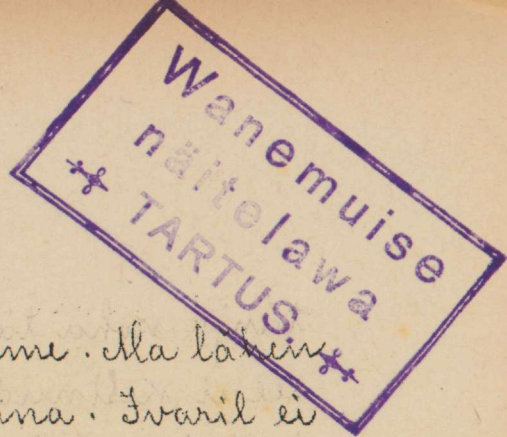
Pr. Kareno [tub ennast tasa lahti]. Ei, ei; ärge seda tehke. Ma olen ilma selletagi patune küllalt. Tahate teie tõesti häa minu vastu olla?

Bondesen. Ma tüotan seda teile.

Pr. Kareno. Sest muudki ei taha ma teid enam näha. Ma tulen tänna õhtu siisgi wälja; meie teeme pika jalutusenäigu, kangele wälja maale. Võiksite te nii palju minu häaks teha, et te mind päris kodu saadate? Seda on kolm penikoormat.

Bondesen. Ja, häamelega. Meie sõidame.

199.

Pr. Kareno. Ja, palun; söidame. Ma lähen kodu ja jään mõni aeg sinna. Ivaril ei ole midagi selle vastu, ta on seda nii tihti ütelnud. Ja nüüd on mul sellega tõi taga. [Waatab enese ümber]. See siin on surm. Mitte sellegi, mis tinsuks, mitte üht häält ümberringi; surmavaietus ja paber. Täna kunsin ma, kuidas üks wan-ker wäljas ulitsal mööda sõitis, ja ma wälja ja waatasin talle järele, kuni ta ära kadus. Siis tulin ma jälle sisse, kõige selle juurde tagasi. Ah! [Panib käed rinnale päale kokku ja surub neid, kuna ta ennast tagaswole ringitab.]

Bondesin [waimustusega]. Teie ilus suur tüdruk?

Pr. Kareno. Wabust ei olnud see ilus, mis ma tegin?

Bondesin. Siisgi nii wäga ilus!

Pr. Kareno. Ma tunnen elu eneses.

Bondesin. Tokin ma midagi ütelda?

Pr. Kareno. Ei. Nüüd peate minema. Aga ma tahan teiega rääkida, kui te natukesse aja

pärast tagasi tulete. Siis lähen ma kobe
teiega kaasa. Ma jutustan teile seda ja
ütlen, et ma kodu lähen. Seiata te, et ma
hirmus olen?

Bondesin. Teie?

Pr. Kareno. Mina, kes kõike seda teeb?

Bondesin. Mina jumaldan teid.

Pr. Kareno. Ja, aga seda ei tohi te ütelda.
Ma olen ainult jälle üles ärganud, jälle
üles ärganud, kas saate sellest aru?

Kui ma eila wälja tui juurde läksin ja
teie mul käest kinni wõtsite, siis läksiwad
minus kõik hallikad lahti. Ja ükskord
ütlen ma seda Iwarile, oh jumal, põlwi-
li tahan ma tema käest andeksandmist
kerjata. Aga nüüd ei taha ma seda teha.

Bondesin. Ist! [Käitab põnewalt kuulates
magamisetoa poole].

Pr. Kareno [wiskab pää kirklasse ja naeratab].

Kardate tui? Ei! Sest seda ei ole sugugi
tarwis. Ma ei arwa mitte, et see praegu hä-
daohtlik silmapilk on. Aga minge nüüd

siisgi. Ja ärge minu üle halvasti mõtelge,
ja? Teate, Bondesen, teil on rohelised silmad.
Kui ma ainult kindel oleksin, et te häa ja
armas olla tahate!

Bondesen. Ma olen seda ju töötanud.

Pr. Kareno [vaatab talle otsa ja naeratab].

Ja siis on teil niisugune värisew naer.

Ja, see on teil ka. Iiv, ja nüüd minge!

[Wõib tema ukse juurde.]

Bondesen. Siis poole tunni pärast wakest?

[Tahab tema ümbert kinni wõtta].

Pr. Kareno [tagasi tõrjudes]. Ja, poole tunni

pärast. [Panub tema taga ukse kinni].

[Pr. Kareno käib kõwa äritusega paar sammu

wõtab omal pääst kinni, istub laenitava

rinnaga töö juurde. Kareno astub sisse,

mustas ilinonnas, täiesti teine inimene,

enese kasuks muutunud. Pr. Kareno vaatab

üles].

Kareno [wabandades]. Ma tahtsin ainult...

täna on nii ilus ilm. Ja siis olin ma tõesti,

nagu sa rätlesid, viimasel ajal natuke ära

kulunud. [Kaaratab rohmestult]. Nüüd olen
ma jälle nooreks meheks muutunud.

Pr. Kareno. Ja kasvanud näited sa ka mi-
nu meelst olewat.

Kareno. Siad sa? Et ma suurem wälja
näen?

Pr. Kareno [ei wasta].

Kareno [katsub juttu edasi ajada]. See
tuleb wist küll kuuest. Wõi arwad sa, et
püksid selle põhjus on?

Pr. Kareno [natuke kannatamatalt]. Ma ei
tea, Ivar.

Kareno. Inka weel nüisama mõtetes? [Kae-
ratab]. Kui sinu otsaesine umeti läbi
paistaks, ja ma näha võiksin, mis sa
mõtled, siis saaksin ma wist küll imelik-
ka asju näha.

Pr. Kareno [ei wasta].

Kareno [läheneb ettewaatlikult]. Mis riideid sa
sääb siis õmbled, Elina?

Pr. Kareno [ei wasta].

Kareno. See näeb peenike wälja. See ei ole küll

minu jaoks, arvan ma.

Pr. Karen [wäsinult]. See on üks minu wana kleit.

Kar. Ma märkasin praegu, et ma oma westi küljest kaks nõupsi ara olen kaotanud. Oma teise westi küljest. Ma ei saa aru, kuidas see tulnud võib olla.

Pr. Kar. Ma õmblen nad jälle küdge.

Kar. Ja, tuhat tänu, kui sa nii lahke tahad olla... See on väga ilus, kui sa õmbled, Elina. Sa näed selle juures nii koduse wälja, ja siis, on sul aga käsi!

Pr. Kar [nihutab närviliselt kõrwale].

Kar. Aga jumal hoidku, ma ei tee sulle ju midagi. Ei puududagi sind.

[Kimelda on uimase liikumist].

Pr. Kar [kargab üles]. Nüüd tuleb wist kiri!

[Unse juurde tagasiinas, awab.] Ei, see on Jerven. Tere, armas Jerven.

Jerven [astub sisse, tema olex näitab enese üle walitsemist]. Tere, armuline prona. [Annab härra ja prona Karenole nätt.]

Pr. Kareno. Lähel hästi?

Jerven. O ja, tänan... Ma tahtsin ainult paar sõna sinuga rääkida, Kareno...

Ei, armas proua, ärge minge ära. Mul ei ole saladusi.

Pr. Kareno [sõbralikult]. Ma tahtsin parajasti välja minna. Ma olen majaperenaene, te teate. [Ära kõõki].

Jerven. Ma tulen vieti sellesama asja pärast nagu ennegi, Kareno.

Kareno. Soo?

Jerven. Ja ma tahaksin sind tõsiselt paluda, mind nüüd aidata. Sa ei aima, mis see tähendab, minu naha sees olla. Nüüd ei ole see enam eksam, või teaduslik uurimise, mis mängu pääl seisab, vaid kõik.

Kareno. Ja nüüd tahad sa minus kallal uusi abinõusid katsuda? Ma ei taha sinuga enam rääkida. [Pöörab talle selja]

Jerven. Natalia ei lase ennast pöörda. Kuidas üteti, mis ma sulle ütlen.

Kareno. Ja, võisid sa midagi muud vedada,

nui et ta ennast pöördada ei lase?
Jerven [haarab otsaesisest kinni]. Ta ütleb,
 meie vahel on kõik otsas, ütleb ta. — See
 ei või sinu arvamine olla, vastan
 mina. Aga süügi; see on tema arvamine.
 Sest nüüd on ta minu raamatut lugenud
 ja nüü aimab ta sellest, ütleb ta, et see ühe
 aramündud inimese töö olla. . . He, ta
 on otse hull, närvihaige.

Karenov. Ei, seda ei ole ta mitte. Ta on ainult
 uus inimene.

Jerven [räägib edasi]. Aga sina võid teda
 terweks teha; tema jätab asja sinu otsustada.
 Ma olen nüüd siin, et seda sulle ütelda.
 Kui sa selle asja Karenovga jälle hääks teed
 ja teda nii kõrgeli saad, et ta raha vastu
 võtab, siis ei ole see küll mitte nii halb,
 mis sa teinud oled, ütleb ta.

Karenov. Aga see on väga halb, mis sa tei-
 nud oled.

Jerven. Karenov, kui sa suur küllalt ei ole,
 nii kõrgeli tõusta, et sa selle raha, selle anni

ühe wana seltsimche puult waster wotad,
siis ei tunne ma sind oieti.

Kareno [kõwasüdamliselt]. See on wäga
halb, mis sa teinud oled. See on peethus,
mis sa toime oled saatnud, wõltsimine,
äraandmine. Oh Jumal, see on itlemata
alatus.

Jerven. Ja sellega, arwad sa, oled sa minu
hingepõhja kätte saanud? Aga olgu see,
mis tahes, mis ma olen teinud; nüüd
olen ma siia tulnud, et ennast jälle püsti
ajada. Ja, et ennast jälle püsti ajada.
Mis sa nõuad?

Kareno [waatab talle otsa]. Sa ei tea, mis
sa räägid.

Jerven. Mis sa nõuad?

Kareno [nülmalt]. Midagi.

Jerven [kange äritusega]. Täewa pärast,
Kareno, halasta täna. [Wiskab ennast ühe
tuoli pääle].

Kareno [lähub tagaspoole].

Jerven [püsti]. Sa ei lähe ometi ära? Sest

ma tahan veel rohkem paluda. Ei, seda ei ole veel ialgi juhtunud, et keegi raha-paberid taskus põlema tunneb ja neid wäljalainata ei saa.

Kareno. Mul ei ole loodetawasti sinu raha tarwis. Ma wotan üht kirja, ja kui ta tuleb, on minu kõige suurem häda küll mööda.

Jerven. Ja, aga sellest ei minule abi. China olen sadunud. Katalie ei taha mind uskuda; ta käseb mind ainult minna, kui ma tulen. Kuid sina wõid mind päästa. Sa seisad siin ja näed enese ees inimest, keda sa päästa wõid.

Kareno. Ei, kuule õige, Jerven, nüüd ei ole mul enam kannatust.

Jerven [teiselt toonil]. Kui naugete oled sa nüüd oma tööga jõudnud, Kareno.

Kareno [waatab talle inimestades otsa].

Jerven. Tä peab küll veel sel aastal ilmuma? Sest saab pare raamat? Noh, see ei puutu ju minusse... Mis ma ütelda tahtsin, —

sina said minust hiljuti wähest nõnda aru, et ma mitte seda ei usu, mis ma omas raamatus kirjutasin? Et ma ainult nõnda kirjutasin, et professor Gjyllingi tahtmist teha? Koh, nii hull see ei ole. Kuid ma olin meelt heitmas ja ei teadnud, mis ma rääkisin.

Karew. Sa ütlesid, sind olla nii kaugelt wõidetud, et sa üht õpetust omaks tunnistad, mis sinu arwamise wastu käib.

Jerven. Ja, seda ei pea mitte nii sõnaronalt mõistma. Mul oliwad oma kahtlused, see on tüsi; aga kui ma sügavamalt selle küsimuse üle järele mõtlesin, selgus mulle, et ma nüüd õigete jälgede pääle sattunud olen.

Karew. Hahaha! Ja professor Gjylling ei ole mitte sinu kindal nummert määranud?

Jerven. O, sa wõid naerda, nii palju kui sa tahad; ei kirjuta keegi terve raamatu, ilma et ta ise seda ei usuks. Mina wähe- malt ei tee seda. Misugune kergpäine ma

ei ole. ja nii halb pää mul ka ei ole.

Kareno. ja nüüd seisad sa „viiksmata kind-
lalt“ sellis seisukohal, nagu omas raamatus.

Jerven [lühidalt]. Iseenesest müüsta.

Kareno. Hahaha. Kirjuta üles, Jerven, muide unustad sa selle jälle ära. Hahaha.

Jerven [meelitava kindlusega]. Värvall on küll rummagil meist põhjust, seda ära unustada. Ei sinul ega minul. See ei ole kellegi häbi, oma mõtteid munta, ja mul ei ole sugugi nõuu, oma üleminekut varjata. Sa saad küll ka sellest kuulda.

Kareno. Aga ma olen juba sellest kuulnud, Ma olen nüüd enam kui tarwis sellest kuulnud.

Jerven. Sa saad sellest veel rohkem kuulda. [Sahub ukse poole]. Ma olen sulle vna kätt pakkunud; sina tünkasid ta ära. Siin seis sa ma veel; ma ei ole veel läinud. Mina ootan sinu lõpmotisest.

Kareno. Mul näitab, sa hakkad ähvardama?

Jerven. Tänad sa seda raha väster sütta?

Kareno. Nüüd võid sa minna. Minu kannatus on otsas. Ja ära tule tagasi, sest mina ei tunne sind enam. Wälja!

[Väitab ukse poole].

Jerven [liigub paar sammu; jääb keha ette-
pooli hoides sisse, variseva häälega].

- Kää; ma lähen, ja ma ei tule enam tagasi. Aga sina pead minust kuulma. Kui sa ennast aga liigutad, Kareno, mina saan sinu kannust olema. Pea minu sõna meel, sest ma ei hida nalja. Kirjuta oma tõesid, anna oma suur raamat välja; mina lüün ühe korraga sinu nime rõlatus. Kui pea kui sa oma pää välja pistad, Kareno, rõhmu mina tema jälle alla; terve sinu eluarg saan mina sinu taga olema ja sind maha suruma. Sa ei usn, et ma seda surdan? Kuule minu sõnu: mul on nüüd võimsad mehed selja taga, ja minu ees ei ole ükski väraw enam lümus. Ma saan kõikides lehtedes sinu vastu võitlema, ja aasta aastast kirjutan ma

sind väsinumaks ja wasemaks; sa pead enneaga ära kulunud meheks saama, ja sa ei pea midagi läbi wiima. Wahust tuleb sa siis ühel päewal ja kõlistad minu ukse taga kella; mind ei ole siis aga kodus. Wasta mulle otsa, Kareno; mina seisan siin ja ütlen sulle seda, et sa seda ära ei unustaks. Täna sel päewal oled sina minul kõik ära häwitanud; järgmine kord on nüüd minu käes. Rebele ja näe waewa, - mina pean sõna. See oli, mis ma ütelda tahtsin. Ela hästi. [Ära]

[Pr. Kareno on viimase kõne ajal tasa sisse tulnud ja kõõgikse juurde seisma jäänud].

Kareno [waatab wahel oma naise otsa, wahel ukse pääle, kust Jerven ära kodus].

Surdad sa sellist mihist aru saada?

Pr. Kareno. Ma kuulsin, et te siin sees kowasti rääkima hakkasite.

Kareno. Oled sa juba sellesarnast näinud?

Tema ähwardab mind!

Pr. Kareno. Mista täna tehtis?

Karino. Jerveniga on asi halb. Ma ei tunne teda sugugi enam ära; kõik mis midagi väärt oli, on temast välja kitskitud. Jumal tule appi, ta seisab siin ja ähwardab... mind! Koh, selle üle ei maksa enam rääkida. Ta jättis jumalaga ja ei tule enam tagasi.

Pr. Karino. Palus ta sinu käest misgi asjas abi?

Karino. Ja. Mina ei taha teda aidata... Sa oled kindaid pesunud; ma tunnen seda haisust; sa lõhnad bensini järel.

Pr. Karino. Ta ütles, sa olla temal kõik ära hävitanud.

Karino. Ja; see on liiga vastik. Ma ei taha sugugi tema päale mõelda... Sa oled siit tulnuna, Elina, oota silmapilks. [Puhastab tema õlga].

Pr. Karino [lasel sündida]. Oleksid sa teda aidata võinud ja sa ei teinud seda?

Karino. Ja. Ma ei tahtnud... Sääb on üks juuks.

Pr. Karino. See ei tee midagi. [Läheb lüna juurde].

Karino [temale järel]. See on ainult üks juuks, misda ma ära võtta tahtsin.

Pr. Karino. Oh sa huldene, siis lase ometi see juuks olla. [Otsib juukse ise ära, istub ja unkleb].

Karino. Kas sinu meelst need kahereaga kuu-
ed ilusad on, Elina? Minu oma on ainult
ühi reaga; kuid see meeldib mulle paremini.

Pr. Karino. Kas sa täna suuguvi töötada ei
saa, Ivar?

Karino. Ei; ma olen nagu natuke sinni
jäänud. Mul ei ole milleksgi lusti, kui ainult
sinuga rääkida; seda ei ole mul meel ette tul-
nud; terve see aeg muudu mitte. Aga täna
võin ma küll jälle... Aga, kui sa seda
ütled, - ma tahan seda igatahes jälle katsuda,
jälle võtja minna ja katsuda. [Verandasse
poole]. Misparast ei tahtinud ma sul seda
juust kleidi küljest ära võtta, Elina?

Pr. Karino [naerab tahtmata]. Ütleid sa ühes

meel selle pääle!

Karino [nauratab ka]. Ja, Ma oleksin häämelega waadannud, kas minu juuks oli.

Pr. Kareno. Arwatawasti.

Kareno. Aga ta oli heledam kui minu oma.

Pr. Karino. Siis oli ta kullt minu enese oma.

Karino. Ei, ta oli tumedam kui sine oma.

Pr. Kareno [lähub tähelepanelikuks ja puhastab ennast närwiliselt].

Kareno. Ta oli nii keskmine walgjas. [Waatleb oma naist.] Nõnda nagu Ingeborgi juuksed.

Pr. Kareno [nuttu] Ja, siis oli see muudugi Ingeborgi oma.

Kareno. Ja, võib olla.

Pr. Karino. Peaks arwana, meie mõlemad oleme lapsed. Meie peame siin pikalt ja laialt ühe Ingeborgi juukse üle aru.

Karino [truu südandiselt]. Armas Edina, sa oled mulle nii armas; ma tahtsin sinuga juttu ajada, midagi leida, mille üle sinuga juttu ajada. Aga sa oled wiimase paari päewa juuksul ennast nii väga muutnud, ja

see wiib mind mitmesuguste mõtete peäle.
Ma ei uskunud, et see Ingeborgi juuks oli.
Ja, nüüd, kus sa seda ütled, oli see tema oma;
aga ma mõtlesin hoopis muud.

[Kuulda on aiaukse liikumist].

Pr. Karen. Aga mine, ära waewa ometi nõn-
da vna peäd. Katsen parem jälle wälja aeda
istuda.

Karen. Miks sa seda ütled ?

Pr. Karen. Miks ma seda ütlen ?

Karen. Ootad sa kedagi ?

Pr. Karen. Sa kuuled ju ise aiauksest, kui
keegi tuleb.

Karen. Ja, mulle näitas, ma kuulsin praegu.

Pr. Karen. Siis wota ja waata, kus see on.

Karen [siidamlikult]. Oh ei, Elina, ma ei tee
seda; mitte sellepärast ei seisa ma siin.

Nüüd lahin ma aeda ja katsun jälle töö-
tada. Ma olen kõrge tömsam, kui ma
töötan. [Awab werandaukse].

Ingeborg [tuleb ühe pariga sisse ja ühe kirjaga,
milli ta Karenole annab].

Salu, siin. [Ära].

Kareno. On see mulle? Kirjastaja näest. [Annab
kirja ja loeb, kuna Pr. Kareno teda vaatleb.]
Doo. Ei. [Haarab omal vtsaesisest ninni]. See
on vastus kirjastaja näest. ja siin on käsi-
kiri. Ta saadab ta mulle tagasi. [Kam-
mustab oma huult ja nikutab mitu korda
pääga].

Pr. Kareno. Mis ta vastab?

Kareno. Ta ütleb: ei. ja siin on minu raamat.
Kaasas peaks käsikirju, seisab kirjas,
ei, ta ei või seda välja anda, ütleb ta, professor
Gjelling on ta läbi lugenud ja ütlenud,
nud, teda pidada põhjalikult reviderima.
[Annab kirja oma naisele ja hakkab edasi-
tagasi käima.]

Pr. Kareno [pärast seda kui ta kirja läbi lu-
genud on] ja, sa näed nüüd!

Kareno. Ta ütleb selge sõnaga, et professor
Gjelling selle kirjatoõ väljaandmist soovi-
tada ei võinud, kui teda põhjalikult ei re-

widerita.

Pr. Kareno. Seda näen ma ju.

Kareno [võtab kirja]. Kaasas paarikümmet käsikirju, seisab siin. Kagu vleks see mõni näitemäng, või keft salmisid, mis ma kokku määrimud olen! [Viskab kirja laua peäle ja läheb]. Koh, siis natsum ma illega Saksamaal õnne.

Pr. Kareno. Kas sa ei arwa, et sa ka säääl revideerima pead?

Kareno. Ei. Minu käsi on see, kes kinda suuruse ära määrab, professor Gyllingil ei ole seks võim. Mille olene ometi inimise ajajärgus ja mina olen mina... Näid, see oli siis see kiri, mida ma nõnda võtasin. Nüüd on ta siin. Ah ja.

Pr. Kareno [tõuseb üles ja laotab punase kleidi laiali, et teda järele vaadata].

Kareno. Kas ta nüüd valmis on?

Pr. Kareno. Ja. Ma pean teda ainult veel triksima.

Kareno [valitsust kaotades]. Sa armas jumal, kuidas olen ma nüüd üks! Kaga ma saan selle-

ga juba valmis, Eelina. Ilmas on inimesi hullumate mõtelega olnud, kui minul on, ja nõrd tuleb veel keegi, kes ka niind kuulub. Rewiderima! Mida pean ma reviderima? Pean ma ja itlenu, kus ma niind ei itlen? [Tub paki lahti ja mõtab, kuma ta edasi räägib, hufti hufti järele wälja].

Waata siia, see kõik on enanusewalitsuse üle, ja ma lõõn ta maha. See on õpetus inglaste jaoks, itlenu ma, see on ewangelium, mida turn pääl ilmutati, Londoni sadamates julkustati, igapärawaste inimeste poolt auu ja wõimur sisse tõsteti. See siin on jõnni üle, see wikkamise üle, see kättemaksmise üle, — kõik kõtklised jõud, mis kõtknemas on. Kõige selle üle olen ma kirjutanud. Ei, pane ainult natuke tähele, Eelina, siis kuulud sa ise. See on igawene rahu üle. Kõik itlewad, et olla nii ilus, see igawene rahu; mina itlen, see on õpetus, mis selle wasika pääaju wääriline on, kes tema wälja on harrundud. Ja. Ma hirmitan

igawise rahm üle, sest et teinud häkemata
 püüdnud on: uhkuse püüdnud. Tulgu sõda,
 ei ole tähtis, nii ja nii paljus inimeste elu
 hvida, sest elu kallikas on põhjata ja ei
 saa tühjaks; aga tähtis on, inimest meie
 sees piiristi hvida. Waata siia, see on kõige
 tähtsam päätük wabameelsuse üle. Ma
 ei anna wabameelsusele armu; mina sõidin
 tema wastu kõigest hingest. Aga sellest ei
 saada aru. Ingliseid ja professor Gylling,
 need on wabameelsed, aga mina ei ole wa-
 bameelne, ja see on ainuke asi, millest
 aru saadakse. Mina ei usu wabameelsust, mi-
 na ei usu walimisi ja ei usu rahwaasemik-
 kude kogu. Ja seda olen ma otse wälja ütel-
 nud. [Loeb]. „See wabameelsus, kes selle
 wana loomu wastase wale õpetuse jälle näina
 on pannud, et kahe küünra pikune rahwa-
 hulk omale oma kolme küünra pikuse
 eestvedaja ise peawad walimol“. . . Sääb
 wõid sa ise kuulda; nõnda lähel see küin-
 aeg. Peaksin ma seda rewideerima, siis peak-

sin ma otse selle vastu rääkima, mis ma olen ütelnud. Ja näed siis! See on lõpp. Siin olen ma ühe huone üleshitanud küüki-de nende waremete pääle, ühe uhke lossi, Elina; ma olen ise enesega arwet pidanud. Mina usun siindinud näskija sisse, loodud wõimuwalitseja sisse, ülemjuhataja sisse, selle sisse, keda ei walita, waid kes ise ennast eestweddajaks teeb selle maailma inimesekarjade üle. Mina usun ja loodan ainult ühte, ja see on suure hirmuwalitseja tagasitulemist, inimesesoo aate, Cäsari ilmumist... Waata ainult siia, kui palju ma selle üle waewa olen näinud. [Suure meelehõrgutusega]. See on minu südameeri, Elina, - küüs.

Pr. Karino. Mina ei saa kõigest sellest aru.

Karino. Aga ma tahan sulle seda ära seletada. Mina räägin asjade üle lihtsalt ja mõjusalt, ja seda ei suudeta mulle andeks anda; sest siis ei ole see mitte wainne uuri-mise töö, üteldakse. Mis on wainne uurimine?

Kivi kivi päale, kokkharvamine. Väikne uurimine olla mõttetarkus, mõtlemine. Ah, see ei ole mõtlemine, Elina! Inimesel pumbub see tühine elund, kes meile seda ära seletada võiks, kuidas pääajutegevus ära tundmiseks muutub. See on ainult arvamine, et me mõtleme; võib olla teeme me seda, võib olla ka mitte; meie ei saa seda järel katsuda; see on ainult usk. Saad sa nüüd arv? Mõttetarkus ei ole sellepärast mitte väikne uurimine, ütlen mina; sest mõttetarkus, see on jumalik väik, mis taevast maha langeb ja mind valgustab. See ei ole mitte kokkharvamine, see on nägemine, ilmutus, jumala armust.

Pr. Karunv. Sest ei ole ihtegi kasu, mulle seda seletada, tead sa.

Karunv. Ma tahan ainult, et sa sellest arv saad. Siis vaatad sa minu päale teiste silmadega.

Pr. Karunv. Ja ma ei saa sellest omtegi arv.

Karunv. Aga endistel aegadel kumlasid sa

päält, kui ma midagi seletasin. Ükskord lugesid sa isegi ühe paksu raamatu Nicolaus von Cuesi üle ja said sellest aru. Sest ei ole nii arutu, sellest on alles mõni päev moodsa.

Pr. Karino [murdab äkki tooni]. Ma olen mõelnud, kõige parem on, ma süüdan nüüd oneti natukeseks ajaks kodu. Et sa seda ju soovid.

Karino [jäab süüma]. Ei, tüesti?

Pr. Karino. Ja. Ma näen, see on kõige mõistlikum. Ja et sa seda ju soovid...

Karino. Ei, praegu ei sooviks ma seda mitte. Mitte praegu!

Pr. Karino. Aga mina soovin seda nüüd.

Karino. Kudas sa selle otsuse tegid? Ei, asi läheb ikka pahemaks ja pahemaks.

Pr. Karino. Oh ei, sul on nüüd käes, mis sa tahtsid.

Karino. Ma ei tea ka sugugi, kuidas ma kõige sellega valmis pean saama. Ma jään üksi majasse.

P. Kareno. Ingeborg võib kuta, mis tarvis.

Kareno. Aga Ingeborg peab ju niisamuti ära minema.

P. Kareno. Ei, ma olen talle juba ütelnud, et tagasi jääda võib.

Kareno. Tõesti?

P. Kareno. Ja, nüüd võib ta minuspärasest siin olla. Siin peab ta maja.

Kareno. Selle taga peab midagi olema.

P. Kareno. Ja selle taga on, et me talle ära maksta ei saa, mis tal meie juures palna sees on. Nii oleme me sunnitud, teda esivtsa edasi pidama.

Kareno Aa! Voh, siis jäägu ta, Kuni ma talle ära maksta saan... Ei nüüd lähel asi inka pahemaks ja pahemaks, näitab mulle. Kuniagi ei ole ma seda vähem tahtnud kui praegu, et sa ära lähed.

P. Kareno. Ma olen kama küllalt vastu ajanud, kui sa seda nõnn andsid.

Kareno. Sellepärast siis oled sa viimasel ajal nõnda oma asju korda seadnud. Kindaid

pesnud ja riideid parandanud.

Pr. Kareno. Ja, sellepärast.

Kareno [rahutult edasi-tagasi käies]. Nõnda seisavad siis asjad! Miega ei ole küll õnn kaasas olnud; aga ma oleksin raskused ära võitnud ja oleksin selle päiale vaatamata niisama sirgelt piisti seisnud. Aga see!

[Tema juurde tagasi]. Ära uneti sõida,olina! Mitte just praegu!

Pr. Kareno. Jumal, kui sagedasti olen mina sind niisama palunud, nagu sina seda nüüd teed. Ivar.

Kareno. Ma olen sind viimastel päevadel küllalt kaotanud; ära ennast uneti veel rohkem minust tagasi tõmba. Sase vähemalt võik nii jääda, nagu praegu on. Ma ei saa sind oma sünnolemisega tülitama; ma istun aias ja hoiar ennast eemal. Aga sina ole siin sees!

Jungeborg [sisse]. Triikraud on kuum, armuline prona. [Ära]

Pr. Kareno. Ma tulen juba. [Läheb kõvgiukse poole.]

Karino. On see sinu kinal otsus, sõita, Elina?

Pr. Karino. Ja. [Wälja].

[Karino näib paar korda edasi-tagasi. Ta on
nanges äruuses, ümised ja liigutab huuli.

Akki jääb ta seisna, lähleb selle järele ma-
gamisetuppa ja tuleb täistopitud kulliga
tagasi, ronib ühe tooli pääle ja seab kulli
tagaseinas ukse kohale üles. Pr. Karino tuleb
triikranaga sisse].

Karino [tuleb tooli päält maha]. Ma mõtle-
sin... Kas see ei arva, Elina... Ta võib wä-
ga hästi säääl rista. Ta on tõesti toale iluks.
Ma ei oleks uskunud, et ta jää sisse nii häs-
ti sünnib; aga see on siiski nõnda. Waata
ometi.

Pr. Karino [triigib oma pinnast kleiti].

Karino. Koh, kas sulle ei näita, et ta lõbus
poiss on. [Karab sünnitult.] Waata ometi üles,
Elina. Kas seda uskuda võib, et niisugune
seest tühi elukas nõnda lennata võib?

Pr. Karino. Ta ei huvita mind enam.

Kareno [astub lagasi ja vaatleb kulli]. Ma seison siin ja olen temast ikka rohkem ja rohkem waimustatud. Tõesti tõsi. Ta on väga hästi taistopitud. Tead mis, tal on prohweessor Gjyllingiga sarnadust. Ei, seda ei ole ma veel näinud, kuidas ta teda meelde tuletab! Silmad, ilme, nokk, kui nõnda ütelda tohib. . . Ja, aga wakest ei meeldi see sulle, kui ma ütlen, et tal prohweessor Gjyllingiga sarnadust on? Sest tal ei ole ju ka seda, iseenesest mõista. Aga ta on igatahes tore lind. Unustasin ma wakest eila ära, sind tema eest tänada, siis on mul sellest siidamist kahju, Elina.

Pr. Kareno. Ei, sa ei unustanud ära tänada.

Kareno. Sest muudu oleksin ma walmis, seda hääks tegema.

Pr. Kareno. Võid sa mulle ütelda, on sellest warsti pool tundi, kui sa magamisetoas olid ja teised riided selga panid?

Kareno. Millest? Miks sa kuisid?

Pr. Kareno. Sest et ma seda häameeliga teada tahaksin.

Kareno. Ei, sellest ei ole veel mitte poolt tundi. On sul midagi tuleb?

Pr. Kareno. Kas mul midagi tuleb on?

Kareno. Ja; ma arvasin midagi, mis mitte liiga kaua keeda ei tohi.

Pr. Kareno. Ja mul on midagi tuleb.

Kareno. Waata, Elina, kui see võimalik oleks, siis teeksin ma veel enam ja töötaksin oma raamatu natuke ümber. Muudaksin teda siin ja sääl natukene. Sa võid mind uskuda.

Pr. Kareno. Et see aga mitte võimalik ei ole -?

Kareno. Ma seisan parajasti ja mõtlen selle üle järele.

Pr. Kareno. Seda oled sa ju nii tihti leidnud.

Kareno. Kas tead, missugune aimus mul on? Et sa ialgi enam tagasi ei tule, kui sa nüüd ära lähed.

Pr. Kareno. See oleks kohutaw aimus.

Kareno. Sa jääd ära. Seda ütleb mulle minu tundmus.

Pr. Kareno. See ei ole ju ometi mõni wäljamaa reis, mida ma ette wõtta tahan.

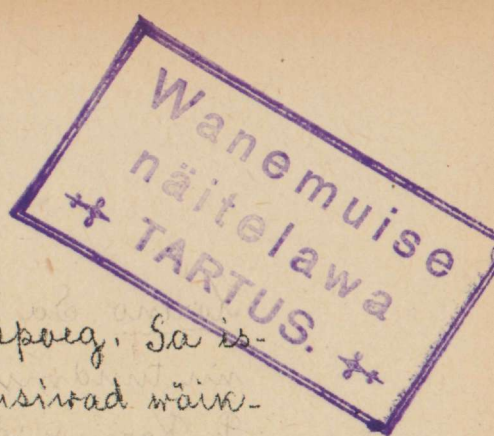
Kareno. Oled sa läheli pannud, et ma mitte küsimudgi ei ole, mis päewal sa minna tahad? Sest ma ei taha seda teada. Sa ei pea mulle seda ütleva. Kiida minu pääle armu nii kama kui võimalik.

Pr. Kareno. Armas Iwar, ma ei tunne sind ära.

Kareno. Mul ei olnud warem midagi selle wastu; tee see väike sõit, ütlesin ma. Kuid sest saadik on nii mõnda juhtunud; ma ei ole mitte enam rahulik ja kinnel. Aga nagu sa tahad.

Pr. Kareno. Ja. Olgu. [Hää kull].

Kareno [waatab ümber]. Sühtrid laigiwad, talu on ära pühitud; kõik pidi puhas ja ilus olema. Sääb oli sinu koht, kui sa millegi kallal tööd tegid. Ja kui ma kirjju-

tasin, ulid sa nii wait, kui hiirepoeg. Sa is-
tusid iska sääal. Ükskord kukkusivad wain-
sed käärid maha; mäletad? Sääal lapsed sa
paris punasens ja ütlesid: palun andeks!
Andeks, ütlesid sa. Jamal õnnistagu sind, laps,
sa ütlesid "palun andeks" minule! ja sellest ei
ole kama tagasi, sellest ei ole mitte palju päewi
mööda.

Pr. Kareno. Ma ei saa aru, mis sul on.

Kareno. Ma piiman sind, ma lähen juba...

Sa tahad siis süita, Elina?

Pr. Kareno. Aga Issand Jumal, ärme ometi enam
selle üle räägime. See ei ole ju igaweseks.

Ma ei ole sellesarnast ial kuulnud.

Kareno. Kõige munga olensⁱⁿ ma walmis saanud.

See ei olnud nii raske. [Et pr. Kareno ühe
närsitu liikutuse teel.] Kõind lähen ma juba...

Sa seisad siin otse minu silmade ees; ma
tunnen sinu soovust kuni süda. Iga kord
kui sa ennast püsti ajad, näen ma, kuidas
sa hingad. Minu meelest on, nagu ei oleks

ma seda ialgi enne näinud. Et sa nimell
sääb seisad ja mulle vastu hingud. Sinn
kaal on nii valge. Mins ei ole ma sind
enne rohkem suudelnud! Nüüd ei taha
sa seda; sa seisad sel silmapilgul walvel,
kas ma tulen. Armastad sa nõdagi teist,
Eliina?

Pr. Kareno [walkitab].

Kareno [kirguliselt]. Sa ei armasta oneti ne-
dagi teist, mis? Sest mina armastan sind,
ma tahan sind nüüd suudelda. [üks samm
ette poole].

Pr. Kareno [tostab ruttu triikrara üles]. ja
kui sa julged! [Wahiwad üks teisele otsa].

Kareno. Siis wiska oneti triikrand mureka,
saatana päralt! Mida sa siis weel wotad?

Pr. Kareno. Mina wotan sind.

Kareno. Wabanda, Eliina! [Arstus tagasi].

Pr. Kareno [laskeb triikrara alla wajuda].

Kareno. Wabanda, Eliina! [Werandauksest
wälja].

231.

Pr. Karim [näjub wäsinud ühe tooli pääle.

Ühe silmapilgu järel tõuseb ta üles ja hüüab:]

Ingeborg!

Ingeborg [wastab kõõgist, astub sisse].

Pr. Karim. Ole nüü hää ja wii triinkaud wälja...

Kuule, Ingeborg, ma sõidan natukeseks kodu.

Sa pead, niikaua kui ma ära olen, siin nüü häästi kui sa wõid maja pidama.

Ingeborg. Sätub armuline prona kodu?

Pr. Karim. Ja. Kodu, maale. Seda on ainult kolm penikowmat.

Ingeborg. Küll ainult paariks päewaks.

Pr. Karim. Ja, seda ma ei tea. Muidugi paariks päewaks... ja kui sa tolmus pühid, siis ära unusta mul pilti magamisetas ära, Kristusepilti.

Ingeborg. Ja.

Pr. Karim. Ja, ja siis ka siin sees, kõik asjad siin. Aga ära unustegi minu mehe paberit pustu. Parim, nad jääwad tolmuseks, kui et sa midagi

nõrvali panned. Ja ära unusta ka igapäev
kannpi täita, nonda et mitte tema seda tege-
ma ei pea.

Ingeborg. Mis ajal sõidab armuline proua?

Pr. Kareno. Täiast lõunat. Praegu. Ma lähen
ainult sisse, et teisi riideid selga panna.

[Wõtab punase klidi ja lähub sellega maga-
missetuppa]. Muidu ei tea ma enam mi-
dagi. Ja mis sa ostma pead, seda tood aga
alt puest. Wõta raamat ühes. [Pr. Kareno ma-
gammissetuppa, Ingeborg rõõvi].

Kareno [sisse, hiigini, kannataja näoga; waa-
tab segaselt ümber, awal kõõgimise]. On
proua siin? [Kuna wastatakse]. Magamise-
toas? [Magamisetoa juurde, koputab tasa ukse
pikita; nuna keelates wastatakse]. Ei, ma
ei taha ka sugugi sisse. Ma olen seda asja
ainult järele mõelnud; ma lähen kirjastaja
juurde. [Otsib oma riikarat].

[Kuis awatakse naturke].

Pr. Kareno häääl. Ma ei kuulnud, mis sa ütlesid.

Karino. Ma ütlesin, ma lähen kirjastaja juurde. Natuke wain ma omast raamatust süügi ümber teha. Ma olen selle üle järele mõelnud. Päätluse wabameeluse üle on professor Gyllingi panemelt aratunud; ma jätan ta wälja; ta ei ole mitte tingimata tarwilik. Ja ühe wõi teise awamise, mis liiga ilmaaigu liiga käre on, wain ma maha tõmmata. Best saab süügi suuri raamat, isegi kui ma mõne usja maha tõmban.

[Jämedalt]. Ma rewiderin ütlen ma.

Pr. Karino hääl. Teed sa seda?

Karino. Ma tulen rahaga kodu. Ma lasen rahapaberisi lehwida.

Pr. Karino haal. Kagu sa tahad. [üks lähed kinni].

Karino [koputab jälle]. Oled sa minuga siis nüüd rahul? Mis sa teed sääl sees? [Kuulab].

Ma lähen juha. [haarab oma käsikirja-paki ja uitab tagaunsest wälja].

[Kõik selle järele on kuulda, kui aiauks suure käruga kinni löödakse].

Bonderesen astub tasa sisse, waatab ümber, koputab ukse pikta. Pr. Karino tuleb närmesti magamisest, punases kleidis, mille tailje veel lahti on, pöörab karjatades tagasi].

Pr. Karino hääl. Ainult üks silmapilk.

Bonderesen. Teie olite nagu menägu.

Pr. Karino hääl. Ma tulen juba. Küüd tulen ma.

Bonderesen. Aga punases kleidis! [Estub]

Pr. Karino [astub sisse, jääb ukse juurde seisma, waatab talle täis rõõmu otsa.]

Bonderesen [kargab üles]. Aa! [Temale wastu, inestades]. Jumal hoidku mind -!

Pr. Karino [naeratades]. Küüd olen ma punases kleidis; meeldib ta teile? [Annab talle nähti].

Palun, istuge. Peame me nüüd tõesti sõitma? Kuidas ma teid tänan!

Bonderesen. Wanker wotab all mulitsal.

Pr. Karino. Käige aga kõwasti. See ei tee midagi. Ja rääkige nüi kõwasti nagu tahate. [Estuwad].

Bondesen. Kuhu teie mees läks? Ma nägin teda väljas; ma oleksin temaga peaaegu kokku pörganud.

Pr. Kareno. Minu mees läks linna. Teie oleksite temaga peaaegu kokku pörganud?

Bondesen. Peaaegu. Kohe aiavkse juures. Ma pidin kõrvale minema.

Pr. Kareno. Ma olen selle poole tunni sees nii palju läbi teinud! Ei, mis ma kannatasin! Ma jutustan seda teile wankris. Aga nüüd olen ma waba!

Bondesen [näeb kulli]. Waata umeti, linn on siis umeti oma koha pääle saanud.

Pr. Kareno. Ja. Ma jutustan teile seda wankris. Ah, nüüd hakkawad kõik asjad oma koha pääle saama, aga nüüd on see liiga hilja. Nüüd tahan ma ära; ma ütlesin seda talu, ta teab seda... Kuidas olin ma hirmul, teie võiksite liiga vara tulla! Wõi teie ei tule ehk sugugi.

Bondesen [imestades]. Suur laps! ... Pange

siis rüdesse.

Pr. Karun. Igatsete teie?

Bonderes. Tahate te selle pääle vastust saada? [Wõtab tema käe].

Pr. Karun. Kuidas ma rõõmustan, et teie igatsete!

Bonderes. Misko siis?

Pr. Karun. Sest et mina siis ainuksene ei ole, mul wõib seda wist päris näha, kahjaks. Tema ütleb, mul olla uus sära ümber, uus waade; leiata teie seda ka?

Bonderes. Ja; teie olite säraw.

Pr. Karun. Tõesti? .. Ah, mina tahan seda närid teha; sest jumal teab, kias ma seda kunagi pärast wain. Meie sõidame. Mina olen noor tüdruk ja teie olite. . .

Bonderes. Mis ma olen?

Pr. Karun [naeratab] „Kiwade kenamal õitsemise ajal“; — tunnete teie seda? Mina armastan teid iga oma südame suonega. Waadake mulle otsa.

Bondesen [tahab teda enise juurde tõsta].

Pr. Karino. Ei, ei, mitte. Istuge jälle... Nüüd sama oli Jerven siin; ta oli õnnetu; ta palus suure häällega misgi asjas abi. Kuid Ivar ei tahtnud teda aidata.

Bondesen. Oli Jerven jälle siin?

Pr. Karino. Ja. Kuid pääasi on, et Ivar kannaks jäi. Siis olen mina seda ka... On wan-ker päält kinnine?

Bondesen. Ja.

Pr. Karino. Ta peaks wahest lahtine olema.

Bondesen. Tehke ennast nüüd valmis, kallim.

Pr. Karino [tõuseb üles]. Kallim, ütlesite teie.

[Paenutab tema pää tagasi ja waatab talu otsa]. Nüüd seisab ma teil juba üsna lähedal. [Äkki] Oa! [Lüüeb näed tema ümber ja sumdelib teda ägedalt, juukses siis läbi toa].

Bondesen [kargab üles].

Pr. Karino. Ei, ei; jääge istuma. Nüüd lähema koha ja panen riidesse. Mul on ainult enne üks väike asi ära teha. [hagamisetu ppa

ja tuob kaenla alla ära peites, Kareno mesti wälja; jääb ukse juurde seisma.]) See ei teeks kahju, kui te silmapilguse weranda pääle lähöksite. Waadake aga ringi; teil ei ole sugugi tarwis nii waike olla.

Pondesen. On teil midagi üksi teha?

Pr. Kareno. Ja.

Pondesen. Ma lähen wastumeelt; aga...

[Werandauksest ära].

[Pr. Kareno hakkab nuttu mesti pööpa ette õmblema. Pondesen astub jälle sisse].

Pr. Kareno [peidab mesti ära]. Ei, ma ei ole veel mitte päris walmis.

Pondesen. Ja, aga kas ma ei tohi siisgi sisse tulla? Ma ei saa enam teist enamal olla.

Pr. Kareno. Ma pean ainult kaks nõõpi sel-
lele westile kuldge õmblema; see on kõik.
Ma ei tahtnud teid haawata; see on Iwari
west.

Pondesen. Et teie praegu niisuguste asjade
pääle mõtelda wõite!

Pr. Ma olen seda lubanud. Ma ei taha mitte, et tal minu pärast paha on, sest ma olen nüüd ise rõõmus. Aga ma mõtlen süügi ainult teie peäle.

Bondesen. On see tõsi?

Pr. Kareno. Teie ei usu seda? Ma ei mõista süügi enam, et mulle kunagi keegi teine meeldida võis. Mi halvad on minu lused.

Bondesen [tagasihoides]. Teie seisate säääl ja teete mind päris hulluks.

Pr. Kareno. Ja teie allis mind! Istuge. Teie eksitote mind. Ma lugesis kard midagi; see ei olnud suurem asi, kuid ma mäletan ühte sõna: „Teie seisate säääl ja lööte mulle nagu tuli vastu!”

Bondesen [paneb käe tema ümber].

Pr. Kareno. Ei! [näitab naratades tulli peäle].

Bondesen [istub jälle].

Pr. Kareno. Nüüd olen ma valmis, pea päris valmis. . . On kutsaril piits?

Bondesen. Mis, meie kutsaril? Kõhtlemata.

Pr. Karino. Ja, aga seda ei tohi tal olla; ta ei tohi hobust lüüa. Ma tahan ise piitsa hvida. Kellelgi ei pea misin pärast paha olema, kuna mina rõõmus olen.

Bondesen. Kää küll. Siis hvidke ise piitsa.

Pr. Karino. Svo-walmis! Nüüd ütlen ma ainult meil Ingeborgile. [Panub westi magamisetuypa, tuub oma jarki eestrujast sisse, awab kööginukse.] Nõnda siis, Ingeborg, nüüd sõidan ma. Pea hästi maja eest hoolt. Ingeborg [ukse pääl] ja. ja õnnelikku rüsi.

Pr. Karino. Tänan. [Nixutab pääd.] Ja terwita minu meest.

Ingeborg. Kas ma ei saa armulist prawat aidata?

Pr. Karino. Ei, tänan; härra Bondesen aitab mind juba. [Nixutab naratades pääga ja panub ukse kinni].

[Kuulda on aiakukse lüümist].

Bondesen [kargab üles]. See on tema!

[Aitab prona Karenole nutuga janki selga.]

Pr. Kareno. Ei; see peab keegi muu olema. Sest
muidu oleks ta ümber pööranud, ja seda
ei tee ta mitte.

Bondesen. Ja, tema see on. Lähme seda teed
välja. [Werandaukse poole].

Pr. Kareno. Ma võiksin jumalaga jätta, kui see
tarwis on.

Bondesen. Teil ei ole sellega omuti tösi kaga?

Pr. Kareno. Olete teie nii kartlik. [Nairatab ja
viskab särades pää nunklasse.] Mul on mind
nii häa. Siin teie juures. Oodake veel üks
minutike; hädaoht on ju nii pisitillune.
Ma lähen igatahes üsna pikkanisi läbi aia.

Bondesen. Siis lähen mina ees ära. [Tahab minna]

Pr. Kareno. Ei, ei, ma tulen juba. Aga ma lõõn
aiaukse kõvasti kinni, nonda et ta kuulda
võib, kus ma olen.

Bondesen [hüües]. Sääl! Sammud esiojas!
Kas te ei taha siis tulla?

Pr. Kareno [hüües]. Ja! ja! [Mõlemad läbi
werandaukse ära].

Kareno [tuleb piirkannisi tagantsest sisse,
läheb vastumõelselt magamisetaale ja kopu-
tab]. Elina, ma tulin tagasi. [Kuulab].

Ma pöörasin jälle ümber. [Kuulab, kowemini]
Elina, ma ei suutnud seda. Sa wõid selle
kohta ütelda, mis sa tahad. [Kuulab, kopu-
tab ukse pihta, pööraselt]. Mina ei rewideri
mitte, kuulud sa? Mina ei suuda seda.

[Koputab jälle] Miks sa siis ei wasta? Kas
sind sees ei ole? [Awab ukse, waatab sisse]

Ingeborg [tuleb inestades sisse]

Kareno On armuline prona kõõgis?

Ingeborg. Ei; armuline prona sõiis ära.

Kareno. Sõiis ära?

Ingeborg ja; armuline prona sõiis kodu.

Kareno. Praegu juba?

Ingeborg. Parajasti läksiwad nad läbi aia,
nagu ma kuulsin.

Kareno. Missugused "nemad"?

Ingeborg. Armuline prona ja Bondesen.

Kareno. Bondeseni?

Ingeborg. Praegu just läksivad nad. Armuline prona käsvis mul terwitada. Pean ma neile järele jooksuma?

Karino. Oli Bondesen ühes? [Wajab ühe tooli paale].

[Aiauks löödakse kõvasti kinni.]

Ingeborg. Nüüd panivad nad aiaukse kinni.

Karino [ühes, kisub verandaukse lahti ja ruttab wälja].

Ingeborg [järele]. Kas parem mina — ?

Karino [jälle sisse, enesega wõideldes]. Ah ei; jäta päale; nüüd on nad ära... Tänan; muudu ei ole mul midagi tarwis, Ingeborg.

[Wiskab ennast jälle ühe tooli päale.]

Ingeborg [läheb köögiukse poole]

Karino [enese üle walitsedes]. See oli eksitus minu poolt, Ingeborg. Heie olime ju maha teinud, et ta süitma pidi. Nõnda on see ainult minu wana eksitus, nagu sa näed.

Ingeborg. Ja, ja.

Karino. Sest ma olen wiimasel ajal nii palju

tööd teinud ja nii vähe maganud, et
 ma selle täitsa ära unustasin, ja ja,
 see on päris õige. Ja Bondesen tahtis nii
 lahke olla ja teda saata. Seda oli ta
 mulle lubanud... Tänan, Ingeborg;
 rohkem ei ole mul midagi tarvis.

Ingeborg. Häa küll.

Karino. Ja kui keegi tulema peaks, siis ei
 ole mind kodus. Sest ma pean töölama.
 Sa võid ukse lukku panna.

Ingeborg: ja... [Ära].

[Karino käib edasi-tagasi. Paneb liiki-
 kiste vaheragade järele terve käevanre
 otsa ette ja surub teda, lähleb kirjutuse
 laua juurde, sõrmitsleb mehaaniliselt
 käsikirja, viskab ta ära ja käib jälle
 edasi-tagasi. Sella aja sees on aiaukse
 liikumist kuulda. Kohe selle järele
 tuleb Ingeborg sisse.]

Ingeborg. Palun, paar härrat on ees-
 kojas.

Kareno. Ei, mind ei ole kodus. Ma pean tööd
 tegema. [Estub kirjutuselara juurde.]

Ingeborg. Ja, ma psidin teatama ja ütlesma,
 see on linnakohtunik.

Kareno [kargab üles] Linnakohtunik!
 [Ennast sundides]. Palun härrasid sisse
 astuda.

Ingeborg [ära].

Kareno [jääb ettepoole kummardades seisma,
nii koputatakse, ajab ta ennast sirgeks].

Sisse.

[Linnakohtunik ja kaks kummistajat astuvad
sisse. Ühel on protokoll kaenla all.]

Kareno [kummardab].

Lõpp.

